

VATTENFALL
ÅRSREDOVISNING 2001

År 2001 i korthet	1
Koncernchefens kommentarer	2
Vision, affärsidé, ekonomiska mål och utdelningspolicy	4
Vattenfall tar ansvar	5
Utveckling av elmarknaden i Nordeuropa	7
Verksamheten år 2001	11
Organisation	12
Elproduktion Norden	13
Marknad Norden	14
Värme Norden	15
Elnät Norden	16
Tjänster	17
Övrig affärsverksamhet	17
Vattenfall Europe	18
Vattenfall Polen	21
Årsbokslut 2001	22
Förvaltningsberättelse	23
Koncernens riskhantering	26
Koncernens resultaträkning	30
Koncernens balansräkning	32
Koncernens kassaflödesanalys	34
Moderbolagets resultaträkning	36
Moderbolagets kassaflödesanalys	36
Moderbolagets balansräkning	37
Redovisnings- och värderingsprinciper	38
Noter	41
Förslag till vinstdisposition	58
Revisionsberättelse	59
Definitioner	60
Flerårsöversikt	61
Styrelse och revisorer	62
Koncernledning	63
Förklaringar och begrepp	64

Omslagsbilden: Revision av generator i VEAGs vattenkraftverk Hohenwarte2 i Thüringen i oktober 2001.

KORT OM VATTENFALL

Vattenfalls vision är att vara ett ledande energiföretag i Europa.

Verksamheten är koncentrerad till norra Europa med tyngdpunkt i Sverige, Finland, Tyskland och Polen. Under 2001 växte Vattenfallkoncernen avsevärt när aktiemajoriteten i de tyska bolagen Hamburgische Electricitäts-Werke AG (HEW), VEAG Vereinigte Energiewerke AG (VEAG) och Lausitzer Braunkohle AG (LAUBAG) förvärvades. År 2002 förvärvade Vattenfall också majoriteten i Bewag AG. I Polen ingår produktionsbolaget Elektrociepownie Warszawskie S.A. i koncernen, liksom en minoritetsandel med managementansvar i eldistributionsbolaget Gornoslaski Zaklad Elektroenergetyczny S.A. (GZE).

Den dominerande verksamheten är el där Vattenfall verkar inom hela värdekedjan med produktion, handel på finansiell och fysisk marknad, försäljning till företags- och hushållskunder samt överföring av el på högspänningsnät och distribution. Därtill kommer produktion och försäljning av fjärrvärme samt energilösningar, IT-, kommunikations-, entreprenad- och konsulttjänster.

I Norden är Vattenfall det största företaget inom el- och värmeförsörjning, med en omsättning 2001 på runt 35 miljarder SEK (3,9 miljarder EUR) en elproduktion på drygt 90 TWh år 2001 och en värmeproduktion på 6 TWh. Vattenfall har i Norden cirka 1,3 miljoner nätkunder och säljer el till knappt 1,5 miljoner kunder. Antalet anställda i Norden är cirka 8 500.

I Tyskland fortsätter arbetet med att integrera och strukturera de förvärvade bolagen till Vattenfall Europe. Verksamheten består av HEW, med el och värme i Hamburg, VEAG med elproduktion och överföring av el i östra Tyskland, LAUBAG med brunkolsbrytning för VEAGs kraftverk och från 2002 av Bewag, med el och värme i Berlin. Därmed kommer Vattenfalls tyska verksamhet att ha en omsättning på drygt 60 miljarder SEK (7 miljarder EUR) med en samlad årlig produktion av el på 82 TWh och värme på 16 TWh. Vattenfall Europe kommer att vara Tysklands tredje största elkonscern, de fyra ingående bolagen hade vid årsskiftet drygt 20 000 anställda.

I Polen tillhör Vattenfall de största företagen i branschen, med en elproduktion på 4 TWh och en värmeproduktion på 12 TWh år 2001. Vattenfall har dessutom en minoritetsandel på 32 procent och managementansvar i eldistributionsföretaget GZE.

Totalt hade Vattenfallkoncernen 28 650 anställda vid årsskiftet 2001-2002. Organisatoriskt är koncernen indelad i 10 affärsenheter och en tysk underkoncern.

Organisationen presenteras på sid 12.

Vattenfallkoncernen efter förvärv av Bewag

	Norden	Tyskland och Polen*	Summa
Omsättning, MEUR	3 906	7 078	10 984
Elproduktion, TWh**	90	86	176
Värmeproduktion, TWh	6	28	34
Anställda	8 500	23 600	32 100

* Innehavet i GZE ingår inte.

** Volymsiffror avser normalårsproduktion. Av produktionen i Norden disponerar Vattenfall cirka 75 TWh, medan resten tillfaller minoritetsdelägare.

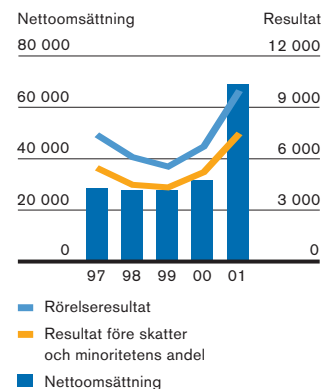
ÅR 2001 I KORTHET

- Kraftigt förbättrat resultat, rörelseresultatet ökade till 10,0 miljarder SEK (6,7)
- Räntabiliteten på nettotillgångar, exklusive jämförelsestörande poster, ökade till 8,8 procent (6,6)
- Omsättningen ökade till 69 miljarder SEK (32), Vattenfall är nu etablerat som det femte största elproduktionsföretaget i Europa (141 TWh)
- Vattenfalls elproduktion i Norden på rekordnivå (92 TWh)

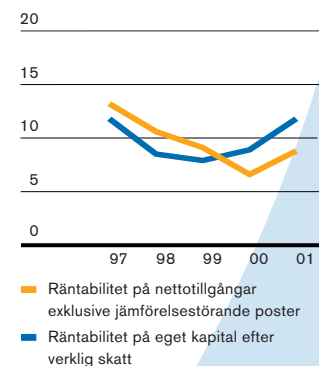
Nyckelfakta 2001

	2001	2000
Nettoomsättning, MSEK	69 003	31 695
Rörelseresultat (EBIT), MSEK	9 959	6 688
Resultat före skatter och minoritetens andel, MSEK	7 454	5 189
Räntabilitet på eget kapital efter verklig skatt, %	11,8	8,9
Räntabilitet på nettotillgångar exkl jämförelsestörande poster, %	8,8	6,6
Soliditet, %	22,7	35,4
Internt tillförda medel, MSEK	13 148	5 830
Investeringar, MSEK	43 443	23 840
Försäljning av el, totalt, TWh	149,9	83,1
Försäljning av värme, totalt, TWh	25,4	17,0
Produktion av el, TWh*	140,9	83,7
Medelantal anställda i koncernen	23 814	13 123

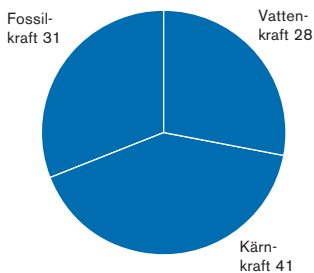
Omsättnings- och resultatutveckling, MSEK

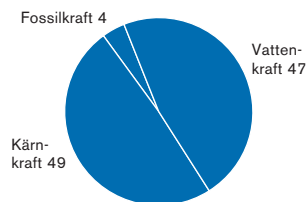
Räntabilitet, %

Elproduktion, totalt 140,9 TWh, år 2001, % *

Elproduktion, totalt 83,7 TWh, år 2000, %

* År 2001 inkluderas produktionen i HEW hela året och VEAG från 16 maj. Bewag konsolideras från 2002.

Vattenfall har etablerat en stark marknadsposition i norra Europa

Vattenfallkoncernens nettoomsättning mer än fördubblades, från 32 till 69 miljarder, under det gångna året. Bokslutet är en bekräftelse på att Vattenfall nu fullt ut tagit steget ut i Europa. Det får ett stort genomslag i redovisningen. Vattenfall var under 2001 ett företag med i storleksordningen 45 procent av omsättningen i Sverige, 5 procent i Finland, 40 procent i Tyskland och 5 procent i Polen. Under innevarande år kommer alla tyska verksamheter, inklusive Berlinbaserade Bewag, att konsolideras från årets början och Vattenfall växer omsättningsmässigt till en storlek av i runda tal 100 miljarder kronor.

Vattenfalls vision är att vara ett ledande europeiskt energiföretag. Visionens yttersta innebörd är att såväl kort- som långsiktigt vara den bästa leverantören för våra kunder och positivt bidra till den ekonomiska utvecklingen i de länder där vi verkar.

Vattenfall är det ledande kraftföretaget i Sverige och Norden. Ambitionen är att, i takt med att marknaden utvecklas, behålla och utveckla rollen som ledande företag. Vår totala nordiska kraftproduktion var under året rekordstor, 92 TWh (81)*. Kärnkraften stod för en väsentlig del av ökningen. Såväl vattenkraft som kärnkraftverk har fungerat utomordentligt tillfredsställande med hög tillgänglighet och sänkta driftskostnader. I Sverige gjordes en kraftfull satsning på underhåll och upprustning

av elnät i kombination med en avbrottsgaranti. Detta arbete är inte avslutat utan kommer att fortsätta samtidigt som det är glädjande att redan kunna notera positiva resultat som även noterats av våra kunder.

Sett i ett europeiskt perspektiv är Vattenfall nu det femte största elproduktionsföretaget och det största fjärrvärmeföretaget. I Tyskland är vi nu etablerade som det tredje största el-företaget. Vattenfall har etablerat ett starkt fortfäste i norra Europa och realiseringen av vår långsiktiga vision är inom räckhåll. Att tillhöra de ledande energiföretagen i Europa kräver en konkurrenskraft som förmår utmana internationellt inriktade företag som tyskbase-rade E.ON och RWE, franskbase-rade EDF, belgiska Tractebel, spanska Endesa med flera. Den europeiska strukturomvandlingen kommer att fortsätta och resultera i färre och större företag. På sikt kommer Vattenfall att behöva växa ytterligare för att kunna förbli ett ledande företag för våra kunders bästa.

En ledande position kräver tillgång till en stor verksamhetsvolym som möjliggör att stor-driftsfördelar kan förverkligas, att kostnader och kapitalbehov kan sänkas och risker kan spridas. Det är glädjande att konstatera att Vattenfall lyckats med att samtidigt växa kraftigt och öka lönsamheten. Orsaken till lönsamhetsökningen är främst att prisbilden på den nordiska producentmarknaden normaliserats

Marknadspositioner

	Sverige	Finland	Tyskland	Polen
Elproduktion och försäljning	1	2	3	Bland de 3 största
Elhandel	1 av de 3 största på den nordiska marknaden		1 av 5	Finns ej
Distribution	1	2	3	1
Fjärrvärme	2	Mindre omfattning	1	1

* Av elproduktionen i Norden disponerade Vattenfall 76 TWh medan 16 TWh disponerades av minoritetsdelägare.

samtidigt som de tyska verksamheterna utvecklets mycket bättre och snabbare än vad vi trott möjligt. Samtidigt konstaterar jag att lönsamheten absolut sett måste bli bättre och att vi har ett stort och viktigt arbete framför oss att uppnå den fulla potential som det tyska integrationsprojektet innehåller.

Genom vår internationalisering och lönsamma tillväxt skapas ett starkare Vattenfall som ytterst ska komma våra kunder till godo, såväl i form av förbättrade möjligheter till investeringar i energisystemet som service till kunderna. Efter avregleringen av marknaden kvarstår för oss, och de flesta i branschen, problem med bristande service till våra slutkunder, i första hand hushållskunderna. Vattenfall kommer att satsa kraftfullt för att lösa kvarvarande problem och leva upp till vår målsättning att vara nummer ett för kunden.

Att vara ett ledande kraftföretag innebär ett särskilt ansvar. Ansvar för att marknaden fungerar, ansvar för att inte ställningen på marknaden missbrukas, ansvar för att miljöfrågor hanteras, ansvar för att etiska överväganden inkluderas vid beslut. Energi- och miljöfrågor är intimt förknippade med varandra. Den kanske viktigaste miljöfrågan är utsläpp av växthusgaser. Dessa uppkommer vid förbränning av fossila bränslen, bland annat kol. Europa och världen kommer under över-skådlig tid att vara beroende av fossila bränslen för sin energiförsörjning. Vattenfall engagerar sig därför kraftfullt för att begränsa utsläppen av främst koldioxid och försurande ämnen. Vattenfall står för ansvarstagande, i Sverige, i Norden och i Europa. Genom att vara ett ledande kraftföretag och vara detta på ett ansvarsfullt sätt uppfyller vi vår målsättning att vara nummer ett för kunderna, för miljön och för ekonomin. En ledande roll bygger såväl på uthållig prestationsförmåga som på uthållig attraktionsförmåga.

Inom Vattenfallkoncernen är vi stolta över vad vi åstadkommit, och jag vill speciellt tacka alla medarbetare inom hela den nu europeiska Vattenfallkoncernen. Utan alla medarbetares engagemang hade det inte varit möjligt att etablera en stark marknadsposition i norra

Europa med en sådan snabbhet och effektivitet.

Kraftindustrin har genomgått genomgripande förändringar i och med avregleringen. I Sverige finns idag fyra elbolag av någon betydelse vid en internationell utblick, tre av dessa är dotterbolag till större utlandsägda energikoncerner. Vattenfall är det enda kvarvarande självständiga svenska kraftbolaget som kan mäta sig med de europeiska konkurrenterna.

Ett livskraftigt och konkurrenskraftigt Vattenfall är en garant för att konkurrensen kommer att upprätthållas på den nordeuropeiska kraftmarknaden.

Lars G. Josefsson
VD och koncernchef
Stockholm den 5 mars 2002

Vision

Vattenfall - ett ledande europeiskt energiföretag

Avregleringen har skapat helt nya förutsättningar. Nationella avgränsningar och skyddade marknader håller på att bli historia.

En marknad med stark konkurrens där ett tiotal större företag leder utvecklingen är under framväxt i Europa. Vattenfall är ett av dessa, med fokus på Norden, Tyskland och Polen.

Att vara ledande innebär att Vattenfall ska vara kundernas främsta val, att Vattenfall ska vara nummer ett för miljön och medverka i utvecklingen av framtidens uthålliga energilösningar. Vattenfalls lönsamhet ska vara i nivå med de främsta i branschen.

Affärsidé

Vattenfall utvecklar kundernas konkurrenskraft, miljö och livskvalitet genom effektiva energilösningar och service i världsklass

Vattenfalls ambition är att vara nummer ett för kunderna, för miljön och för ekonomin.

Grunden för Vattenfalls marknadsposition är hög prestationsförmåga beträffande drift och ekonomi i kombination med ansvarstagande. Vattenfall har kapacitet och kompetens att erbjuda energi, främst el och värme, som ger god miljö och god ekonomi nu och i framtiden, och som svarar upp mot kundernas individuella behov av kvalificerade energilösningar.

Genom att tillhandahålla energi för högre livskvalitet - värme och ljus, komfort och bekvämlighet, trygghet och säkerhet, tillförlitlighet och god resurshushållning - ger Vattenfall sina kunder värde för pengarna.

Ekonomiska mål

Fokus ligger på värdeskapande och lönsam tillväxt

Värdeskapande och lönsam tillväxt kräver tillväxt i resultat och kassaflöde. Det innebär de närmaste åren en fokusering på konsolidering och säkerställande av en snabb integration och lönsamhetstillväxt i de tyska företagen.

Det är Vattenfalls ambition att från kreditvärderingssynpunkt ha en rating på Single A nivå. Ägarens mål, uttryckt som räntetäckningsgrad, är mellan 3,5 och 5 gånger. Utfallet 2001 blev 2,6 (3,1). Se diagram sid 33 och tabell sid 61.

Ägarens långsiktiga avkastningsmål är 15 procent på synligt eget kapital efter skatt. Avkastningen blev 11,8 procent 2001 (8,9). Se diagram sid 1 och tabell sid 61.

Målet för koncernens långsiktiga lönsamhet, uttryckt som avkastning på nettotillgångar, är att efter det att den tyska integrationen är genomförd uppnå en avkastning på 11 procent före skatt.

Utdelningspolicy

Avsikten är att hålla en långsiktigt stabil utdelning, som normalt ska motsvara en tredjedel av nettoresultatet.

VATTENFALL TAR ANSVAR

För hela verksamheten i Norden, Tyskland och Polen gäller att förutsättningarna förändras genom elmarknadens pågående avreglering. Kunden och marknaden gör sina val medan samhället sätter upp restriktioner främst genom olika regelverk. Vattenfall tar ansvar genom att ligga i framkant i förhållande till omgivningens förväntningar och krav.

Kunder

En säker energileverans och effektiva energilösningar med hög service och tillgänglighet till en fördelaktig kostnad ska vara attraktivt för samtliga kundkategorier och bidra till företagskundernas konkurrenskraft. Konkret har Vattenfall under 2001 startat ett omfattande program för förbättrad leveranssäkerhet i näten på den svenska landsbygden. En snabb och effektiv organisation för att lösa störningsproblem, inklusive en förbättrad informationsgivning, ingår. Kundenservice utvecklas, bland annat genom att det så kallade Kundenservicehuset inrättats under året. Även i Vattenfalls andra verksamheter pågår ständigt förbättringar av driftsäkerheten.

Elmarknadens effektivitet

Vattenfall deltar aktivt i det svenska och nordiska arbetet med att förbättra och vidareutveckla den avreglerade elmarknaden. Vattenfall är ett av de företag som står bakom finansieringen av en särskild effektreserv på mer än 1 000 MW för att under en treårsperiod säkerställa leveranssäkerheten i Sverige vid extrem kyla och därmed hög elförbrukning. Vattenfall har därutöver egen effektreserv i vattenkraften. Därigenom har Vattenfall med marginal tagit sin del av ansvaret för landets leveranssäkerhet. Som stor aktör i Tyskland, Finland och Polen verkar Vattenfall också där för att förbättra marknadens funktion.

Utveckling av el- och värmesystemen

Energisystemet är avgörande för samhällets

funktion. Vattenfall har ambitionen att medverka i utvecklingen av framtidens effektiva och uthålliga energilösningar. Koncernen kommer under 2002 att vidareutveckla samarbetet om FoU och miljö i den nu väsentligt större koncernen.

Nya styrmedel och direktiv på såväl nationell som europeisk nivå är starka drivkrafter för utveckling av nya lösningar. Denna utveckling leder mot ökad andel förnybar energi, ökad andel kraftvärme och reduktion av klimatpåverkande gaser. Styrmedlen ska dessutom vara förenliga med de nya marknadsreglerna inom energisektorn. Gröna certifikat och handel med utsläppsrätter är exempel på marknadsbaserade styrmedel.

Som komplement till den utveckling som bedrivs inom Vattenfalls affärsenheter sker också mera långsiktiga satsningar som syftar till att lägga grunden för morgondagens affärsverksamhet. Det är satsningar som inriktas på såväl nya energikällor som rationell energianvändning. Bioenergi, vindkraft, decentraliserade energilösningar och energiåtervinning ur avfall är exempel på utvecklingsområden på produktionssidan. Separation och lagring av koldioxid är ett område som kan få stor betydelse för att begränsa utsläppen av växthusgaser vid användning av fossila bränslen. IT som hjälpmedel för att driva och underhålla anläggningar kan ge kostnadsbesparingar och ökad säkerhet. Att anpassa koncernens kunskap så att den kan erbjudas industrin för att effektivisera sina energiprocesser är också ett viktigt utvecklingsområde.

Vattenfall samverkar också med andra företag i långsiktig och konkurrensneutral utvecklingsverksamhet. Inom den svenska elbranschens utvecklingsbolag Elforsk sker bland annat en omfattande satsning på högskolor inom viktiga kompetensområden.

Miljöarbetet i Vattenfall

Målet för Vattenfalls miljöarbete är långsiktig

**Förteckning
över miljöcertifikat****ISO 14001 (Miljö)**

Fernheizwerk Neukölln, Berlin
 Forsmarks Kraftgrupp AB
 Gotlands Energiförsäljning AB
 Gotlands Energientreprenad AB
 Gotlands Energiverk AB, GEAB
 Heinola Energia Oy
 HEW Contract Lokstedt, Hamburg
 Heizkraftwerk Mitte, Berlin
 Heizkraftwerk Rügenberger
 Damm, Hamburg
 Ringhals AB
 SwedPower AB
 Svensk Kärnbränslehantering AB
 Vattenfall Bråviken AB
 Vattenfall Kaukolämpö Oy
 Vattenfall AB Mega
 Vattenfall Siirto Oy
 Vattenfall Sveanät AB
 Vattenfall Sähkömyynti Oy
 Vattenfall AB Vattenkraft
 Vattenfall AB Värme (Fjärrvärme
 och Färdig Värme i Sverige)
 Vattenfall Värme Uppsala AB
 Vattenfall VätterEl AB

EMAS-registreringar

Bodens kraftstation
 Bergforsen kraftstation
 Fernheizwerk Neukölln, Berlin
 Forsmarks Kraftgrupp AB
 Heizkraftwerk Mitte, Berlin
 Heizkraftwerk Rügenberger
 Damm, Hamburg
 Heizwerk Borsigstrasse, Hamburg
 Jordbro Värmeverk
 Ringhals AB
 Vattenfall Värme Norden
 Vattenfall Värme Uppsala AB
 Älvkarleby Kraftstation

**EPD (Environmental Product
Declaration, certifierad
miljövarudeklaration)**

El från Lule älvs vattenkraftstationer
 El från Forsmarks Kraftgrupp AB

hållbarhet med ekonomi, miljö och socialt ansvar som integrerade delar. Från 2001 tar Vattenfall fram årliga, koncernövergripande hållbarhetsredovisningar.

Kraftverk, fjärrvärmesystem och transmissionsnät utgör tillsammans med handel och försäljning basen för Vattenfalls verksamhet. Investeringar i dessa anläggningar är mycket långsiktiga. Förändringsarbetet för bättre miljöprestanda sker ständigt och successivt i mindre och större steg.

En rad olika verktyg och system har inrättats för att underlätta det dagliga miljöarbetet. Med hjälp av livscykelanalyser (LCA) analyseras miljöeffekterna av olika verksamheter över deras totala livslängd. Genom att ta fram miljövarudeklarationer (EPD) kan Vattenfall visa hur olika tekniker för elproduktion påverkar miljön. Miljörevision utförs sedan mer än tio år.

I de flesta av Vattenfalls verksamheter i Norden bedrivs miljöarbete inom ramarna för införda miljöledningssystem. Flera är certifierade enligt ISO 14001. En del anläggningar är också registrerade enligt EMAS.

I Sverige, Tyskland och Polen pågår projekt i syfte att inventera och återställa förorenad mark efter gångna tiders verksamheter.

I östra Tyskland har under 1990-talet hela kraftverksparken moderniserats till att idag vara en av de modernaste i Europa.

I Polen har Vattenfall åtagit sig att modernisera EWs kraftverk i Warszawa.

Under hösten 2001 debatterades i Sverige effekterna av LAUBAGs brunkolsbrytning i östra Tyskland och den sedan många år beslutade flyttningen av byn Horno. Brunkolsindustrin är en basnäring i Tyskland. Sysselsättning, energi- och miljöpolitik har vägts samman när den tyska staten och delstaten Brandenburg fattat de beslut som är grunden för LAUBAGs verksamhet. För de byar som måste flyttas finns en väl utarbetad praxis. En ny by byggs upp i samråd med invånarna som erbjuds likvärdig mark och ekonomiska resurser för att kunna uppföra nya byggnader.

Vattenfall har vid förvärvet av LAUBAG förvärvat sig om att nödvändiga beslut och

tillstånd föreligger och att verksamheten uppfyller dessa.

Personal och företagskultur

Under 2001 har, genom förvärven, antalet anställda ökat avsevärt. Med den nya koncernen blir det viktigt att skapa gemensamma värderingar och utveckla samspelet mellan verksamheterna i olika länder vad avser etik och regelverk. Inriktningen är att utveckla en gemensam företagskultur.

Vattenfall arbetar med ledarförsörjning och ledarutveckling i hela koncernen, bland annat genom företagsintern och extern ledarutbildning. Traineeprogram för framtida ledare genomförs både på koncernnivå och i de olika affärsenheterna.

Ett betydande arbete läggs ned på personalens utveckling och positiva medverkan i förändringsarbetet. Medarbetarundersökningar till grund för förbättringar av bland annat medarbetarnas kompetensutveckling genomfördes 2001 i Vattenfalls verksamheter i alla länder.

Andelen kvinnor i Vattenfall är totalt 22 procent, uppdelat på länder är andelen mellan 21 och 37 procent. Ålder och utbildningsnivå varierar också. Medelåldern är 45 år.

Personalstrukturen i hela koncernen vad gäller jämställdhet mellan könen och mångfald i ålder, etnisk bakgrund och kompetens ses nu över i ett projekt benämnt "Mångfald ger mer" i syfte att förbättra och bredda personalförsörjningen.

Kultur

Kulturvård ingår som en naturlig del i Vattenfalls verksamhet. Den kontinuerliga vården av anläggningar och miljö förutsätts också beakta kulturvårdsaspekter. Kulturvårdskommittén med interna och externa representanter arbetar i Sverige aktivt med både idéer och konkreta åtgärder.

I Tyskland är hänsynen till hembygd, kultur och traditioner, särskilt för minoritetsgrupper som sorber, av stor betydelse när LAUBAG tillsammans med invånarna planerar ett nytt boende för människor som måste flytta på grund av gruvbrytningen.

UTVECKLINGEN AV ELMARKNADEN I NORDEUROPA

Den nordeuropeiska elmarknadens utveckling är inne i ett mycket dynamiskt skede. De många nationella avregleringsreformerna under 1990-talet av handeln med el har i grunden skapat nya förutsättningar för branschens aktörer.

Vattenfall har etablerat sig som en ny stark aktör på den tyska elmarknaden. Basen för Vattenfall Europe är de fyra tyska företagen Hamburgische Electricitäts-Werke AG (HEW), VEAG Vereinigte Energiewerke AG (VEAG), Lausitzer Braunkohle AG (LAUBAG) och Bewag AG i Berlin. Med det är Vattenfallkoncernen Tysklands tredje största elleverantör och nätoperatör och störst i Tyskland på fjärrvärme. Bilden är från Köhlbrandbron i Hamburgs hamn.

Utvecklingen av elmarknaden i Nordeuropa

Skälet att avreglera elmarknaden och andra monopolmarknader i Sverige och Europa är att stärka Europas konkurrenskraft och de enskilda länderna ekonomier. I Sverige kom förslaget ursprungligen i en utredning om produktivetsförbättringar 1990. Inom EU var avregleringen kopplad till utvecklingen av den inre marknaden, men behandlades i särskild ordning. Sammantaget kan sägas att reformerna har lett till helt nya marknadsförutsättningar.

Införandet av ökad frihet i handeln med el har skapat stor dynamik i den tidigare mycket stabila elbranschen. Senare års nationella avregleringsreformer har haft något olika detaljlösningar. Färdriktningen – ökad frihet för kunden – dominerar klart elmarknadsbilden i Europa.

Utvecklingen av elmarknaden har nått olika långt i olika länder. För Vattenfalls del är det den nordeuropeiska marknaden som tilldrar sig det största intresset. Dock bör observeras att denna till delar påverkas av elhandeln i övriga Europa. I Tyskland har aktörerna tillträde till elnäten efter förhandling med nätägaren, i de nordiska länderna finns en lagstiftning som ger säljare och köpare rätten att på lika villkor ha tillträde till elnäten. I Polen är än så länge elhandeln inte fri. Med Polens närmande till EU är sannolikheten hög att reformer på elhandelsområdet kommer med tiden.

De klara uttalade målen med de förändrade regelsystemen för handel med el har handlat om att nå ökad effektivitet i olika avseenden. När parlamenten i olika länder debatterat fri elmarknad har argumenten gällt effektivt nyttjande av tillgängliga produktionsresurser och att få till stånd en effektiv prisbildning på el genom börshandel och ökad nationsgränsöverskridande handel med el.

Handeln med el över gränserna har blivit allt intensivare med de begränsningar som ligger i tillgänglig fysisk överföringsförmåga. Med en väl utbyggd överföringskapacitet behövs aktörerna inte längre tänka i termer av

varje lands självförsörjningsgrad. Prissignaler på marknaden visar när ny kapacitet behövs. Förutsättningar i form av tillgången till gas, vatten eller annan primär energikälla kan vägas samman med andra faktorer som exempelvis skatter och avgifter på produktionen. Där den bästa sammanvägda situationen föreligger, där kommer ny kapacitet att byggas.

Handelsströmmarna med el skiftar mellan export och import, över dygn, veckor och år. Ett torrår, stark kyla eller annat väderomslag kan mycket snabbt ändra handelsströmmarnas riktning. Med en allt mer likvid börshandel i finansiella kontrakt kan risker hanteras.

De första åren av öppen marknad pressades elpriserna i Norden kraftigt. En huvudförklaring var en mycket god tillgång till vattenkraft men även ett mer effektivt nyttjande av det samlade produktionssystemet hade betydelse. Med en underliggande tillväxt i efterfrågan och med mer normala nederbördsförhållanden är det naturligt att elpriserna under år 2001 steg till historiskt sett mer normala nivåer. Elpriser som ger överskott i förhållande till produktionskostnaden är en nödvändig förutsättning för investeringar i ny produktionskapacitet.

Värdekedjan

På en konkurrensutsatt elmarknad kan flera olika led i elhandeln urskiljas. Man brukar tala om elhandelns värdekedja. Värdekedjan för el kan indelas i producentmarknad, handelsled och försäljning till konsumenter med nätverksamheten som en separat värdekedja. Separeringen säkerställer att ingen korssubventionering kan bedrivas mellan nät- och elhandels-tjänsterna. Sambanden beskrivs schematiskt i figuren. På marknaden uppträder såväl breda aktörer som Vattenfall med affärer över hela värdekedjan som mer specialiserade aktörer vilka bara tar del i enstaka led i elhandeln.

Priset på producentmarknaden styrs av tillgång och efterfrågan. Priset sätts på elbörser för fysisk elhandel. I Norden är börspriserna

mycket volatila (varierande). Utbudet av el påverkas i hög grad av nederbörden vilket även avspeglas i marknadens prissättning av elen. I Tyskland och Polen har vattenkraften inte samma betydelse för prisutvecklingen.

Den efterfrågade volymen el i Norden har delvis en direkt koppling till vintertemperaturen då många bostäder i Norge och Sverige är eluppvärmda.

Elhandel innehåller riskhantering med finansiella kontrakt på kort och lång sikt. Syftet är att möta prisriskerna. Det är däremot svårare att hantera volymrisken, dvs avvikelser i faktisk leveransvolym i förhållande till den elvolym leverantören i förväg köpt upp för att gentemot kunden klara gjorda leveransåtaganden.

På slutkundsmarknaderna kan stora aktörer själva genom att vara aktiva på elbörserna hantera sina pris- och volymrisker. Små elkunder, särskilt hushåll med elvärme, kan däremot inte på ett praktiskt fungerande sätt agera på elbörserna för att hantera sina risker. Det betyder att elleverantörerna övertar både pris- och volymriskerna från kunderna.

Nätjänsten, transport av el ut till kund, hanteras som en separat affär där normalt sett kunden betalar för sitt utnyttjande av stamnät, regionnät och lokalnät. Större elkunder kan ha uttagspunkt på högre spänningsnivåer och behöver därmed inte utnyttja lokalnätjänsten.

Strukturella förändringar

På den fria elmarknaden är vissa typer av risk-exponering ett delvis nytt inslag. Den generel-

la bilden av utvecklingen är att det har blivit betydligt viktigare att vara stor. Med fallande marginaler och med den osäkerhet som ligger i pris- och volymrisker gäller det att öka intjänandeförmågan där det är möjligt. Skalfördelar i kundhanteringssystem, i underhåll och i utveckling av produktionsapparaten är exempel på möjliga stordriftsfördelar som kan ge konkurrensfördelar. Uppköp och fusioner inom elsektorn har också blivit en vanligt förekommande företeelse under senare år. Långsiktig överlevnad fordrar betydande kapacitet med avseende på effektivitet, utvecklingsförmåga, finansiell styrka och riskhanteringskapacitet.

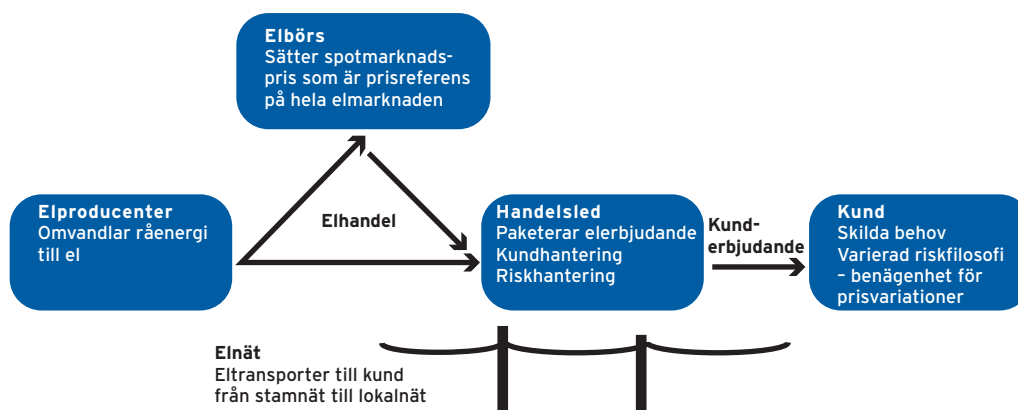
I Nordeuropa sker en påtaglig koncentration till färre och större aktörer. Skälet är att den konkurrensutsatta marknaden ger förutsättningar som gynnar skalfördelar. I Tyskland och i de nordiska länderna där Vattenfall verkar finns sex större fristående elbolag kvar: Vattenfall, E.ON, RWE, EnBW, Statkraft och Fortum. Sydkraft ägs till drygt 60 procent av E.ON och till 35 procent av Statkraft. Fortum har tecknat avtal om att köpa återstoden av Birka Energi av Stockholms stad exklusive 50 procent av fjärrvärmerörelsen.

Energibolagen verkar i växande grad över landgränserna. Exempelvis ger Vattenfalls tyska verksamhet, Vattenfall Europe, en tredjeplats på den tyska elmarknaden. Samtidigt är tyska E.ON (genom Sydkraft) och finska Fortum idag, efter Vattenfall, den andra respektive tredje störste elaktören på den svenska marknaden. Franska EDF dominerar Graninge, som är den fjärde största elproducenten i

Efter provdrift under år 2001 kunde Avedøre 2 tas i kommersiell drift från den 1 januari 2002. Installerad effekt uppgår till 560 MW. Anläggningen kan eldas med de flesta bränslen. I huvudsak kommer träpellets och halm att användas men det finns även möjlighet att nyttja naturgas och olja.

Värdekedjan på en konkurrensutsatt elmarknad

Sverige. Koncentrationsprocessen har samtidigt inneburit att ett antal mindre aktörer, främst kommunala, successivt valt att lämna arenan. Det är en naturlig utveckling när elförsörjningen för kommunens invånare och företag kan tryggas av marknadens funktion utan att kommunen själv låser ett betydande kapital i elsektorn. Dock finns det alltså ett betydande antal mindre aktörer kvar i marknaden. De verkar i allmänhet över ett begränsat geografiskt område.

Vattenfall har under 2001 tydligt koncentrerat sig på utveckling av energirelaterade produkter utifrån kärnverksamheten. Vattenfall har en betydande värmeproduktion och är dessutom Sveriges fjärde största aktör inom området fast telefoni med cirka 100 000 kunder. Vattenfall har också satsat på utveckling av bredbandstjänster i Sverige.

En fortgående process

Den koncentrations- och förändringsprocess som pågår inom elsektorn kommer sannolikt att fortgå. Det är sannolikt att det finns ägare i elsektorn som inte har vilja eller förmåga att vara kvar när vidden av riskbilden klarnar.

Riskhantering handlar inte bara om att kunna hantera variationerna i efterfrågan och prisbild. Det finns i elsektorn ett betydande mått av politiska risker. Självklart måste Vattenfall liksom övriga aktörer, efter bästa förmåga, anpassa verksamheten och följa de beslut som fattas politiskt i de länder där före-

taget agerar. Ändå går det inte att bortse från att olikheter länderna emellan beträffande uttag av skatter, avgifter och skillnader i andra regelsystem ger skevheter i konkurrenssituationen.

Beroende på hur skatter tas ut på olika bränslen, i produktionsled eller konsumtionsled kan konkurrenskraften mellan olika anläggningar och mellan aktörer kraftigt påverkas. Det kan vara avgörande frågor att bedöma när beslut ska tas om underhåll och om nyinvesteringar i anläggningar för elproduktion. Det stora företaget har här betydligt större möjligheter att hantera de problem som kan uppstå jämfört med den mindre aktören. Harmoniseringssträvanden inom EU kan på sikt minska dessa skevheter.

Vattenfall ska dra nytta av vunna erfarenheter

Vattenfall är nu stor aktör på marknader i norra Europa där avregleringen av elmarknaden nationellt sett kommit olika långt. Det innebär att Vattenfall kan ta tillvara vunna erfarenheter av avregleringsförloppet i Sverige och Finland för att undvika misstag på den tyska marknaden som nu mycket snabbt utvecklas. Det innebär också att det finns hög beredskap för en motsvarande kommande polsk utveckling. Vattenfall har med de senaste årens expansion och breddning lagt grunden för att skapa fortsatt god värdetillväxt för ägaren.

Vattenfalls elbalans 2001, TWh

Elförsäljning	2001	2000
Bilateral handel		
Sverige	46,6	53,1
Norge	5,4	0,8
Finland	6,0	9,3
Danmark	0,6	0,6
Tyskland	51,7	3,7
Övriga Europa	12,7	2,6
Summa bilateral handel	123,0	70,1
Allmän marknad	26,9	13,0
Summa elförsäljning	149,9	83,1
Leverans till minoritetsdelägare	18,1	12,1
Andels- och ersättningskraft	1,3	1,2
Totalt	169,3	96,4

Elanskaffning	2001	2000
Vattenkraft	39,9	39,6
Värmekraft		
Kärnkraft	58,1	40,6
Fossilkraft	42,9	3,5
Summa värmekraft	101,0	44,1
Summa egen produktion	140,9	83,7
Externa bilaterala inköp	24,5	9,5
Allmän marknad	10,3	6,7
Summa elanskaffning	175,8	99,9
Avgår koncernintern elförbrukning	-6,5	-3,5
Totalt	169,3	96,4

Elbalansen visar för åren 2001 och 2000 Vattenfalls elförsäljning på olika marknader och sammansättningen i elanskaffningen, i huvudsak egen produktion. Allmän marknad avser fysisk handel över elbörs eller annan marknadsplats. Minoritetsdelägare till kraftverk har haft rätt till del av produktionen. Andels- och ersättningskraft: se sid 64.

VERKSAMHETEN ÅR 2001

Koncernens nettoomsättning mer än fördubblades till 69 miljarder SEK (32) och rörelseresultatet ökade till 10 miljarder SEK (6,7).

År 2001 präglades av att Vattenfall tog avgörande steg för att förverkliga tillväxtstrategin som lagts fast av styrelsen. Genom förvärv av aktiemajoriteten i HEW som i sin tur under året förvärvade majoriteten i VEAG och LAUBAG skapades grunden för Vattenfall Europe. I februari 2002 förvärvades också majoriteten i Bewag AG. Vattenfall blir nu det tredje största elföretaget i Tyskland och det femte största elproduktionsföretaget i Europa.

Magdalena Skarga från EW i Warszawa är den första icke-nordiska deltagaren i Vattenfalls svenska traineeprogram. Här framför Vattenfall Värme Uppsalas containerbaserade torvlager.

Vattenfalls organisation

Affärsansvariga

Elproduktion Norden

Alf Lindfors

Supply & Trading

Erik Hagland

Försäljning Sverige

Jan Åke Karlsson

Försäljning Finland

Maija-Liisa Friman

Mega

Jörgen Josefsson

Elnät Sverige

Per Hallberg

Elnät Finland

Lauri Virkkunen

Värme Norden

Göran Hindemark

Tjänster

Gunnar Axheim

Vattenfall Polen

Hannu Kostiainen

Vattenfall Europe

Produktion

Kurt Häge

Trading

Joachim Lubitz

Försäljning

Hans-Joachim Reh

Elnät och Transmission

Berndt-Olof Helzén

Värme

Hans-Jürgen Cramer

En ny koncernorganisation infördes i januari 2001. Koncernledningens fokus är i huvudsak strategisk utveckling med tonvikt på långsiktiga utvecklings- och finansieringsfrågor samt på styrfrågor, målformulering och avvikelseanalys. Koncernledningen styr affärsenheterna genom att respektive medlem i koncernledningen, på koncernchefens uppdrag, har personligt styransvar för specifika affärsenheter. Verksamheten är från 2002 organiserad i 10 affärsenheter och en underkoncern i Tyskland.

Affärsverksamheten är i Norden organiserad efter värdekedjan. En värdekedjebaserad organisation kommer också att införas i Tyskland, med enheterna Produktion, Transmission, Elnät, Försäljning, Trading och Värme.

Elproduktion Norden har en produktionskapacitet motsvarande 20 procent av den el som förbrukas i Norden. Den el som produceras säljs inom Vattenfall samt till den nordiska elbörsen Nord Pool.

Elnät Sverige och *Elnät Finland* ansvarar för ägande, drift och underhåll av alla elnät samt försäljning av elnättjänster i respektive land.

Försäljning Sverige och *Försäljning Finland* svarar för i första hand försäljning av el och energirelaterade tjänster men också telefoni. Försäljningen riktar sig till privatkunder,

energiföretag, industrier och övriga företag. Försäljning Sverige svarar också för försäljning i Danmark.

Mega säljer el, energitjänster, risk- och portföljhantering, kompletta energilösningar och andra produkter till utvalda större koncerner med omfattande kontrakt. Vattenfall arbetar med dessa kunder i stora delar av Europa.

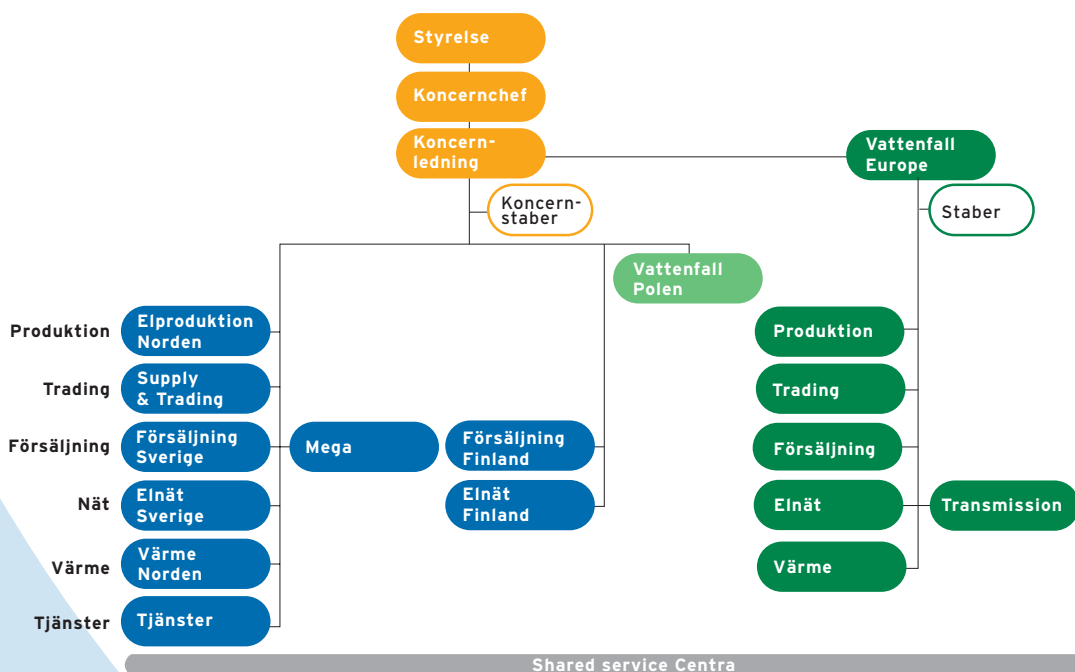
Supply & Trading håller samman koncernens finansiella handel med el och andra energirelaterade produkter i Norden, bland annat miljömärkt och miljödeklarerad el. Dessutom förvaltar Supply & Trading portföljer åt försäljningsenheterna.

Värme Norden svarar för försäljning av värme samt äger och driver anläggningar för kraftvärme, fjärrvärme och Färdig Värme i Norden och i de baltiska länderna.

Tjänster bedriver konsult-, entreprenad- och FoU-verksamhet inom energi-, infrastruktur- och industrisektorn.

I Tyskland bildas *Vattenfall Europe AG*. Här integreras Vattenfalls samtliga tyska enheter. Under 2002 styrs verksamheten operativt enligt värdekedjan medan den legala strukturen bibehålls.

Affärsenhet *Vattenfall Polen* har sammanhållet ansvar för alla Vattenfalls affärer i Polen.

Elproduktion Norden

Produktionen i Elproduktion Norden uppgick under 2001 till 91,3 TWh (80,2). Av den kraften disponerade Vattenfall 75,2 TWh, medan resten disponerades av minoritetsdelägare. Försäljningen på spotmarknaden uppgick till 26,0 TWh (13,0). Vattenfalls elproduktion i Norden, inklusive el från kraftvärmeverk, uppgick till 91,8 TWh (81,0).

Fokus för Elproduktion Norden under 2001 har varit att åstadkomma värdetillväxt i anläggningsbeståndet (Asset Management).

Det har varit nödvändigt att klara förnyelse och underhåll av befintlig kapacitet samtidigt som kostnadsstrukturen anpassats för att stärka konkurrenskraften. Ett effektiviseringsprogram med en rad åtgärder har därför genomförts. Vattenkraftens förnyelse är viktig. Vattenfall har upprättat ett åtgärdsprogram med dels förnyelse av ett antal kraftstationer, dels investeringar i ökad grad på dammsäkerhet. 1 410 MSEK har anslagits till detta för åren 2002–2007. Vattenfall har kunnat upprätthålla en hög tillgänglighet och en mycket effektiv produktion. Samtidigt har kapital- och driftskostnader kunnat hållas tillbaka.

Frågan om hur effektreserv ska säkras för extrema belastningar, vilka kan inträffa under riktigt kalla vinterperioder, har ännu inte fått en långsiktig lösning. Vattenfall förordar en marknadslösning.

Vattenfalls växande storlek är en styrka för verksamheten i Norden. Med de nya enheter som kommit in i koncernen kan inköp av bränslen samordnas. Drift och underhåll kan utvecklas genom att jämföra arbetssätt och utveckla lösningar utifrån den enhet som uppvisar högsta effektivitet. På motsvarande sätt kan analys och produktionsledningskunskande från den nordiska marknaden komma verksamheten i nya marknader till godo.

Vattenfall står som koncern mycket stark i elproduktionsledet med god riskspridning med ungefär en tredjedel vardera av kärnkraft,

vattenkraft och fossilbaserad elproduktion (den tyska produktionen inräknad). Fossilkraften ligger utanför Norden men den utgör en viktig del i riskspridningen när man ser till koncernen som helhet.

Kärnkraftbeskattningens konsekvenser

Den svenska kärnkraftbeskattningen utgör en betydande kostnad för kärnkraftproduktionen. Under året har Vattenfalls produktionsskatt för kärnkraft uppgått till 1 433 MSEK (1 291).

Den vinstmarginal i kärnkraften som normalt sett borde kunna användas till förnyelse och utveckling av kärnkraftanläggningarna äts därmed till stor del upp av beskattningen. Kortsiktigt kan intäkter från vattenkraft läggas på nödvändig kärnkraftförnyelse men i längden är detta inte en hållbar lösning. Varje anläggning måste bära sina egna kostnader. Produktion som på grund av höga kostnader, oavsett orsak, inte är lönsam kommer att avvecklas.

Kärnavfallshantering

Vattenfall är delägare med 56 procent i Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB). Bolaget ansvarar för att ta hand om det använda kärnbränslet och andra radioaktiva restprodukter. Under 2001 har SKB tagit ett stort steg närmare att kunna anlägga en plats för djupförvar i Sverige. Östhammars kommun godkände i början av december SKBs ansökan om att genomföra en platsundersökning i Forsmark. Undersökningarna syftar till att nå ytterligare kunskap om områdets lämplighet för ett djupförvar för använt kärnbränsle. Arbetet beräknas starta år 2002. SKB har föreslagit platsundersökningar i ytterligare två svenska kommuner, Oskarshamn och Tierp. Eventuella platsundersökningar i dessa kommuner kan inledas först när berörda kommuner tagit ställning i frågan. Ett beslut om lokalisering av djupförvaret kommer att tas tidigast år 2007.

Elproduktion Norden

MSEK	2001	2000
Nettoomsättning	22 266	15 934
– varav koncerninternt	12 163	9 716
Rörelseresultat	6 099	4 930
Nettotillgångar	29 672	34 806
Antal anställda, personår 31 dec.	2 722	2 999

Produktion i Elproduktion Norden, TWh

Typ av kraft	2001	2000
Vattenkraft	38,9	39,6
Kärnkraft	52,3	40,6

Elproduktionskapacitet i Elproduktion Norden, 2001

Typ av kraft	MW
Vattenkraft	8 326
Kärnkraft	5 122
Övrigt	372
Summa	13 820

Marknad Norden

Marknad Norden

MSEK	2001	2000
Nettoomsättning – varav koncerninternt	19 492	16 503
Rörelseresultat	-511	634
Nettotillgångar	2 785	2 690
Antal anställda, personår 31 dec.	865	735

Vattenfall har i Umeå skapat en ny gemensam kundservicefunktion för både el- och nätfrågor, Kundservicehuset.

Marknad Norden

Försäljning Sverige
Försäljning Finland
Försäljning Norge (t o m 2001)
Mega
Supply & Trading

Marknad Norden omfattar affärsenheterna Försäljning Sverige, Försäljning Finland, Mega och Supply & Trading. Under år 2001 ingick också affärsenheten Försäljning Norge, som avvecklades vid utgången av året.

Vattenfall, genom dotterbolaget Vattenfall Norge AS, ökade den 15 juni ägarandelen i Oslo Energi AS till 100 procent. Köpet genomfördes i enlighet med den säljoption som tecknades då Vattenfall 1999 köpte 49 procent av aktierna i bolaget. Vid årsskiftet såldes Vattenfall Norge med dotterbolaget Oslo Energi vidare till Hafslund ASA. Resultatet av nedskrivning, realisationsförlust och avskrivningar i Vattenfalls norska verksamhet uppgick till -803 MSEK. Vattenfall kvarstår som aktör i norsk kraftmarknad främst genom långsiktiga avtal om totalt 56 TWh som tecknats med norska industriföretag.

Elhandeln har under 90-talets senare del utvecklats efter de olika elmarknadsreformer som genomförts nationsvis. Nu råder full konkurrens i tre av fyra nordiska länder. Danmark har kommit en bit på väg men en hel del återstår ännu att göra där innan marknaden kan sägas vara helt öppen.

Elhandel innebär riskhantering

Vattenfall har mycket aktivt arbetat för ökad effektivitet i handelsledet till elkonsument. Ett exempel är inrättandet av en sammanhållen kundservicefunktion. Den har förlagts till Umeå i en utbyggd anläggning som kan ge service åt över en miljon kunder.

Elförsäljning på en avreglerad marknad innehåller ett stort mått av risktagande. Det måste hanteras på ett sådant sätt att verksamhetens resultat inte äventyras. Ett omfattande arbete måste läggas ner på att säkra verksamheten mot volym- och prisrisker. Detta är speciellt viktigt med tanke på de mycket begränsade handelsmarginaler marknaden i dag medger (se vidare sid 26 och 27).

Försäljning Sverige arbetar med riskoptimering och riskkontroll. Det kommer att ge kontraktsformer som bättre belyser riskerna,

vilket även ska avspeglas i prissättningen gentemot kund.

Försäljning Finland har under 2001 börjat arbeta med en modell för samlad kundservice åt alla privatkunder inom nät, el och värme. Effektiviseringsarbetet fortsätter samtidigt som riskhanteringsprodukter kommer att utvecklas för att erbjudas kunderna inom främst industrisektorn.

Volatilitet och låga marginaler är det som mer än någon annan faktor nu driver marknadspositionering, produktutveckling och organisation i Norden. Vattenfall har tillräcklig storlek, överblick och kompetens för att klara marknadens utmaningar. Det är viktigt att utnyttja de skalfördelar som finns i handeln med el och i hanteringen av en bred riskportfölj.

Övriga produkter

Kompletterande produkter till el har haft ett svagt genomslag men fast telefoni är ett viktigt undantag där Vattenfall nått betydande framgångar i Sverige. Vid utgången av året uppgår antalet telefonikunder till 100 000. Vattenfall har tecknat partneravtal med en rad kommunala energibolag. Partnerskapet omfattar såväl elleveranser som ett nära och ömsesidigt samarbete bland annat inom marknadsföring och produktutveckling.

Mega för större industrikunder

Mega marknadsför och levererar komplexa skräddarsydda kundlösningar till utvalda större industriföretag med anläggningar i Europa. Kunderna är främst koncerner med avancerade energisystem och återfinns huvudsakligen inom energiintensiv industri såsom papper och massa samt metall- och gruvindustrin. Dessa kunder har stor egen energikompetens. Vattenfalls roll är att komplettera och erbjuda elleveranser och andra energilösningar utifrån varje kunds unika förutsättningar. Affärskoncepten bygger på nära kundrelationer och mycket goda kunskaper om såväl elmarknaden som kundens egna energiprocesser.

Mega har sin bas i Sverige och på den nor-

diska marknaden och har påbörjat expansionen i Europa.

Utifrån denna affärsinriktning anpassas och utvecklas kundunika lösningar som kan finna tillämpning för flera anläggningar eller Megakunder. Exempel är SCAs mjukpappersbruk i Mannheim och SCAs kraftlinerbruk i Munksund. Där har Mega i samarbete med kunden identifierat ett antal effektiviseringsåtgärder vilka därefter har genomförts. Ett annat intressant samarbetsprojekt är optimering av soda-pannan hos Domsjö Fabriker AB i Örnsköldsvik. Mega är också mycket aktivt avseende outsourcing av kundens energiförsörjning. Mega tar ansvar för produktion och leverans av kundens behov av t ex ånga, el och tryckluft. Ett exempel är Myllykoski Paper Oy i Finland där ett kraftverk togs i drift under 2001.

Trading

Portföljhantering är en tjänst som tillhandahålls för Vattenfalls större elkunder. Supply & Trading tillhandahåller tjänsten för koncernens Megakunder och åt den svenska och finska säljorganisationen.

Den nationsöverskridande elhandeln via

utlandskablar har fungerat väl. 600 MW-förbindelsen mellan Polen och Sverige, SwePol Link, fungerar bra efter en del inledande driftsproblem.

Vattenfall disponerar genom avtal 200 MW överföringskapacitet i Kontek-kabeln mellan Sjöland och norra Tyskland. Genom tillgången till överföringskapacitet har Vattenfall kunnat utveckla handeln med miljömärkt el på den nederländska marknaden. Vattenfalls andel i Baltic Cable AB har under året avyttrats.

Vattenfalls tyska tradingbolag Nordic Powerhouse har etablerat sig på marknaden. Än så länge har den tyska marknaden karaktäriserats av stor likviditet i kortare terminer, medan instrument med längre löptider haft en mer begränsad omsättning.

I Storbritannien levererar Vattenfall trading- och riskhanteringstjänster, med inriktning i första hand på oberoende elförsäljningsföretag. I Nederländerna har Vattenfall Nederland BV träffat ett tvåårsavtal med holländska Shell att leverera grön el. Den gröna elen är en ny produkt för Shell och ska säljas vidare till hushållskunder.

Elförsäljning till kunder i Norden, 2001

MSEK	TWh, fysisk elhandel	
	2001	2000
Bilaterala avtal:		
- Sverige	46,6	53,1
- Finland	6,0	9,3
- Norge	5,4	0,8
- Danmark	0,6	0,6
Summa	58,6	63,8

Värme Norden

Värme Nordens verksamhet omfattar kraftvärme, fjärrvärme samt Färdig Värme i Norden och i de baltiska länderna. År 2001 producerades 6,3 TWh värme och 0,5 TWh el.

Ett centralt område för att behålla och öka kostnadseffektiviteten är att analysera varje enskild anläggning. Här bedrivs ett kontinuerligt förbättringsarbete där successivt alla lågpresterande tillgångar åtgärdas, avvecklas eller säljs.

Värmesektorn är ett tillväxtområde och det finns därmed betydande möjligheter att expandera verksamheten. Produktion av värme

i stora anläggningar är miljömässigt och ekonomiskt effektivt. Därmed finns en bra grund för att kunna erbjuda kunderna konkurrenskraftiga priser. Mer än 50 procent av bränslet utgörs av biobränslen. Därutöver utgör olika typer av avfall ett viktigt komplement. Trenden är mer biobränslen men beroende på utvecklingen av olika skatter och avgifter kan bilden snabbt förändras. För värmeverksamheten är det mycket viktigt att de beslut som tas om att skattemässigt gynna eller missgynna vissa bränslen är beslut som håller över tiden.

Värme Norden

MSEK	2001	2000
Nettoomsättning	2 590	1 951
- varav koncerninternt	123	717
Rörelseresultat	162	-63
Nettotillgångar	4 774	4 003
Antal anställda, personår 31 dec.	575	525

Elnät Norden

Elnät Norden

MSEK	2001	2000
Nettoomsättning – varav koncerninternt	7 924	7 551
Rörelseresultat	1 816	1 619
Nettotillgångar	15 889	19 291
Antal anställda, personår 31 dec.	1 138	1 483

Efter snö- och stormvädet i början av året gjordes omfattande insatser av alla medarbetare i Vattenfalls nätorganisation.

Elnät Norden omfattar affärsenheterna Elnät Sverige och Elnät Finland. Antalet nätkunder uppgår till 903 000 respektive 354 000. Elnäten omfattar i Sverige 16 000 km i regionnät (40–130 kV) och 154 000 km i lokalnät samt i Finland 1 400 km regionnät och 56 500 km lokalnät.

Sverige

År 2001 började med en storstörning i delar av Vattenfalls svenska nätverksamhet. 40 000 kunder från västra till östra Sverige var utan elförsörjning i mer än 8 timmar. Redan efter en motsvarande storstörning året innan hade Vattenfall intensifierat arbetet med att förbättra såväl nätets kvalitet som nivån på kundservicen. Vattenfall har under året som första företag i branschen ekonomiskt kompenserat närmare 5 000 kunder som varit utan elleverans mer än ett dygn enligt villkoren i Vattenfalls avbrottsgaranti.

Efter störningen i början av 2001 har arbetet med att förbättra utsatta delar av elnätet givits en än högre prioritet och tillförts ytterligare resurser. Satsningen omfattar 200 MSEK per år ett antal år framåt. Idag har Vattenfall i Sverige en tillförlitlighet på över 99 procent för den svenska medelkunden. Den högt ställda långsiktiga målsättningen är att höja tillförlitligheten ytterligare.

Elnätet är som mest sårbart på lokal nivå på landsbygden. Vattenfall har i Sverige cirka 110 000 km ledning i lokala nät på landsbygden och av dessa är 60 procent omgivna av skog. Med det åtgärdsprogram som nu genomförs breddas ledningsgator, röjningen förbättras och äldre anläggningar byts ut. Redan efter genomförda insatser har läget förbättrats men det kommer att ta ett par år till innan programmet fullt ut är genomfört inom Vattenfalls nät.

En stor fråga för nätverksamheten är på vilket sätt myndighetstillsyn av verksamhetens ekonomiska avkastning ska vara organiserad. I Sverige har Statens Energimyndighet lagt förslag om införande av en ”nätnyttomodell” för

tillsyn av nätbolagen. Syftet med den föreslagna styrmodellen är att man med dess hjälp ska kunna bedöma skäligheten i de tillämpade nättarifferna på ett objektivet sätt. Den ska ge goda incitament att bedriva nätverksamheten så effektivt som möjligt. Modellen ger utrymme för investeringar i nät och för avkastning på nätverksamhet och den ställer samtidigt krav på prestation gentemot kunderna. Regeringen har på grundval av förslaget lagt en proposition till riksdagen om införande av denna styrmodell.

Finland

Vattenfall är Finlands näst största nätföretag med 13 procent av antalet kunder. År 2001 fortsatte effektiviseringen med beslut om sammanslagning till ett nätbolag, Vattenfall Verkko. En gemensam driftcentral (mot tidigare 6) för alla Vattenfalls nät i Finland har inrättats.

I november orsakade häftiga snöoväder och höststormar vid två tillfällen stora störningar som drabbade många kunder i Finland. Hela Vattenfalls finska organisation mobiliserades i arbetet med att ge kunderna bästa service och information om läget.

Miljö och utveckling

Inom elnätverksamheten inriktas FoU i första hand på att reducera de miljörisker som kan ligga i nätets utformning. Det kan gälla hanteringen av oljor i transformatorstationer och liknande.

Vattenfall ser möjligheter i nätets geografiska utbredning, exempelvis för installation av antenner för nya mobiltelefonssystem som de kommande 3G-näten.

Vattenfalls växande omfattande nätverksamhet i Sverige, Finland, Tyskland och Polen ger goda möjligheter till att lära av varandra och att jämföra lösningar. För Vattenfall är det också viktigt att gå vidare i arbetet med strukturell utveckling.

Tjänster

Under 2001 omorganiserades entreprenadverksamheten i Sverige. Fem bolag har blivit två, Vattenfall Service Nord och Vattenfall Service Syd. Konsultverksamheten har även den omorganiserats och allt operativt arbete bedrivs nu inom SwedPower AB. SwedPower International har utvecklats till marknadsbolag för den internationella marknaden.

Ambitionen är att utöka de externa kunduppgifterna för såväl entreprenad- som konsultverksamheten. Under 2001 uppgick de externa uppgifternas andel till 19 respektive 52 procent av omsättningen.

Vattenfall Utveckling AB har koncentrerat sin verksamhet på att stödja Vattenfalls FoU inom kärnverksamheten.

I Finland har Vattenfall bildat ett gemensamt entreprenadbolag med finska PVO.

Bolaget heter Empower och har cirka 1 600 anställda. Vattenfalls andel i bolaget uppgår till 35 procent.

Tjänster strävar efter långsiktiga relationer med ett antal viktiga kunder. Det ger möjligheter att i nära samverkan gemensamt utveckla koncept och lösningar. Verksamheten har utvecklats positivt och bedrivs under höga krav på effektivitet och kostnadsmedvetenhet. Under 2001 genomfördes en viss neddragning av personalstyrkan, främst inom administration.

Inom Tjänster har påbörjats en trainee-utbildning för montörer i syfte att säkerställa framtida kompetens.

För framtiden ska Tjänster även delta i utvecklingen av IT- och kommunikationstjänster.

Tjänster

MSEK	2001	2000
Nettoomsättning	2 938	2 832
– varav koncerninternt	2 196	2 252
Rörelseresultat	187	72
Nettotillgångar	228	131
Antal anställda, personår 31 dec.	2 294	2 457

Övrig affärsverksamhet

Övrig affärsverksamhet omfattade 2001 affärsverksamhet utanför kärnområdet samt affärsenheten Nya affärer. I övrig affärsverksamhet ingår bland annat Arrowhead AB och Vattenfall Connection AB, servicebolag med viss extern försäljning samt bolagen i Nederländerna och Litauen.

Affärsenheten Nya affärer utvecklades 2001. Till följd av svag efterfrågan på tjänster för det ”det intelligenta huset” utvecklades verksamheten i Sensel AB under 2001. Inom området bredbandstjänster har Vattenfall år 2001 arbetat genom två bolag, Arrowhead AB och Vattenfall Connection AB. Mot bakgrund av de osäkra framtidsutsikterna har nedskrivningar och reserveringar gjorts i bokslutet.

Produkt- och affärsutvecklingen har omstrukturerats under året och förts ut till säljenheterna.

Den beslutade koncentrationen på kärnverksamheten i Norden, Tyskland och Polen har medfört att vissa verksamheter avyttrats. Vattenfalls 51-procentiga ägande i Nova Naturgas AB (tidigare Vattenfall Naturgas AB)

såldes vid halvårsskiftet till de övriga delägarna. Vidare avyttrade Vattenfall engagemang och ägarandelar i kraftutbyggnadsprojekt i Sydamerika och i Sydostasien. Kvarvarande övrig affärsverksamhet som inte ingår i affärsenheterna är dotterbolagen i Nederländerna, Tjeckien och Litauen.

De helägda dotterbolagen Vattenfall Data och Vattenfall Support levererar servicetjänster internt inom Vattenfallkoncernen men har också viss extern försäljning. Det gäller IT-tjänster respektive tjänster inom kontorsdrift, ekonomi och lön samt konsultstöd inom kommunikation och utveckling. I Övrig affärsverksamhet ingår även helägda Vattenfall Fastigheter. Viss extern uthyrning av lokaler sker för att nå ett effektivt resursutnyttjande. Ett antal fastigheter, bland annat kontorsfastigheten i Räcksta, avyttrades under 2001.

Totalt var rörelseresultatet för Övrig affärsverksamhet –1 730 MSEK. Av detta var förlusten i Nya affärer 1 316 MSEK, vilket belopp till stor del utgjordes av nedskrivningar och avvecklingskostnader.

Övrig affärsverksamhet

MSEK	2001	2000
Nettoomsättning	2 903	2 457
– varav koncerninternt	1 122	811
Rörelseresultat	–1 730	–880
Nettotillgångar	2 400	7 064
Antal anställda, personår 31 dec.	1 033	1 244

Tyskland och Polen

Tyskland och Polen

MSEK	2001	2000
Nettoomsättning – varav koncerninternt	32 752	2 495
Rörelseresultat	497	10
Nettotillgångar	49 733	11 460
Antal anställda, personår 31 dec.	19 703	4 077

Vattenfall Europe

Den omfattande strukturomvandlingen på den tyska energimarknaden fortsatte 2001. Vattenfall fick ett stort genombrott på den tyska marknaden under året och har nu etablerat sig som en kraftfull konkurrent till de stora aktörerna E.ON och RWE. Under 2001 förvärvade Vattenfall, direkt och via sitt dotterbolag HEW, genom en rad affärer med E.ON och RWE aktiemajoriteten i de tre tyska företagen HEW (73,8 procent), VEAG (genom HEW, 81,3 procent) och LAUBAG (genom HEW, 92,5 procent) samt aktier i Bewag (genom HEW, 44,8 procent). I december 2001 träffades en överenskommelse med Mirant om att Vattenfall övertar ytterligare 44,8 procent av Bewag. Förvärvet slutfördes i februari 2002, vilket således ger Vattenfallkoncernen majoritetsägande i alla fyra bolagen.

Genom dessa förvärv har Vattenfall lagt grunden för att bygga upp den tredje största energikoncernen på den tyska marknaden, Vattenfall Europe. Detta är en viktig milstolpe i Vattenfalls strävan att förverkliga visionen att bli ett ledande energiföretag i Europa.

Vattenfall Europe kommer inledningsvis att förfoga över en produktionskapacitet på knappt 17 000 MW el och knappt 8 000 MW värme. Elproduktionen beräknas uppgå till cirka 82 TWh och värmeproduktionen till 16 TWh per år. Antalet elkunder, huvudsakligen i Berlin och Hamburg, blir drygt 3 miljoner och antalet anställda cirka 20 000. Omsättningen beräknas till drygt 7 miljarder EUR, (cirka 60 miljarder SEK). Det motsvarar 60 procent av den omsättning som beräknas för koncernen år 2002. Verksamheten i Tyskland kommer att ha hälften av koncernens elförsäljning och drygt 60 procent av personalen.

Processen att integrera dessa fyra bolag

startades under andra halvåret 2001, genom att en ledningsgrupp för formerandet av Vattenfall Europe tillsattes.

Under 2002 kommer en ny bolags-, organisations- och ledningsstruktur att införas och Vattenfall Europe kommer att vara i full drift i sin nya skepnad i början av 2003. När fulla effekter av synergier och effektiviseringar har uppnåtts beräknas resultatet i de tyska bolagen förbättras med 400–500 MEUR per år.

Organisationen kommer att bestå av holdingbolaget Vattenfall Europe med affärsenheter för produktion, transmission, elnät, försäljning, trading och värme.

Vattenfall Europe kommer att ha den organisation och den finansiella styrka som krävs för att möta utmaningarna och dynamiken i den pågående avregleringen för att utgöra en stabil plattform för Vattenfalls fortsatta expansion.

Verksamheten 2001

Under år 2001 konsoliderades HEW, VEAG och LAUBAG i koncernen, HEW från årsskiftet, VEAG från mitten av maj och LAUBAG från halvårsskiftet.

Den tyska marknaden kännetecknades under året av låga priser. Trots den hårda konkurrensen har bara några få procent av slutkunderna bytt elleverantör.

HEW 2001

Marknaden

HEW har kunder främst i Hamburg men även i övriga Tyskland och Europa. Huvudprodukterna är el, fjärrvärme och tjänster.

HEWs strategi under 2001 var att behålla kunderna i Hamburg och att satsa på nya kunder utanför Hamburg. Satsningen på kundloja-

litetsprogram var framgångsrik. Det viktigaste är kundkortet "HEW-card" som har 460 000 medlemmar. Bara tre procent av kunderna i Hamburg har bytt från HEW till annan elleverantör.

HEW kom för tredje året i rad på första plats bland de tyska energiföretagen i en undersökning rörande kundvänlighet.

Försäljning

Elförsäljningen 2001 omfattade 16 TWh i fysiska leveranser. Till det kommer finansiella kontrakt med industri- och företagskunder. Dessa uppgår till 46 TWh, en ökning från 14 TWh föregående år. Kontrakten hanterades huvudsakligen av Nordic Powerhouse. HEW säljer cirka 1,3 TWh el per år i Frankrike. Antalet hushållskunder är cirka 1,1 miljoner, varav drygt en miljon i Hamburg. Fjärrvärmeförsäljningen uppgick till 4,1 TWh, en ökning med 5 procent. Fjärrvärme levererades till 380 000 kunder.

Produktion

Elproduktionen, inklusive produktionen i delägda kraftverk, uppgick till 14,8 TWh varav 1,3 TWh mottryckskraft. Produktionen bedrivs i delägda kärnkraftverk samt koleldade kondens- och mottryckskraftverk. Den installerade effekten är 3 727 MW el.

HEW har andelar i de fyra kärnkraftverken Brunsbüttel, Krümmel, Stade och Brokdorf. HEWs andel av produktionen i kärnkraftverken uppgick 2001 till 11,4 TWh, varav 5,8 TWh i dotterbolaget Brunsbüttel. Den övriga kärnkraftproduktionen redovisas i elbalansen på sid 10 som bilaterala inköp.

Personal

HEW hade vid årsskiftet cirka 6 300 anställda.

Miljöansvar och utveckling

HEW stödjer utveckling av ny energiteknik i

Hamburg och utvecklar nya affärskoncept för att möta utmaningar relaterade till miljön. Ett exempel på ett pilotprojekt är världens första kraftvärmestillämpning baserad på vätgasdrivna bränsleceller. Inom ramen för utvecklingsarbetet arbetar HEW också med handel med gröna certifikat. HEW var det första europeiska företaget som sålde växthusgasreduktioner till ett kanadensiskt kraftföretag.

VEAG 2001

Produktion och försäljning

Elproduktionen i VEAG uppgick 2001 till drygt 55 TWh (51) och värmeproduktionen till cirka 5 TWh (3). Den elproduktion som ingår i Vattenfallkoncernens elbalans gället tiden 16 maj – 31 december 2001 och uppgår till 34 TWh.

VEAG hävdade under 2001 sin roll som ledande elföretag i östra Tyskland. De största produktionsanläggningarna är brunkolskraftverk i Jämschwalde, Boxberg, Schwarze Pumpe och Lippendorf. Därutöver driver VEAG nio vattenkraftverk och två gasturbiner. Dessutom levererar stenkolskraftverket i Rostock sin produktion till VEAGs nät. Den sammanlagda effekten är 10 166 MW.

Transmission

VEAG är stamnätsoperatör i de fem östra delstaterna, med 10 570 km ledning, varav 6 310 km 380 kV och 4 260 km 220 kV.

Personal

Personalstyrkan uppgick år 2001 till 5 700, en minskning med 3 procent från året innan. VEAG genomför en omfattande utbildnings-satsning för lärlingar och är den största utbildningsenheten i östra Tyskland.

Investeringsprogram för en bättre miljö

Ett omfattande investeringsprogram pågår sedan 1992 för att modernisera VEAGs kraftverk

Vattenfalls elproduktionskapacitet i Tyskland 2001*

Typ av kraft	Disponerad effekt, MW el
Kondenskraft, brunkol	7 440
Kondenskraft, stenkol	553
Kondenskraft, olja/gas	1 000
Summa fossilkondens	8 993
Mottryck, stenkol	449
Gasturbiner	962
Övrigt (gasmotor)	6
Summa fossilkraft	10 410
Kärnkraft	1 622
Pumpkraft, vatten	1 861
Summa	13 893

* Inklusive andelar i intresseföretag. Motsvarande elproduktion redovisas som inköp. Från 2002 ingår Bewag med ytterligare cirka 3 000 MW el.

och nät till att bli de modernaste i sitt slag i Europa. Av planens 10 miljarder EUR till år 2005 har hittills 8 miljarder EUR satsats på att i första hand investera i kraftverken för att nå hög verkningsgrad och bra miljödata.

Det viktigaste investeringsprojektet nu är pumpkraftverket Goldistahl i sydöstra Tyskland. Goldistahl blir med sina 1 060 MW det största i sitt slag i Tyskland.

LAUBAG 2001

Produktion

Dagbrotten Jänschwalde, Cottbus-Nord, Welzow-Süd, Reichwalde och Nochten producerade 29,2 miljoner ton brunkol andra halvåret 2001, en ökning med 3 procent. Större delen av produktionen går till VEAG men cirka en miljon ton såldes till lokala kraft- och värmeföretag. Produktionen av briketter m m. uppgick till 0,7 miljoner ton, vilket är i nivå med samma period året innan.

Personal

Vid årsskiftet hade LAUBAG cirka 5 700 anställda. I enlighet med ett avtal mellan företagsledningen och de fackliga organisationerna ska personalreduceringar ske under socialt acceptabla former.

Miljöansvar och socialt ansvar

Som gruvföretag har LAUBAG ett särskilt ansvar för miljön. Målet är att reducera ingreppen på miljön till ett minimum. Brunkolsfyndigheterna ska tas tillvara fullständigt inom de gränser som gäller för kolbrytningen, så att brytningen begränsas till relativt små arealer. Andra råvaror som kisel, sand, lera och flyttblock tas också tillvara för att nyttjas affärsmässigt. Med brytningen följer affärsmässig och

ekologisk hantering av vatten. De områden som har brutits färdigt återställs till odlingsbara kulturlandskap.

Socialt ansvar tas mot de människor som på grund av brytningen måste flytta. LAUBAG genomför nödvändiga omflyttningar utifrån gällande lagstiftning, genom politiska överenskommelser och i samråd med invånarna i de byar som berörs. Det gäller bland annat byn Horno där alla fastighetsägare utom en har träffat preliminärt avtal med LAUBAG. I Horno bor ett antal familjer som tillhör folkgruppen sorber. På grund av att folkgruppen är relativt liten, totalt cirka 60 000 personer i sydöstra Tyskland, anses sorberna vara särskilt utsatta i samband med omflyttningarna. I samband med omflyttningarna beaktas inte enbart den ekonomiska ersättning som enligt lagen ska utgå, utan framförallt möjligheterna att bevara gällande samhällsstrukturer och ideella värden såsom hembygd, tradition och grannskap. Denna omsorg omfattar även den sorbiska kulturen.

BEWAG 2000/2001

Från och med 2002 konsolideras Bewag AG i Vattenfallkoncernen.

Bewag, beläget i Berlin, äger 29 kraft- och värmeverk, som producerar cirka 3 000 MW el och 6 000 MW värme. El distribueras till Bewags cirka 2,2 miljoner elkunder via cirka 40 000 km kabel, varav större delen är underjordisk. Bewags omsättning räkenskapsåret 2000/2001 var knappt 2 miljarder EUR (cirka 18 miljarder SEK). Elproduktionen uppgick till 11 TWh, värmeproduktionen till 9 TWh och den fysiska elförsäljningen till 14 TWh. Bewag bedriver också tradingverksamhet.

LAUBAG medverkar till att bygga upp ersättningsbyar för de människor som måste flytta på grund av gruvbrytningen. Bilden visar byn Neu Geisendorf under utbyggnad.

Vattenfall Polen

Vattenfall är den största utländska aktören i Polen i el- och energibranscherna.

Vattenfall äger 55 procent av Elektrociepownie Warszawskie S.A. (EW). Personalen har en option att sälja sina 15 procent av aktierna till Vattenfall. Resterande aktier ägs av polska staten. EW står för 90 procent av fjärrvärmeproduktionen i Warszawa (25 procent av Polens fjärrvärme), eller cirka 13 TWh per år och producerar därutöver 3–4 TWh el per år.

Vattenfall äger också 31,8 procent av Polens största eldistributionsföretag, Gornoslaski Zaklad Elektroenergetyczny S. A. (GZE) i Övre Silesien i sydvästra Polen. GZE har 1,1 miljoner kunder. Bolaget säljer och distribuerar cirka 11 TWh el varav merparten till tung industri. Vattenfall har managementansvar för bolaget. Personalen har en option att sälja sina 15 procent av aktierna, vilket tillsammans med en nyemission kan komma att leda till att Vattenfalls innehav kommer att överstiga 50 procent 2003.

Vattenfall leder och styr verksamheten i Polen genom Vattenfall Polen, som sedan 2002 är ett representationskontor i Warszawa.

Under år 2001 har integreringen av de polska bolagen i Vattenfallkoncernen påbörjats. Stora rekonstruktionsprogram pågår i både EW och GZE. Det finns en potential i samarbetet mellan de polska bolagen.

Marknaden för större förbrukare av el har öppnats för konkurrens och GZE har lyckats vinna industrikunder utanför sitt eget geografiska område.

Utvecklingen för Vattenfall i Polen

följer inte planen. Problemen har tre orsaker – ekonomin, lagstiftningen och myndigheterna. Den polska ekonomin har stora problem. Elmarknaden fungerar dåligt, på grund av bland annat myndigheternas tillämpning av gällande lagstiftning och brister i lagstiftningen. Myndigheterna medger inte de prisnivåer som krävs för att investerare ska få en rimlig avkastning. Ett annat problem är bristande betalningsvilja och betalningsförmåga hos vissa kunder.

Personal

Det finns stora möjligheter att effektivisera verksamheten bland annat genom att personalen generellt är välutbildad med en hög andel universitetsutbildade. EW och GZE hade tillsammans cirka 7 000 medarbetare år 2001, varav cirka 4 000 i EW. I den pågående rekonstruktionen ingår att öka effektiviteten genom personalreduktion och omflyttningar. Detta genomförs med hjälp av frivilliga paket.

Miljö och ansvarstagande

Ett investeringsprogram för bättre förbränningsteknik och därmed bättre miljö pågår. Under de senaste åren har de totala partikelutsläppen i Warszawa genom investeringar i EW minskat med 40 procent. En anläggning mitt i Warszawa med svaga miljöprestanda stängdes under 2001. De återstående fem får genom investeringarna högre kapacitet och ger mindre utsläpp i förhållande till produktionen. Investeringar genomförs också i GZEs elnät.

ÅRSBOKSLUT 2001

Internationalisering var temat för årets Vattenfallsymposium, det artonde i ordningen. Gästande talare var EU-kommissionären Margot Wallström, professor Bodil Jönsson samt styrelseordföranden i försäkrings- och fondförvaltningsbolaget CGNU P.G. Gyllenhammar.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Vattenfall AB (publ) (556036–2138) får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för 2001, omfattande sidorna 22–61.

KONCERNEN

Omsättningen mer än fördubblades till 69 miljarder SEK efter förvärv i Tyskland.

Rörelseresultatet ökade med sammantaget cirka 3,3 miljarder SEK till 10,0 miljarder SEK. Rörelseresultatet exklusive jämförelsestörande poster förbättrades med 78 procent till 8,8 miljarder SEK. Jämförelsestörande poster uppgick till 1,1 miljarder SEK (1,7).

Resultatet före skatter och minoritetens andel ökade med 2,3 miljarder SEK till 7,5 miljarder SEK, varav jämförelsestörande poster utgjorde netto 1,1 miljarder SEK (1,9).

Vattenfalls elproduktion i Norden ökade med 13 procent till 91,8 TWh (81,0). Ökningen var främst högre produktion av kärnkraft. Totalt producerades 140,9 TWh.

Väsentliga strukturförändringar

Under 2001 har Vattenfall genom förvärv och avyttringar koncentrerat verksamheten till de geografiska kärnområdena Norden, Tyskland och Polen.

I Tyskland har koncernen genom förvärv skapat en stark bas för att bli en av de ledande aktörerna. De fyra företag som nu integreras är Hamburgische Electricitäts-Werke AG (HEW), VEAG Vereinigte Energiewerke AG (VEAG), Lausitzer Braunkohle AG (LAUBAG) och Bewag AG. Majoriteten i Bewag förvärvades i februari 2002.

Strukturaffärer för Vattenfalls tyska verksamhet

I maj fullföljdes avtalen med Sydkraft och E.ON Energie om förvärv av deras aktier i HEW,

motsvarande 21,8 procent respektive 15,4 procent av aktiekapitalet. Som ersättning lämnade Vattenfall, utöver cirka 4,4 miljarder SEK i kontanter, följande tillgångar, i utbytet värderade till 4,7 miljarder SEK: Aktier i Forsmarks Kraftgrupp AB (8,5 procent av kapitalet), nätverksamhet i Östergötland, Vattenfalls ägarandelar i de norska företagen Hafslund ASA (21 procent), Fredrikstad Energiverk (49 procent), Fredrikstad Fjernvarme (35 procent) och Fredrikstad Energinett (35 procent) samt Vattenfalls andelar i Baltic Cable AB (33,3 procent), LPC i Litauen (11 procent) och VCE i Tjeckien (42 procent). Därmed blev Vattenfall majoritetsägare i HEW.

Under 2001 förvärvade Vattenfall från utomstående ägare ytterligare aktier i HEW, bland annat genom ett offentligt erbjudande i juli-augusti. Vattenfalls innehav i HEW uppgick vid årsskiftet till 73,8 procent av aktiekapitalet. Utöver de aktier som ägs av Hamburgs stad (25,1 procent) fanns vid årsskiftet 1,1 procent på den fria marknaden.

HEW förvärvade i sin tur 75 procent i produktionsföretaget VEAG i östra Tyskland i maj 2001 och 90 procent av gruvbolaget LAUBAG i juli från kraftföretagen E.ON Energie och RWE. HEWs direkta och indirekta ägarandelar i dessa företag var vid årsskiftet 81,3 respektive 92,5 procent.

I augusti 2000 avtalade HEW om köp av E.ON Energies aktier i energiföretaget Bewag AG i Berlin. I uppgörelsen ingick vissa avyttringar från HEW, bland annat dess 17,5 procent i Sydkraft AB och 61,9 procent i gasföretaget Hein-Gas. Affären ifrågasattes av Bewags amerikanska delägare Mirant Corporation (Mirant). I april 2001 träffade Vattenfall, Mirant och HEW en uppgörelse beträffande de framtida ägarförhållandena i Bewag samt om att integrera Bewag med HEW, VEAG och LAUBAG.

Uppgårelsen innebar att Vattenfall (genom HEW) och Mirant skulle ha lika ägarandelar i Bewag.

I december avtalade Vattenfall med Mirants moderbolag att överta Mirants aktier i Bewag. Affären genomfördes i februari 2002 och Vattenfalls innehav är nu 89,5 procent av aktierna med röstandelen 92,1 procent.

I februari 2002 träffades en överenskommelse med den tyska myndigheten BvS om en förtida slutbetalning avseende alla nu gällande krav från tyska staten i samband med avtalet om privatisering av VEAG och LAUBAG.

Övriga strukturaffärer 2001

De vattenkraftverk Vattenfall ägde i Motala ström såldes i början av 2001 till Tekniska verken i Linköping.

I februari förvärvade Vattenfall 31,8 procent av aktierna i det polska distributionsföretaget Gornoslaski Zaklad Elektroenergetyczny (GZE). Personalen har en säljoption för sina 15 procent av aktierna, vilket tillsammans med en nyemission kan komma att leda till att Vattenfalls innehav kommer att överstiga 50 procent år 2003.

I mars lämnade Vattenfall ett offentligt erbjudande till övriga aktieägare i Arrowhead AB om förvärv av deras aktier. Vattenfalls ägarandel i Arrowhead ökade under året med 41 procent till 94 procent. Tvångsinlösen av utestående aktier pågår. Vattenfall har erhållit förhandstillträde till samtliga aktier. Med anledning av de osäkra framtidsutsikterna inom bredbandsområdet har värdet på aktierna skrivits ner i moderbolagets balansräkning.

I Sverige sålde Vattenfall i juli sina 63 procent i AB Ryssa Elverk i utbyte mot Birka Energis helägda AB Kallströmmen med dotterbolaget AB Avesta Elnät, som har 14 200 kunder.

Vattenfall sålde också i början av juli sin 51-procentiga andel i Nova Naturgas AB (tidigare Vattenfall Naturgas AB) till de övriga delägarna.

Som ett led i Vattenfalls strategi att fokusera på kärnverksamheten och koncentrera sig på den nordeuropeiska marknaden sålde koncernen under 2001 sina tillgångar i Sydostasien och Sydamerika.

I Finland sålde Vattenfall under året sina andelar i produktionsbolagen Etelä-Pohjanmaan Voima (11 procent) och Päijät-Hämeen Voima (29 procent).

I Norge ägde Vattenfall vid årets början 49 procent av försäljningsbolaget Oslo Energi AS, via sitt dotterbolag Vattenfall Norge AS. I juni 2001 förvärvade Vattenfall Norge AS resterande 51 procent från E-CO Energi AS (tidigare Oslo Energi Holding), som innehade en säljoption. I december såldes Vattenfall Norge AS med dotterbolaget Oslo Energi AS till Hafslund ASA. Samtidigt blev Vattenfall delägare i Hafslund ASA. En överenskommelse om försäljning av dessa aktier träffades i februari 2002.

I december avtalade det hälftenägda elhandelsbolaget Plusenergi AB om förvärv av elhandelsdelen i Borås Energi AB.

Personal

Medelantalet anställda uppgick till 23 814 (13 123). Löner och ersättningar uppgick till 8 842 MSEK (3 551). Antalet anställda, omräknat till helårsarbeten, var vid årets slut 28 657, varav 7 989 i Sverige. Ytterligare uppgifter om medelantalet anställda, lönekostnader samt förmåner till ledande befattningshavare återfinns i not 32.

Forskning och utveckling (FoU)

Vattenfalls affärsenheter bedriver FoU som en integrerad del av sin verksamhet. Som komple-

ment till dessa satsningar görs också mer långsiktiga FoU-satsningar i ett koncernprogram. Ansvar för detta program, liksom för koordinering av koncernens samlade FoU, ligger på koncernstab Koncernstrategier.

Satsningen på FoU uppgick under 2001 till 564 MSEK (481), varav 357 MSEK (273) inom Svensk Kärnbränslehantering AB. Kostnaderna för FoU utgjorde 0,9 procent (1,5) av nettoomsättningen.

Miljöpåverkan inom koncernen och moderbolaget

Koncernens tillståndspliktiga verksamhet i Sverige utgörs i huvudsak av kärnkraftverk för elproduktion, produktion av el och värme i förbränningsanläggningar samt elproduktion i vindkraftverk. Den huvudsakliga miljöpåverkan från kärnkraftverken är produktion av radioaktivt avfall och från förbränningsanläggningarna utsläpp till luft av koldioxid och försurande ämnen.

Koncernen bedriver i Sverige också tillståndspliktig vattenverksamhet enligt miljöbalken genom vattenkraftproduktion. Koncernen bedriver nätverksamhet för distribution och transmission av el enligt koncession. Den huvudsakliga miljöpåverkan från vattenkraft- och nätverksamheterna samt brytning av torv är markanvändning.

Produktionen av el i kärn- och vattenkraftverk är liksom nätverksamheten en väsentlig del i verksamheten till skillnad från övriga tillståndspliktiga verksamheter.

Koncernens tillståndspliktiga verksamhet i Sverige bedrivs både i moderbolaget och i dotterbolag. I moderbolaget finns drygt 100 tillståndspliktiga verksamheter och fler än 50 anmälningspliktiga enligt miljöbalken. I moderbolaget finns också flertalet av koncernens anläggningar som enligt miljöbalken är tillståndspliktiga vattenverksamheter.

Det finns ingenting som tyder på att koncernens och moderbolagets verksamheter kan komma att tvingas till omprövning som leder till väsentlig inverkan på verksamheten.

Koncernen drabbades inte under året av några större olyckor som ledde till miljöpåverkan. Vid några tillfällen ledde mindre incidenter till en begränsad miljöpåverkan.

Koncernen bedriver verksamhet utanför Sverige som är tillståndspliktig enligt annan nationell lagstiftning än svensk. Betydande sådan verksamhet är produktion av värme och el i förbränningsanläggningar i Polen och Tyskland samt i Tyskland även elproduktion i kärnkraftverk och brytning av brunkol.

MODERBOLAGET

Nettoomsättningen för moderbolaget uppgick till 21 875 MSEK (17 405). Årets resultat uppgick till 2 002 MSEK (3 362). Investeringarna uppgick till 19 275 MSEK (14 865). Likvida medel uppgick till 124 MSEK (123) medan medel på koncernkonto, som förvaltas av Vattenfall Treasury AB, uppgick till 6 978 MSEK (5 115).

Vattenfall AB ägs till 100 procent av den svenska staten.

STYRELSEN

Vattenfall ABs styrelse består av tio ledamöter och fem suppleanter varav tre ledamöter och tre suppleanter är utsedda av personalorganisationerna. Verkställande direktören ingår i styrelsen från bolagsstämman den 26 april. Styrelsens sekreterare är anställd i Vattenfall AB.

Under 2001 hade styrelsen 11 sammanträden, varav 7 ordinarie, inklusive det konstituerande mötet. Styrelsens arbete följer en årlig plan ägnad att säkerställa erforderligt beslutsfattande liksom styrelsens behov av information och påverkas i övrigt av styrelsens arbetsordning. Styrelsen träffar årligen bolagets revisorer.

Koncernens riskhantering

Koncernens riskhantering och -rapportering samordnas av en riskkommitté under ledning av chefen för Ekonomi och Finans.

FINANSIELL RISKHANTERING

Vattenfallkoncernen är i sin dagliga verksamhet utsatt för risk i form av resultat- och förmögenhetspåverkan främst på grund av svängningar i marknadspriser. I första hand gäller det priser på el och bränsle samt räntor och valutor. Verksamheten bedrivs i enlighet med av Vattenfalls styrelse och ledning fastställda regler och risklimiter avseende riskexponering samt krav beträffande motparter, likviditet och kapitaltillgänglighet.

Med anledning av förvärven i Tyskland och Polen pågår projekt i syfte att implementera Vattenfalls styrmodell samt att samordna riskhantering och limiter i koncernen.

Riskkontroll

Grundläggande för all riskhantering är tidig identifiering, rapportering, uppföljning och övervakning. Enheten för riskkontroll deltar i arbetet med att sätta ramar och riktlinjer, utforma riskpolicies samt bestämma metoder för värdering och mätning av risk. Intern säkerhet och kontroll ges hög prioritet. Vad avser tradingportföljer kontrolleras dessa dagligen med avseende på risk och resultat. Riskkontroll rapporterar kontinuerligt till verkställande ledningen avseende koncernens risker och exponeringar.

Mätmetoder för risker

År 2001 har arbetet med riskhantering utvecklats ytterligare. Modeller och metoder ska

vara likformiga i hela koncernen. Fokus ligger på att använda monetära riskmått som är vedertagna på finansmarknaden. Det finns inte något enskilt mått som fångar upp alla risker, utan flera modeller används. En av dessa modeller är Value at Risk.

Energihandelsrisk

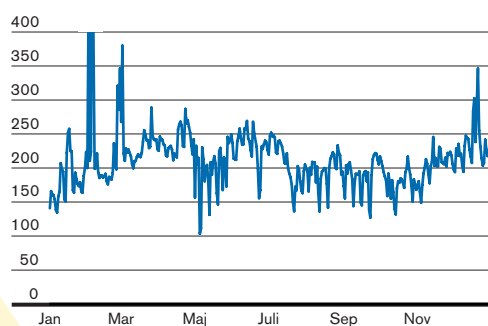
Elpriset är en tungt vägande faktor för Vattenfalls ekonomiska utveckling. För att hantera de risker som naturligt uppstår genom Vattenfalls beroende av elpriset finns en riskpolicy som tydligt definierar vilken enhet som tar ansvar för varje specifik typ av risk. Hanteringen av koncernens energihandelsrisker gentemot den externa marknaden sköts av elhandelsenheterna som finns representerade i Stockholm och i Hamburg (Nordic Powerhouse). Dessa enheter erbjuder alla affärsenheter en effektiv organisation genom vilken dessa säkrar sina positioner, vilket möjliggör för affärsenheterna att fokusera på sin kärnverksamhet.

Elprisrisk

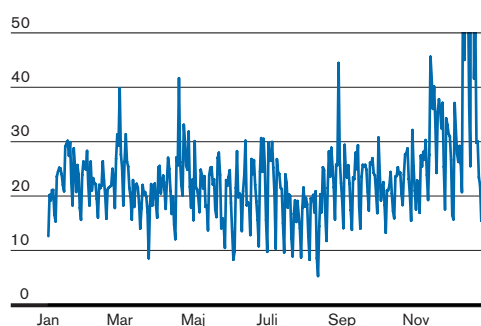
På elmarknaden sätts priset på el utifrån tillgång och efterfrågan, vilket leder till fluktuationer i elpriset. Elprisrisken hanteras genom olika former av elderivat, alltifrån dagsprodukter till längre årsprodukter. Dessa handlas bilateralt mellan olika aktörer, via mäklare eller elbörsen.

Elpriset i Norden är mycket väderberoende och beror till stor del på vattentillgången och tillrinningen i vattenmagasinen. I Kontinentaleuropa styrs däremot elpriset till stor del av bränslepriser (gas och olja).

Spotpris prisområde Sverige 2001, SEK/MWh

Spotpris Tyskland område DE 2001, EUR/MWh

Volymrisk

Volymrisk uppstår då Vattenfalls kunder konsumerar mer eller mindre el vid varje givet tillfälle jämfört med prognosticerat. Den hanteras bland annat genom att metoder för beräkningar av kundernas elbehov utvecklas och förfinas.

Områdesrisk

Områdesrisk uppstår då det inte finns tillräcklig kapacitet att leverera el mellan olika geografiska områden. Detta kan leda till att priset avviker mellan prisområdet och systempriset. Områdesrisk hanteras genom s k områdeswappar.

Refinansieringsrisk

Koncernens verksamhet är kapitalintensiv och har kraftiga likviditetssvängningar under året, vilket ställer krav på kapitaltillgänglighet på både kort och lång sikt. Målet för kortfristig kapitaltillgänglighet är att alltid ha minst 10 procent av koncernens omsättning i likvida medel eller i form av bindande kreditlöften. För att minimera refinansieringsrisken eftersträvas en jämn spridning av förfalldagar samt en lång genomsnittlig löptid på låneportföljen. Den långsiktiga kapitaltillgängligheten mäts som lånestockens genomsnittliga återstående löptid. Målet för denna är att den ska överstiga 5 år. Den genomsnittliga återstående löptiden uppgick per 31 december till 3,9 år (5,2). Förfallostrukturen på Vattenfalls lån framgår av diagrammet t h.

För att säkerställa koncernens kapitaltillgänglighet har tre certifikatprogram, ett polskt obligationsprogram samt två MTN (Medium Term Notes)-program etablerats, vilka tillsammans ger en stor flexibilitet i valet av finansie-

ringsformer och lånemarknader. Den totala låneskuldens fördelning per lånetyp framgår av diagrammet t h. Vid årsskiftet förfogade Vattenfall över cirka 23,4 miljarder SEK i olika former av bekräftade lånelöften, varav cirka 2,6 miljarder SEK var utnyttjat.

Rating

Efter att Vattenfalls kreditbetyg varit placerat på "CreditWatch" respektive "Review" bekräftade såväl Standard & Poor's som Moody's i februari 2002 Vattenfalls tidigare single A rating men med "Outlook negative". Vattenfall har för lång- respektive kortfristig upplåning kreditbetygen A-/A-2 från Standard & Poor's samt A3/P-2 från Moody's.

Ränterisk

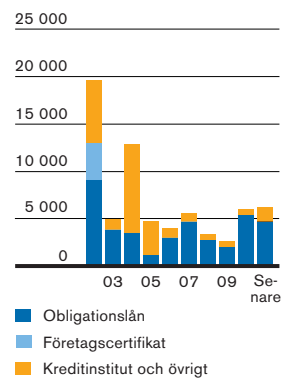
Ränterisker hänförliga till den långfristiga upplåningen hanteras genom en portföljmetod, i vilken lånestockens genomsnittliga räntebindningstid tillåts variera plus/minus 12 månader kring en normtid på 2,5 år. Den genomsnittliga räntebindningstiden uppgick vid årsskiftet till 1,6 år.

Likvida medel samt placeringstillgångar uppgick till 33,0 miljarder SEK. Placeringstillgångarna finns i de tyska bolagen.

Valutarisk

De valutarisker koncernen exponeras för avser dels växelkursförändringar i framtida betalningsflöden, s k transaktionsexponering, dels omvärdering av nettotillgångar i utländska dotterbolag, s k omräkningsexponering. Koncernens in- och utbetalningar sker huvudsakligen i lokal valuta, vilket innebär att trans-

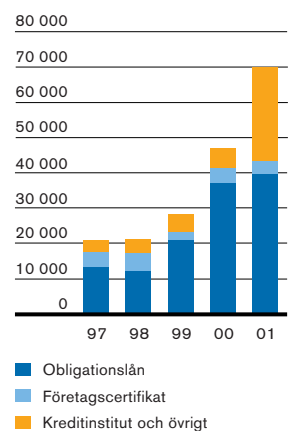
Förfallostruktur, MSEK*

I utfall 2002 ingår arbitrage med 966 MSEK.

* Exkl. lån från minoritetsägare.

Totala låneskulder, MSEK*

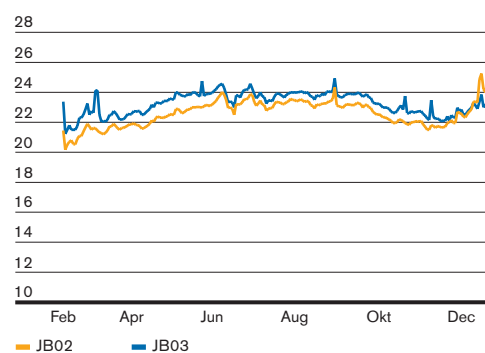

* Exkl. lån från minoritetsägare.

Terminspriser Sverige för Årskontrakt 02 och 03, SEK/MW

Terminspriser Tyskland för Årskontrakt 02 och 03, EUR/MW

**Koncernens rörelseintäkter/
kostnader fördelade per valuta
i procent**

Valuta	Intäkter	Kostnader
EUR	46	47
SEK	44	37
PLN	5	6
NOK	3	6
Övr	2	4
Totalt	100	100

Värdena beräknade utifrån statistisk sammanställning av externa rörelseintäkter/-kostnader. Förändringar i lager samt investeringar ingår ej i sammanställningen.

aktionsexponeringen är begränsad. I den nordiska verksamheten uppstår valutaexponering i huvudsak i samband med prissäkring av el på Nord Pool och med andra motparter. Denna exponering består främst av NOK men även DKK och EUR förekommer. Övrig transaktionsexponering är framförallt hänförlig till bränsleinköp i USD. Transaktionsexponering uppstår även vid upplåning i utländsk valuta. Som regel tas ingen valutarisk avseende den långfristiga upplåningen.

Transaktionsexponering i koncernens enheter valutasäkras hos eller genom medverkan av Vattenfall Treasury, som i sin tur hanterar valutaexponeringen inom en fastställd risklimit för räntor och valutor. Omräkningsexponeringen i balansräkningen utgörs av de utländska dotterbolagens tillgångar med avdrag för skulder, och har genom förvärven i Tyskland och Polen ökat under året. Koncernens policy vad gäller omräkningsexponering är att den som regel ej säkras. Ackumulerade omräkningsdifferenser i eget kapital uppgår till 1 329 miljoner SEK (324).

Motpartsrisk

Motpartsrisiker i samband med elhandel, placeringar, derivatavtal m m hanteras inom ramen för fastställda limiter baserade på extern kreditvärdering. Innan långfristiga avtal ingås krävs dessutom att ISDA-avtal eller motsvarande upprättats med motparten (se ordlista sid 64). Motpartsrisiker i derivat kvantifieras löpande genom marknadsvärdering plus ett schablonlägg för framtida värdeförändring.

OPERATIONELL RISK

Operationell risk definieras som risken att lida skada och eller förlust på grund av brister i företagets administrativa rutiner eller system som stödjer dem. Exempel på detta kan vara icke tillförlitliga IT-system, brister i interna rapporteringssystem eller oklar ansvarsfördelning.

Respektive affärsenhet ansvarar för att begränsa och hantera den operationella risken genom väl dokumenterade rutiner, tillförlitliga IT-system och tillfredsställande intern kontroll.

ANLÄGGNINGSRISKER

I koncernens säkerhetspolicy betonas att koncernen ska ha en väl avvägd säkerhetsnivå som står i relation till de hot och risker som finns mot verksamheten. Enheter och bolag ska bedriva ett aktivt säkerhetsarbete för att skydda personal, egendom, verksamhet och resultat.

Anläggningsriskerna hänförs i huvudsak till el- och värmeproduktion samt nätverksamhet och avser främst dammsäkerhet vid vattenkraftdrift i Sverige och Finland, drift av kärnkraftverk i Sverige och Tyskland samt drift av konventionella värmekraftverk i Tyskland och Polen.

Under perioder med mycket höga vattenflöden utsätts dammar och kraftverk för extra påfrestningar. De svenska dammarna är byggda för att klara av dessa påfrestningar. En särskild dammsäkerhetsorganisation i Vattenfall arbetar kontinuerligt med riskanalys.

Dammarnas utskov har hittills dimensionerats efter det högsta uppmätta flödet i älven med en marginal på 10–20 procent, det s k 100-årsflödet. Enligt förslag från Flödeskommittén, där Vattenfall ingår, ska alla utskov och dammar under de närmaste åren dimensioneras för att klara avsevärt högre flöde, det s k 10 000-årsflödet.

Också för säkerheten i kärnkraftverken finns en särskild organisation. Sedan kärnkraftverken togs i drift analyseras riskerna systematiskt och förbättringar genomförs löpande under övervakning av kärnsäkerhets- och strålskyddsmyndigheterna.

Försäkringar

De europeiska kärnkraftbolagen har bildat ett ömsesidigt försäkringsbolag, EMANI, där Vattenfall är medlem sedan 1993. Motsvarande organisation för de amerikanska kärnkraftoperatörerna är NEIL, med sitt europeiska dotterbolag ONEIL. Kostnader för dekontaminering av egen egendom samt andra egendomsskador inklusive skadehändelser som kan leda till driftavbrott försäkras genom EMANI och ONEIL i koassurans.

Ansvar mot tredje man försäkras med fastställda belopp i enlighet med atomansvarighetslagen av ett konsortium bestående av bland andra EMANI och ONEIL.

I Sverige råder strikt obegränsat ansvar för skador på tredje man orsakade av dammhaverier. Vattenfall har därför, liksom övriga vattenkraftproducenter, tecknat en dammansvarsförsäkring som täcker skador på upp till 5 miljarder NOK.

Vanliga avbrotts- och egendomsskador i Sverige försäkras genom Försäkringsaktiebolaget Vattenfall Insurance (se nedan).

Motsvarande risker i Finland, Tyskland och Polen är försäkrade lokalt genom konventionella företagsförsäkringar.

MILJÖRISKER

Med förvärvade företag i Tyskland och Polen ingår verksamheter med för Vattenfallkoncernen nya miljöegenskaper. Under 2001 påbörjades därför ett arbete med att se över koncernens samlade miljöriskbild.

Vattenfall äger fastigheter som behöver saneras efter tidigare verksamhet. I de tyska bolagen finns medel reserverade för detta ändamål. I Polen ingår sanering av förorenad mark i det investeringsprogram som Vattenfall förband sig till i samband med förvärvet. I Sverige finns mark som förorenades i samband med att vattenkraften byggdes ut på 1950- och 60-talen. Ett åtgärdsprogram ska vara genomfört senast 2010.

Vattenfall arbetar aktivt med att tidigt tyda signaler om nya miljörön för att med framförhållning vidta lämpliga åtgärder. Klimatfrågans effekter sysselsätter sedan flera år ett antal personer.

POLITISKA RISKER

Produktion och distribution av el och värme är kapitalintensiv verksamhet med långa avskrivningstider. Det är därför mycket viktigt att politiska beslut som tas för att skattemässigt eller på annat sätt gynna eller missgynna vissa verksamheter eller bränslen håller över tiden. Annars kan det trots goda kalkyler bli svårt att motivera investeringar i nya anläggningar.

För elmarknadens funktion är det lika viktigt att arbetet med harmonisering av villkoren mellan länder fortsätter. Här är Vattenfall direkt och via branschorganisationer aktivt i olika internationella organisationer, liksom också

systemoperatörerna inom ramen för deras samarbetsorganisationer. Ett konkret problem är den svenska effektskatten på kärnkraftkapacitet, som saknar motsvarighet i andra länder. Den innebär enligt Vattenfalls bedömning långsiktigt ett hot mot elförsörjningen i Sverige.

ORGANISATION

Supply & Trading

I Norden sköts handeln på energimarknaderna av elhandelsenheten i Stockholm. Nordic Powerhouse i Hamburg ansvarar för handeln i Kontinentaleuropa med fokus på de tyska och nederländska energimarknaderna. Dessa handelsenheters funktion är att säkerställa att övriga operativa enheter inom koncernen kontinuerligt får tillgång till prissäkringsinstrument på energimarknaderna till bästa möjliga villkor. Vattenfall har idag Market Maker-åtaganden på Nord Pool och LPX.

Vattenfall Treasury

Den operativa finansförvaltningen i Vattenfall är koncentrerad till det helägda dotterbolaget Vattenfall Treasury AB (publ), som ansvarar för koncernens upplånings- och placeringsverksamhet och därmed förknippade finansiella risker. De tyska och polska bolagen har hittills haft en självständig förvaltning men upplåningen har samordnats med Vattenfall Treasury. Med en centraliserad finansförvaltning kan enheterna inrikta sig på den egna affärsverksamheten.

Vattenfall Insurance

Vattenfall Insurance är ett s k captivebolag som försäkrar koncernens risker, främst genom att utfärda egendoms- och avbrottsförsäkringar. Vattenfall Insurance utfärdar också vissa andra specialförsäkringar som stödjer affärsverksamheten.

Vattenfall Insurance återförsäkrar vissa av riskerna i Vattenfall Reinsurance S.A., ett återförsäkringscaptive i Luxemburg, som i sin tur återförsäkrar sig på den internationella återförsäkringsmarknaden. Genom stordriftsfördelar och direktåtkomst till den internationella försäkringsmarknaden kan de totala försäkringskostnaderna hållas på en låg nivå.

Koncernens resultaträkning

Belopp i MSEK	not	2001	2000
Nettoomsättning	1, 2	69 003	31 695
Kostnader för sålda produkter	4, 5	-52 408	-23 484
Bruttoresultat		16 595	8 211
Försäljningskostnader		-3 564	-1 741
Administrationskostnader		-5 133	-2 417
Forsknings- och utvecklingskostnader		-616	-574
Övriga rörelseintäkter		5 104	3 933
Övriga rörelsekostnader		-2 938	-1 382
Andelar i intresseföretags resultat	6	511	658
Rörelseresultat	7	9 959	6 688
Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav	9	259	204
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	10	1 973	833
Räntekostnader och liknande resultatposter	11	-4 737	-2 536
Resultat före skatter och minoritetens andel		7 454	5 189
Skatter	13	-2 167	-1 757
Minoritetens andel i årets resultat	14	-1 097	-462
Årets resultat		4 190	2 970

	1:a kv 2001	1:a kv * 2001 proforma	2:a kv 2001	2:a kv * 2001 proforma	3:e kv 2001	4:e kv 2001	4:e kv 2000
Nettoomsättning	11 559	17 712	20 067	13 914	15 140	22 237	9 640
Kostnader för sålda produkter	-7 704	-12 724	-16 415	-11 395	-12 754	-15 535	-7 449
Bruttoresultat	3 855	4 988	3 652	2 519	2 386	6 702	2 191
Kostnader för försäljning, forskning och utveckling samt administration	-1 175	-1 809	-2 567	-1 933	-1 549	-4 022	-1 477
Övriga rörelseintäkter-kostnader netto	412	530	809	691	915	30	-784
Andelar i intresseföretags resultat	248	96	-171	-19	-520	954	359
Rörelseresultat	3 340	3 805	1 723	1 258	1 232	3 664	289
Finansiella intäkter	253	816	1 143	580	589	247	476
Finansiella kostnader	-779	-1 110	-1 324	-993	-1 441	-1 193	-794
Resultat före skatter och minoritetens andel	2 814	3 511	1 542	845	380	2 718	-29
Skatter	-844	-1 157	-463	-150	-66	-794	-296
Minoritetens andel i periodens resultat	14	-116	-519	-389	-324	-268	84
Periodens resultat	1 984	2 238	560	306	-10	1 656	-241

* Avspeglar situationen som om HEW hade konsoliderats fr o m 1 januari 2001. Detta eftersom HEW i delårsrapporten för kvartal 1 redovisades enligt kapitalandelsmetoden. VEAG och LAUBAG har konsoliderats från 16 maj respektive 1 juli 2001.

Resultatområden

Belopp i MSEK	Nettoomsättning		Rörelseresultat	
	2001	2000	2001	2000
Elproduktion Norden	22 266	15 934	6 099	4 930
Marknad Norden	19 492	16 503	-511	634
Värme Norden	2 590	1 951	162	-63
Elnät Norden	7 924	7 551	1 816	1 619
Tjänster	2 938	2 832	187	72
Tyskland och Polen	32 752	2 495	3 983	418
Övrig affärsverksamhet	2 903	2 457	-1 730	-880
Övrigt och elimineringsar	-21 862 *	-18 028 *	-47	-42
Summa	69 003	31 695	9 959	6 688

* Avser huvudsakligen handel mellan Marknad Norden, Elnät Norden och Elproduktion Norden.

KOMMENTARER

Nettoomsättning och resultat

Nettoomsättningen ökade med 118 procent till 69 003 MSEK (31 695). Omsättningssiffran omfattar inte finansiell handel. Ökningen förklaras främst av omsättningen i de förvärvade bolagen HEW, VEAG och LAUBAG. Tillsammans svarade dessa bolag för 31 498 MSEK av omsättningsökningen. Andelen nettoomsättning utanför Sverige ökade till 56 procent (27).

Rörelsens kostnader uppgick till 61 721 MSEK, vilket är en ökning med 33 505 som främst förklaras av förvärvade bolag. De tyska bolagen svarade för 29 205 MSEK av ökningen. Kostnaden för sålda produkter ökade med 28 924 MSEK, medan kostnaderna för försäljning, forskning och utveckling samt administration ökade med 4 581 MSEK. Avskrivningarna uppgick till 10 830 MSEK (5 477). Upplösning av negativ goodwill uppgick till 2 539 MSEK.

Rörelseresultatet ökade till 9 959 MSEK (6 688). Rörelseresultatet påverkades positivt av jämförelsestörande poster på 1 137 MSEK (1 719) bestående av realisationsvinster 2 224 MSEK, realisationsföruster -1 318 MSEK och intäkter på 231 MSEK från US Leases i Tyskland. Rörelseresultatet exklusive jämförelsestörande poster ökade således med 3 853 MSEK. Administrationskostnaderna har ökat med 2 716 MSEK främst till följd av förvärvade bolag. Rörelseresultatet i procent av nettoomsättningen (rörelsemarginalen) minskade till 14,4 procent (21,1). Rörelsemarginalen exklusive jämförelsestörande poster uppgick till 12,8 procent (15,7).

Finansnettot uppgick till -2 505 MSEK (-1 499). Räntetäckningsgraden uppgick till 2,6 ggr (3,1).

Resultatet före skatter och minoritetens andel ökade till 7 454 MSEK (5 189), varav jämförelsestörande poster utgjorde 1 127 MSEK (1 852). I procent av nettoomsättningen blev resultatet (nettomarginalen) 10,8 procent (16,4). Nettomarginalen exklusive jämförelsestörande poster uppgick till 9,2 procent (10,5).

Skatter uppgick till -2 167 MSEK (-1 757).

Årets resultat ökade med 41 procent till 4 190 MSEK (2 970). Resultatet ger en räntabilitet på eget kapital efter verklig skatt på 11,8 procent (8,9). Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster uppgick till 3 651 MSEK (1 414).

Resultatområden

Elproduktion Norden

Omsättningen uppgick till 22 266 MSEK

(15 934). Rörelseresultatet ökade med 1 169 MSEK till 6 099 MSEK. Ökningen beror på ökad elförsäljning till elbörsen till ett högre pris samt minskade kostnader. Totalt producerades 38,9 TWh vattenkraft (39,6) och 52,3 TWh kärnkraft (40,6). Försäljningen till elbörsen uppgick till 26,0 TWh (13,0).

Marknad Norden

Omsättningen ökade med 2 989 MSEK till 19 492. Rörelseresultatet minskade med 1 145 MSEK till -511 MSEK, vilket främst förklaras av kostnader för den norska verksamheten och högre priser på inköpt el. Försåld volym uppgick till 58,6 TWh (63,8) el och 1,2 TWh (1,1) värme.

Värme Norden

Omsättningen uppgick till 2 590 MSEK (1 951). Rörelseresultatet ökade med 225 MSEK till 162 MSEK. Ökningen förklaras främst av förvärv. Försåld volym uppgick till 4,9 TWh fjärrvärme (3,1) och 1,4 TWh färdig värme (1,3), totalt 6,3 TWh (4,4).

Elnät Norden

Nettoomsättningen uppgick till 7 924 MSEK (7 551). Rörelseresultatet ökade till 1 816 MSEK (1 619). Transiterad volym uppgick till 117 TWh (114).

Tjänster

Nettoomsättningen ökade med 106 MSEK till 2 938 MSEK. Rörelseresultatet ökade med 115 MSEK till 187 MSEK. Resultatförbättringen hänförs främst till omstrukturering av den finska entreprenadverksamheten och hög beläggning i den svenska.

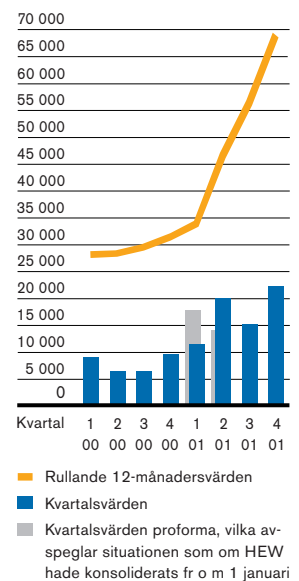
Tyskland och Polen

Nettoomsättningen uppgick till 32 752 MSEK (2 495). Rörelseresultatet ökade med 3 565 MSEK till 3 983 MSEK. Ökningen hänförs främst till förvärven av HEW, VEAG och LAUBAG. I Tyskland uppgick försåld volym till 5,1 TWh fjärrvärme och 51,7 TWh el. Försåld volym i Polen uppgick till 12,8 TWh fjärrvärme och 3,5 TWh el.

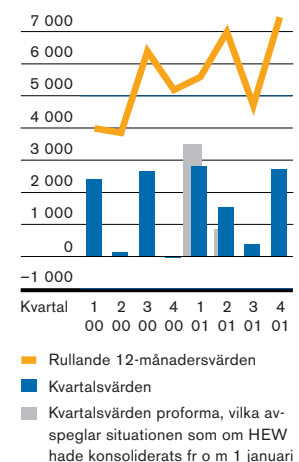
Övrig affärsverksamhet

Omsättningen uppgick till 2 903 MSEK (2 457). Rörelseresultatet minskade med 850 MSEK till -1 730 MSEK, vilket huvudsakligen hänförs till rörelseföruster i Arrowhead och Sensel.

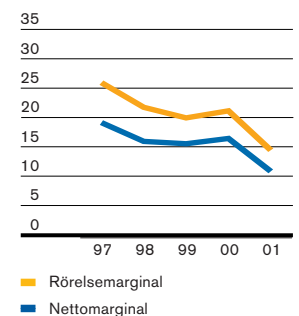
Nettoomsättning, MSEK

Resultat före skatter och minoritetens andel, MSEK

Rörelse- och nettomarginal, %

Koncernens balansräkning

Belopp i MSEK	not	2001-12-31	2000-12-31
Tillgångar			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	15	546	512
Hyresrätter och liknande rättigheter	15	1 159	1 091
Goodwill	15	973	1 390
Summa immateriella anläggningstillgångar		2 678	2 993
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	16	29 970	19 364
Maskiner och andra tekniska anläggningar	16	118 726	44 770
Inventarier, verktyg och installationer	16	1 637	937
Pågående nyanläggningar	16	8 479	2 958
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	17	172	60
Summa materiella anläggningstillgångar		158 984	68 089
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag	18, 19	23 021	13 267
Fordringar hos intresseföretag	17	2 184	1 654
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18, 19	19 449	1 019
Andra långfristiga fordringar	17	8 681	3 173
Summa finansiella anläggningstillgångar		53 335	19 113
Summa anläggningstillgångar		214 997	90 195
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Varulager m m	20	6 567	5 558
Kortfristiga fordringar	21	27 139	11 963
Kortfristiga placeringar		6 202	5 176
Kassa och bank		4 138	2 367
Summa likvida medel		10 340	7 543
Summa omsättningstillgångar		44 046	25 064
Summa tillgångar		259 043	115 259
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	23		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		6 585	6 585
Uppskrivningsfond		—	277
Kapitalandelsfond		157	636
Övriga bundna reserver		19 154	15 979
Fritt eget kapital			
Fria reserver		9 492	8 927
Årets resultat		4 190	2 970
Summa eget kapital		39 578	35 374
Minoritetens andel av eget kapital		19 080	4 985
Avsättningar	24	90 956	13 979
Långfristiga räntebärande skulder	25	58 420	41 116
Långfristiga icke räntebärande skulder	26	1 599	878
Summa långfristiga skulder		60 019	41 994
Kortfristiga räntebärande skulder	27	30 113	9 551
Kortfristiga icke räntebärande skulder	28	19 297	9 376
Summa kortfristiga skulder		49 410	18 927
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		259 043	115 259
Ställda säkerheter	29	285	709
Ansvarsförbindelser	30	10 733	11 232
Åtaganden enligt konsortialavtal	Se not 31		
US Leases	Se not 30		

KOMMENTARER**Finansiell ställning****Tillgångar**

Materiella anläggningstillgångar ökade med 90 895 MSEK till 158 984 MSEK. Ökningen beror till största delen på förvärven av HEW, VEAG och LAUBAG. Investeringarna uppgick till 7 454 MSEK (4 426).

Andelar i intresseföretag uppgick till 23 021 MSEK vilket är en ökning med 9 754 MSEK. Ökningen är främst hänförlig till investeringar i Bewag AG.

Kortfristiga fordringar har ökat med 15 176 MSEK och uppgår till 27 139 MSEK.

Likvida medel uppgick till 10 340 MSEK (7 543), vilket motsvarar 15,0 procent (23,8) av omsättningen. Härtill kommer 22 647 MSEK i placeringstillgångar hos HEW och LAUBAG. Av likvida medel utgör 966 MSEK (1 374) placeringar avseende arbitrageaffärer med refinansieringsrisk. Medelvolymen likvida medel har under året varit cirka 8 600 MSEK (6 200). Härav utgjorde omkring 1 200 MSEK (1 600) placeringar avseende räntearbitrageaffärer.

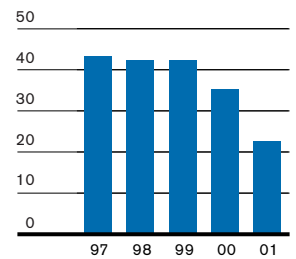
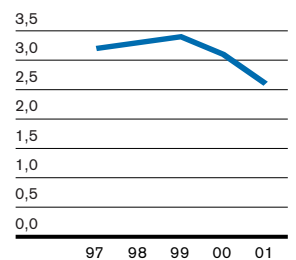
Eget kapital, avsättningar och skulder

Koncernens riskkapital, dvs eget kapital inklusive minoritetens andel uppgick till 58 658 MSEK, vilket innebär en ökning med 18 299 MSEK. Koncernens egna kapital uppgick till 39 578 MSEK (35 374). Soliditeten uppgick till 22,7 procent (35,4).

Avsättningarna ökade med 76 977 MSEK till 90 956 MSEK, vilket främst förklaras av företagsförvärv (se vidare not 24).

Räntebärande skulder ökade med 37 866 MSEK till 88 533 MSEK. Ökningen är främst hänförlig till konsolideringen av HEWs och VEAGs skulder. Av totala räntebärande skulder avser 18 148 MSEK skulder till minoritetsdelägare och intressebolag. Koncernens nettoupplåning uppgick till 55 736 MSEK (43 311).

Kortfristiga icke räntebärande skulder ökade med 9 921 MSEK till 19 297 MSEK. Ökningen beror till stor del på företagsförvärv.

Soliditet, %**Räntetäckningsgrad, ggr**

Koncernens kassaflödesanalys

Belopp i MSEK	2001	2000
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Internt tillförda medel *	13 148	5 830
Kassaflöde från förändringar i rörelsetillgångar och rörelseskulder	-2 706	301
Kassaflöde från den löpande verksamheten	10 442	6 131
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar **	-43 443	-23 840
Försäljningar ***	20 459	1 810
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-22 984	-22 030
Kassaflöde före finansieringsverksamheten	-12 542	-15 899
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Tillskott från minoriteten	—	331
Förvärvade/sålda likvida medel och räntebärande skulder, netto	2 351	1 027
Utdelning	-1 784	-1 580
Ökning av räntebärande fordringar och skulder, netto ****	14 532	18 866
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	15 099	18 644
Omräkningsdifferenser	240	-62
Förändring likvida medel	2 797	2 683
FÖRÄNDRING AV NETTOUPPLÅNING		
Nettoupplåning vid årets början	-43 311	-27 415
Kassaflöde efter utdelning	-11 975	-16 121
Kursdifferenser på nettoupplåningen	-450	225
Nettoupplåning vid årets slut *****	-55 736	-43 311

* **Internt tillförda medel**, dvs årets resultat justerat för nedanstående poster, vilka ej ingår i kassaflödet.

	2001	2000
Årets resultat	4 190	2 970
<i>Ej kassaflödespåverkande poster:</i>		
Avskrivningar	10 830	5 477
Upplösning negativ goodwill	-2 539	—
Ersättning Barsebäck	—	-1 979
SPP-medel	—	-426
Andel i intresseföretags resultat	903	-388
Orealiserade kursvinster	-211	-3
Orealiserade kursförluster	171	6
Realisationsvinster	-2 232	-583
Realisationsförluster	1 318	461
Nedskrivning av aktier	113	209
Förändring räntefordran	-53	-406
Förändring ränteskulder	120	5
Förändring avsättningar	179	-561
Förändring skatteskulder	-738	586
Minoritetens andel av årets resultat	1 097	462
	13 148	5 830

** **Investeringar**

	2001	2000
Förvärv av koncernföretag	16 675	10 035
Investeringar i intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav	19 085	9 042
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	7 454	4 426
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	229	337
	43 443	23 840

Tillgångar i förvärvade koncernföretag utgörs främst av anläggningstillgångar. Se vidare noterna 15, 16 och 18.

*** **Försäljningar**

	2001	2000
Försäljning av materiella och immateriella anläggningstillgångar	1 938	1 145
Försäljning av aktier och andelar	18 521	665
	20 459	1 810

Betald ränta uppgick till 4 468 MSEK (1 826) och erhållen ränta till 1 826 MSEK (310). Betald skatt uppgick till 2 905 MSEK (1 171).

KOMMENTARER**Löpande verksamhet**

Kassaflödet från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder ökade med 7 318 MSEK till 13 148 MSEK. Kassaflöde från den löpande verksamheten uppgick till 10 442 MSEK (6 131). Ökningen beror på positiv utveckling av internt tillförda medel.

Investeringsverksamhet

Koncernens investeringar uppgick till 43 443 MSEK (23 840), varav tillväxtinvesteringarna, dvs företagsförvärv och expansionsinvesteringar i anläggningstillgångar, uppgick till 38 478 MSEK (20 759). Företagsförvärv uppgick till 35 760 MSEK (19 077). Förvärv av koncernföretag svarade för 16 675 MSEK (10 035), intresseföretag 18 186 MSEK (8 880) och andra långfristiga värdepapper 899 MSEK (162).

I materiella anläggningstillgångar investerades 7 454 MSEK (4 426).

I elproduktionsanläggningar investerades 1 935 MSEK (1 359) och i elnätanläggningar

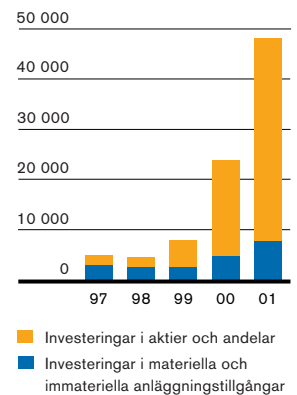
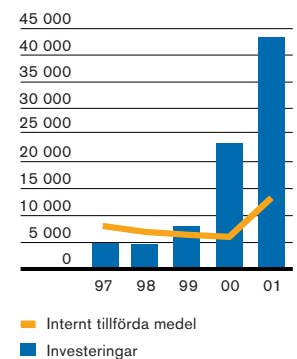
1 885 MSEK (1 256). Inom värmeområdet – fjärrvärme, Färdig Värme och kraftvärme – uppgick investeringarna till 2 051 MSEK (1 308). Resterande investeringar avsåg framför allt investeringar i inventarier, verktyg och installationer. Expansionsinvesteringar i anläggningstillgångar uppgick till 2 719 MSEK (1 681). Tyskland och Värme Norden svarade för den största delen.

Försäljning av materiella anläggningstillgångar är främst hänförlig till resultatområdena Marknad Norden, Elnät Norden och Övrig affärsverksamhet.

I immateriella tillgångar investerades 229 MSEK (337).

Finansieringsverksamhet

Nettoskuldsättningen, dvs räntebärande skulder och avsättningar minus finansiella tillgångar och likvida medel, ökade med 12 425 MSEK till 55 736 MSEK. Ökningen beror främst på investeringar.

Investeringar, MSEK**Självfinansiering, MSEK******** Ökning av räntebärande fordringar och skulder, netto**

	2001	2000
Ökning av lån	55 193	29 261
Amortering av skuld	-18 014	-10 395
Ökning av räntebärande fordringar	-22 647	0
Totalt	14 532	18 866

***** Nettouplåning

	2001-12-31	2000-12-31
Räntebärande skulder och avsättningar	-88 723	-50 854
Långfristiga placerings-tillgångar (se not 19)	17 696	0
Kortfristiga placerings-tillgångar (se not 21)	4 951	0
Likvida medel	10 340	7 543
Totalt	-55 736	-43 311

Moderbolagets resultaträkning

Belopp i MSEK	not	2001	2000
Nettoomsättning	1, 3	21 875	17 405
Kostnader för sålda produkter	4	-15 501	-13 970
Bruttoresultat		6 374	3 435
Försäljningskostnader		-772	-629
Administrationskostnader		-1 257	-1 097
Forsknings- och utvecklingskostnader		-156	-218
Övriga rörelseintäkter		790	552
Övriga rörelsekostnader		-352	-603
Rörelseresultat	7	4 627	1 440
Resultat från andelar i koncernföretag	8	-2 626	1 717
Resultat från andelar i intresseföretag	6	272	173
Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav	9	-32	-193
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	10	1 152	1 067
Räntekostnader och liknande resultatposter	11	-2 039	-1 438
Koncernbidrag		2 646	1 524
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		4 000	4 290
Bokslutsdispositioner	12	-874	-127
Resultat före skatt		3 126	4 163
Skatt		-1 124	-801
Årets resultat		2 002	3 362

Moderbolagets kassaflödesanalys

Belopp i MSEK	2001	2000
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Årets resultat	2 002	3 362
Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet	6 187	-595
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder (internt tillförda medel)	8 189	2 767
Kassaflöde från förändringar i rörelsetillgångar och rörelseskulder	3 701	10 319
Kassaflöde från den löpande verksamheten	11 890	13 086
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i koncernföretag, intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav	-18 411	-14 122
Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar	-809	-743
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	353	643
Försäljning av aktier och andelar	4 565	582
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-14 302	-13 640
Kassaflöde före finansieringsverksamheten	-2 412	-554
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Upptagna lån	3 403	2 129
Utbetald utdelning	-990	-1 500
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	2 413	629
Årets kassaflöde	1	75
LIKVIDA MEDEL		
Likvida medel vid årets början	123	48
Årets kassaflöde	1	75
Likvida medel vid årets slut	124	123

Betald ränta uppgick till 2 015 MSEK (1 397) och erhållen ränta till 1 116 MSEK (999). Betald skatt uppgick till 1 385 MSEK (587).

Moderbolagets balansräkning

Belopp i MSEK	not	2001-12-31	2000-12-31
Tillgångar			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	15	96	1
Hysesrätter och liknande rättigheter	15	593	624
Goodwill	15	1	—
Summa immateriella anläggningstillgångar		690	625
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	16	11 676	11 871
Maskiner och andra tekniska anläggningar	16	5 798	5 858
Inventarier, verktyg och installationer	16	52	61
Pågående nyanläggningar	16	825	560
Summa materiella anläggningstillgångar		18 351	18 350
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	18, 19	31 659	26 481
Fordringar hos koncernföretag	17	2 525	2 447
Andelar i intresseföretag	18, 19	2 692	1 513
Fordringar hos intresseföretag	17	1 837	1 397
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18, 19	802	443
Andra långfristiga fordringar	17	850	1 510
Summa finansiella anläggningstillgångar		40 365	33 791
Summa anläggningstillgångar		59 406	52 766
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Varulager m m	20	49	88
Kortfristiga fordringar	21	17 029	15 270
Kassa och bank	22	124	123
Summa omsättningstillgångar		17 202	15 481
Summa tillgångar		76 608	68 247
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	23		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (131 700 000 aktier à nom 50 kr)		6 585	6 585
Reservfond		1 316	1 316
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		6 367	4 982
Årets resultat		2 002	3 362
Summa eget kapital		16 270	16 245
Obeskattade reserver	12	11 065	10 192
Avsättningar	24	139	159
Långfristiga räntebärande skulder	25	25 937	22 403
Långfristiga icke räntebärande skulder	26	3 514	4 977
Summa långfristiga skulder		29 451	27 380
Kortfristiga räntebärande skulder	27	4 725	2 336
Kortfristiga icke räntebärande skulder	28	14 958	11 935
Summa kortfristiga skulder		19 683	14 271
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		76 608	68 247
Ställda säkerheter	29	—	—
Ansvarsförbindelser	30	77 918	73 682
Åtaganden enligt konsortialavtal	31		

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Koncernens räkenskaper har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen med tillämpning av Redovisningsrådets rekommendationer samt Redovisningsrådets Akutgrupps uttalanden om ej annat anges nedan.

Från och med årsbokslutet 2001 tillämpas för första gången följande nya rekommendationer utgivna av Redovisningsrådet: RR9 Inkomstskatter, RR10 Entreprenader och liknande uppdrag, RR11 Intäkter, RR12 Materiella anläggningstillgångar, RR13 Intresseföretag samt RR14 Joint ventures. Innebörden och effekten av dessa nya rekommendationer på Vattenfalls bokslut framgår enligt nedan.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget och företag där Vattenfall vid årsskiftet innehar mer än 50 procent av rösterna eller på annat vis har ett bestämmande inflytande.

Koncernredovisningen upprättas i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation RR1:96.

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att i koncernens eget kapital ingår endast koncernens andel av efter förvärvet intjänat eget kapital i dotterföretag. Vid förvärv sker en marknadsvärdering av det förvärvade bolagets tillgångar och skulder. Uppskjuten skatt beaktas på övervärden förutom beträffande fallrätter, vilka heller inte är föremål för avskrivning. Återstående skillnad mot förvärvspris redovisas som goodwill alternativt som negativ goodwill. Negativ goodwill avser förväntade framtida förluster och kostnader, som inte kan redovisas som identifierbara skulder vid förvärvstidpunkten. Negativ goodwill redovisas som avsättning i koncernens balansräkning och behandlas ytterligare i not 24 nedan. Sådan negativ goodwill avses att lösas upp i takt med framtida förluster och omstruktureringarkostnader. En fortlöpande bedömning beträffande framtida förluster och kostnader för omstrukturering kommer att ske.

Under året förvärvade bolag inkluderas i koncernens resultaträkning från och med tidpunkten för förvärvet. Avyttrade bolag ingår i koncernens resultaträkning t o m tidpunkten för avyttringen.

Utländska dotterbolags bokslut omräknas till Vattenfallkoncernens redovisnings- och värderingsprinciper. För pensionsåtaganden i under året förvärvade utländska dotterbolag sker dock en omräkning och värdering enligt International Accounting Standards (IAS19, Employee Benefits).

Internvinster vid försäljning mellan koncernföretag elimineras i sin helhet med beaktande av uppskjuten skatt.

Innehav av intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden baserat på Redovisningsrådets rekommendation RR13 vilket innebär oförändrade principer jämfört med tidigare år. I koncernens balansräkning förändras det bokförda värdet på aktieinnehaven med Vattenfalls andel av respektive företags resultat efter skatt minskat med avskrivningar på övervärden.

Intresseföretagen intas i vissa fall av praktiska skäl i Vattenfallkoncernens bokslut med en viss tidsförskjutning, normalt ett kvartal.

Utländska valutor

Vid upprättandet av koncernens bokslut omräknas samtliga poster i resultaträkningarna för utländska dotterföretag till svenska kronor efter de genomsnittliga valutakurserna under räkenskapsåret (medelkurser). Samtliga dotterbolag bedriver självständig verksamhet, varav följer att samtliga poster i balansräkningen, utom nettoresultaten, omräknas efter valutakurserna vid respektive årsskiftet (balansdagens kurser). De differenser som uppstår genom omräkningar av balansräkningar redovisas direkt mot eget kapital. Den differens som uppkommer i koncernens balansräkning genom att årets resultat i utländska dotterbolag omräknas till svenska kronor efter medelkurs påverkar koncernens fria reserver.

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs, såväl i de enskilda koncernföretagen som i koncernens bokslut. Vid terminssäkring av underliggande fordran eller skuld används dagskursen vid tillfället för valutasäkringen.

Valutakursdifferenserna (se not 10 och 11) indelas i rörelserelaterade och finansiella. Rörelserelaterade valutakursdifferenser ingår i rörelseresultatet.

Viktigare valutakurser använda i koncernbokslutet anges nedan.

Viktigare valutakurser använda i koncernbokslutet

Land	Valuta	Medelkurser		Balansdagskurser	
		2001	2000	2001-12-31	2000-12-31
Danmark	DKK	1,2432	1,1378	1,2665	1,1870
Finland	FIM	1,5579	1,4263	1,5842	1,4890
Norge	NOK	1,1489	1,0462	1,1835	1,0715
Tyskland	DEM	4,7360	4,3360	4,8159	4,5285
Polen	PLN	2,5069	2,1154	2,6900	2,3000
USA	USD	10,3467	9,1844	10,6680	9,5350
Euro	EUR	9,2629	8,4805	9,4190	8,8570

Bokslutsdispositioner, uppskjuten skatteskuld och obeskattade reserver

Skattelagarna i Sverige och i vissa andra länder ger företag möjlighet att skjuta upp skattebetalning genom avsättning till obeskattade reserver. I koncernens balansräkning uppdelas obeskattade reserver i uppskjuten skatteskuld, som redovisas som avsättning och kapitaldel, vilken ingår i bundet eget kapital. (Se även rubriken Skatter nedan.)

I moderbolaget Vattenfall AB redovisas obeskattade reserver som en särskild post i balansräkningen i vilken uppskjuten skatt ingår. I moderbolagets resultaträkning redovisas avsättningar till, respektive upplösningar av, obeskattade reserver under rubriken bokslutsdispositioner. Den redovisade skattekostnaden utgörs av skatten på resultatet efter bokslutsdispositioner.

Koncernbidrag redovisas enligt Redovisningsrådets Akutgrupps uttalande.

Nettoomsättning - Intäktsredovisning

Rörelsens intäkter redovisas vid leveranstidpunkten exklusive mervärdesskatt och punktskatter, i huvudsak energiskatt. Anslutningsavgifter, dvs den avgift som kund betalar i samband med anslutning till elnätet, intäktsförs vid tidpunkten för anslutningen. Konsult- och entreprenadtjänster utförs på löpande räkning och till fast pris. Uppdrag på löpande räkning resultatavräknas i samband med fakturering. Successiv vinstavräkning i takt med uppbyggnadsgraden tillämpas för fastprisuppdrag. I de fall förluster befaras i dessa uppdrag reserveras dessa i bokföringen värderade till bolagets självkostnad. Entreprenader och liknande uppdrag redovisas därmed enligt Redovisningsrådets rekommendation RR10 vilket innebär oförändrade principer jämfört med tidigare år.

Energiderivat

Vattenfall är aktiv på energiderivatmarknaden i Skandinavien genom handel på Nord Pool och på OTC marknaden genom bilaterala avtal. Handel som görs med syfte att prissäkra produktions- eller försäljningsvolymerna redovisas i enlighet med det underliggande fysiska avtalets leveransperioder. Övriga handelstransaktioner redovisas i enlighet med försiktighetsprincipen, dvs vinster redovisas i samband med att vinsten realiserar medan eventuella förluster redovisas så snart de uppstår. Bevakning av värdet av ingångna avtal sker genom daglig värdering.

Forskning och utveckling

Utgifter för forskning och utveckling kostnadsförs allt eftersom de uppstår.

Avskrivningar

Avskrivningar beräknas på anskaffningsvärde med linjär fördelning efter anläggningarnas bedömda ekonomiska livslängd. Avskrivningar är i resultaträkningen fördelade på respektive funktion. Därutöver görs i moderbolaget avskrivningar utöver plan som redovisas som bokslutsdisposition respektive obeskattad reserv.

Avskrivningstider (år)

	Maskiner, inventarier	Byggnader	Markan- läggningar
Idrifttagna anläggningar			
Fastigheter	30	26-50	25
Vattenkraftanläggningar	40	50	25
Värmekraftanläggningar *	25	25	25
Gasledningar	20	—	—
Ledningar och transformatorstationer **	30	30	30
Inventarier m m	3-10	—	—

* 15 år för förnyelseinvesteringar i kärnkraftanläggningar.

** 25-35 år på lokala distributionsnät.

Avskrivning av immateriella tillgångar görs enligt bedömd ekonomisk livslängd, dock ej längre än längden på underliggande avtal. Goodwill förvärvat före 1997 skrivs av på högst 10 år, medan goodwill förvärvat 1997 och därefter skrivs av på högst 5 år med vissa undantag.

Anläggningstillgångar

Immateriella och materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde plus uppskrivningar med avdrag för ackumulerade avskrivningar. Uppskrivningar redovisas med beaktande av uppskjuten

skatt. I anskaffningsvärdet för större anläggningar, som byggs i egen regi, ingår ränta under byggnadstiden. Tillämpningen av Redovisningsrådets rekommendation RR12 har ej medfört några förändringar i redovisningsprinciper jämfört med föregående år.

Varulager m m

Varulager värderas enligt lägsta värdets princip, dvs det lägsta av anskaffningsvärde enligt först in/först ut principen och verkligt värde. Förbrukning av kärnbränsle beräknas som värdet av minskningen av energiinnehållet i bränslepatronerna och baserar sig på anskaffningskostnaden för varje enskild laddning. Värdet i den energi som finns lagrad i form av vatten i regleringsmagasin redovisas inte som tillgång.

Pågående arbeten

Pågående arbeten värderas till faktiskt nedlagda direkta kostnader plus skälig andel av indirekta kostnader. Förlustuppsdrag nedskrivs omedelbart med totalt befarad förlust utan hänsyn till uppdragets uppbyggnadsgrad. Pågående arbeten redovisas enligt Redovisningsrådets rekommendation RR10 vilket innebär oförändrade principer jämfört med tidigare år.

Fordringar

Fordringar tas upp med det belopp varmed de beräknas inflyta.

Kortfristiga placeringar

Kortfristiga placeringar inkluderar obligationer, certifikat och andra räntebärande instrument. Kortfristiga placeringar värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och marknadsvärdet på balansdagen. Orealiserade förluster avräknas mot realiserade vinster. Överskjutande förluster redovisas över resultaträkningen, medan motsvarande vinster inte ingår i redovisat resultat.

Pensioner

Koncernen övertog, i samband med bolagiseringen, från svenska staten de pensionskulder som var intjänade under den tiden Vattenfall var ett statligt verk. Intjänanden i inköpta förutvarande kommunala elbolag innehåller i allmänhet kommunala intjänanden. Intjänanden för aktiv personal följer numera de pensionsplaner och försäkringssystem som är vanliga på de marknader där Vattenfall verkar. Detta gäller anställda i de svenska verksamheterna såväl som vissa anställda i utländska dotterbolag. Den i balansräkningen upptag-

na avsättningen är beräknad enligt sedvanliga försäkringstekniska grunder.

Hela den svenska pensionskulden avses tryggas i Vattenfalls pensionsstiftelse, som bildades 1999 genom inbetalningar från Vattenfall AB och Ringhals AB. Vid utgången av år 2001 har stiftelsen 18 koncernbolag såsom delägare vilka upplöst sina pensionskulder enligt Tryggandelagen genom inbetalning till stiftelsen.

Pensionsförpliktelser i de under 2001 förvärvade bolagen i Tyskland är till övervägande del sk förmånsbestämda förpliktelser. Pensionsavsättningarna för dessa förvärvade bolag har beräknats på aktuariella grunder enligt den sk Projected Unit Credit Method enligt IAS19. Således beräknas för dessa förpliktelser en avsättning i balansräkningen och årlig kostnad utifrån nuvärdet av den intjänade framtida förmånen. Räntedelen av relaterade årliga pensionskostnader som beräknats på annat sätt än enligt svensk praxis, inkluderar i rörelsens kostnader.

Andra avsättningar

Andra avsättningar är skulder som är ovissa vad gäller förfallotider eller beloppens storlek och avsättning sker för kända åtaganden eller befarade risker efter individuell prövning. Avsättning sker med nuvärdet av på balansdagen uppskattade åtaganden. Utöver avsättningar för pensionsförpliktelser görs exempelvis avsättningar i Tyskland av bolagen själva för framtida hantering av kärnkraftsavfall. De svenska kraftföretagen gör däremot inte motsvarande avsättningar utan betalar istället avgifter till Kärnavfallsfonden för framtida hantering av kärnkraftsavfall. (Se not 24.)

Skatter

För redovisning av inkomstskatter tillämpas för om 2001 Redovisningsrådets rekommendation RR9. Effekten av en tillämpning av RR9 innebär byte av redovisningsprincip enligt Redovisningsrådets rekommendation RR5, varvid koncernens balansräkning per 2000-12-31 har omräknats för att inkludera effekten av uppskjutna skattefordringar/skulder. Resultat-effekten av nämnda omräkning redovisas direkt mot eget kapital.

RR9 innebär att de sk temporära skillnader som ibland föreligger vad gäller tidpunkt för beskattningen och mätningen av vissa händelser mellan skattelagstiftning och god redovisningssed ska beaktas. Temporära skillnader kan härigenom uppstå mellan skattepliktigt resultat och redovisat resultat samt mellan det skatte-

mässiga värdet av tillgångar och skulder och dessas redovisade värde. En uppskjuten skatteskuld redovisas i de fall återvinningen eller regleringen leder till framtida skatteutbetalningar. En uppskjuten skattefordran redovisas i de fall återvinningen eller regleringen leder till att framtida skatter reduceras. Värderingen av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder sker till per balansdagen gällande skattesats i respektive land utan diskontering.

Vad avser temporära skillnader i aktier i dotterföretag har dessa inte beaktats i moderbolagets räkenskaper, eftersom avkastning från dessa förväntas återinvesteras.

Koncernens skattekostnad beräknas som summan av årets aktuella och uppskjutna skatt.

Leasing

Koncernen tillämpar vid redovisning av väsentliga kontrakt Redovisningsrådets rekommendation RR6. Detta innebär vid förhyrning att finansiella leasingavtal aktiveras och redovisas som anskaffning av materiella anläggningstillgångar samt som andra kortfristiga skulder respektive andra långfristiga skulder.

Noter

Belopp i MSEK där inte annat anges.

Not 1 – Nettoomsättning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Omsättning inklusive punktskatter	71 570	33 373	22 880	18 363
Punktskatter	-2 567	-1 678	-1 005	-958
Nettoomsättning	69 003	31 695	21 875	17 405

Nettoomsättningens fördelning på resultatområden

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Elproduktion Norden	22 266	15 934	19 665	13 972
Marknad Norden	19 492	16 503	25 596	23 205
Värme Norden	2 590	1 951	891	930
Elnät Norden	7 924	7 551	24	28
Tjänster	2 938	2 832	27	276
Tyskland och Polen	32 752	2 495	—	—
Övrig affärsverksamhet	2 903	2 457	855	67
Övrigt och eliminerings	-21 862	-18 028	-25 183	-21 073
Summa	69 003	31 695	21 875	17 405

Av koncernens nettoomsättning utgjorde 44 procent (73) försäljning i Sverige och 46 procent (10) Tyskland/Polen och övriga världen 10 procent (17).

Not 2 – Entreprenadintäkter

Uppdragsintäkter uppgick under året till 503 MSEK (442). Summa uppdragsutgifter och redovisade vinster (med avdrag för redovisade förluster) för på balansdagen pågående entreprenaduppdrag uppgick till 66 MSEK (20). Härtill relaterade förskott uppgår till 17 MSEK (0).

I balansräkningen redovisas såsom tillgång uppdragsutgifter och redovisade vinster (med avdrag för redovisade förluster) för pågående uppdrag till 20 MSEK (11).

Not 3 – Försäljning och inköp inom koncernen

Av moderbolagets totala försäljningsintäkter och inköpskostnader avser 14 procent (14) av försäljningen och 47 procent (68) av inköpen affärer med andra företag inom koncernen.

Not 4 – Kostnader för sålda produkter

Direkta kostnader inkluderar produktionsskatter och -avgifter med 3 312 MSEK (1 996) för koncernen och för moderbolaget 229 MSEK (196) samt fastighetsskatter med 555 MSEK (517) för koncernen och för moderbolaget 275 MSEK (279). I kostnaderna ingår även räntedelar relaterade till årliga pensionskostnader, kärnkraftsavsättningar och övriga avsättningar i de tyska bolagen med sammanlagt 1 400 MSEK.

Not 5 – Kostnader för restprodukthantering

	Koncernen	
	2001	2000
Avgifter till Kärnavfallsfonden		
– egna högaktiva restprodukter *	525	453
– SVAFO **	79	57
Avsatt för framtida hantering av låg- och medelaktivt avfall	69	50
Summa	673	560

* Enligt lagen (1995: 1 544) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m m ska den som har tillstånd att i Sverige inneha eller driva en kärnkraftreaktor årligen, så länge reaktorn är i drift, betala en avgift för att finansiera omhändertagandet av använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall. Avgiften betalas till Kärnavfallsfonden och är baserad på den energi som levereras från reaktorn. Fonden betalar tillbaka medlen som statsbidrag i takt med att kärnkraftföretaget har utbetalningar för hantering och slutförvaring av i reaktorn använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, som härrör från reaktorn efter det att kärnbränslet eller kärnavfallet förts bort från anläggningen, avveckling och rivning av reaktoranläggningen samt den forskning och utveckling som behövs för att kunna fullgöra detta.

Under 2001 betalades 588 MSEK (512) ut från fonden avseende kostnader för vilka Vattenfallkoncernen har betalningsansvar. Marknadsvärdet på Vattenfallkoncernens andelar i Kärnavfallsfonden den 31 december var 20 676 MSEK (20 079).

** Enligt lagen (1988: 1 597, senast ändrad 1995: 1 545) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m m ska den som har tillstånd i Sverige att inneha och driva en kärnkraftreaktor betala en avgift som ett kostnadsbidrag till verksamhet som har bedrivits vid Studsvik AB och som har samband med framväxten av det svenska kärnkraftsprogrammet. Även denna avgift är baserad på den energi som levereras från reaktorn samt betalas till och förvaltas av Kärnavfallsfonden.

Not 6 – Andelar i intresseföretags resultat

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Resultatandel	264	509	—	—
Utdelningar	—	—	15	17
Realisationsresultat vid försäljningar	247	149	257	156
Summa	511	658	272	173

Not 7 – Avskrivningar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Kostnader för sålda produkter	10 374*	5 187*	617	702
Försäljningskostnader	179	112	10	20
Administrationskostnader	271	174	2	15
Forsknings- och utvecklingskostnader	6	4	—	—
Summa	10 830	5 477	629	737

* Varav ingår avskrivningar på goodwill/övervärden med 576 MSEK (416).

Not 8 – Resultat från andelar i koncernföretag

	Moderbolaget	
	2001	2000
Utdelningar *	4 719	1 887
Aktieägartillskott	—	—
Nedskrivningar *	-5 113	-266
Realisationsresultat vid försäljningar	-2 232	96
Summa	-2 626	1 717

* I beloppet ingår återbetalt aktieägartillskott med 3 612 MSEK (200), vilket tidigare aktiverats och nedskrivning av aktier i Arrowhead med 1 268.

Not 9 – Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Utdelningar	227	167	10	5
Avkastning från tyska placeringsfonder	129	—	—	—
Nedskrivningar	-87	-208	-26	-200
Realisationsresultat vid försäljningar	-10	245	-16	2
Summa	259	204	-32	-193

Not 10 – Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Ränteintäkter	1 880	716	1 116*	999*
Kursvinster	93	117	36	68
Summa	1 973	833	1 152	1 067

* Ränteintäkter från dotterbolag utgör 481 MSEK (639). Rörelserelaterade kursvinster utgör för koncernen 537 MSEK (77).

Not 11 – Räntekostnader och liknande resultatposter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Räntekostnader	4 588	2 461	2 015*	1 397*
Kursförluster	149	75	24	41
Summa	4 737	2 536	2 039	1 438

Se även not 4 avseende räntedelar relaterade till avsättningar i de tyska bolagen.

* Räntekostnader till dotterbolag utgör 1 848 MSEK (1 322). Rörelserelaterade kursförluster utgör för koncernen 348 MSEK (32).

Not 12 – Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver

Moderbolaget 2001	Ingående balans	Avsättning/Upplösning (-)	Utgående balans
Periodiseringsfond Tax -96	363	-363	0
Periodiseringsfond Tax -97	931	—	931
Periodiseringsfond Tax -98	715	—	715
Periodiseringsfond Tax -99	382	—	382
Periodiseringsfond Tax -00	841	—	841
Periodiseringsfond Tax -01	463	—	463
Periodiseringsfond Tax -02	—	1 365	1 365
Summa	10 191	874	11 065

Obeskattade reserver som infusionerats har fördelats mellan uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Förändringar i obeskattade reserver var för 2000 följande: upplösning av avskrivningar utöver plan -336 MSEK, avsättning till periodiseringsfond Tax -01 463 MSEK.

Not 13 – Skatter

Resultat före skatter och minoritetens andel i årets resultat uppgick till:

	Koncernen	
	2001	2000
Sverige, koncernbolag	3 889	4 446
Sverige, intressebolag	-289	215
Övriga länder, koncernbolag	3 054	86
Övriga länder, intressebolag	800	442
Summa	7 454	5 189

Den redovisade skattekostnaden fördelas enligt följande:

	Koncernen	
	2001	2000
Aktuell skatt		
Sverige	1 221	889
Övriga länder	1 881	616
Uppskjuten skatt		
Sverige	-373	218
Övriga länder	-562	34
Summa	2 167	1 757

Årets kostnad för aktuell skatt hänförlig till tidigare års resultat samt uppskjuten skatt redovisad direkt mot eget kapital fördelar sig på:

	Koncernen	
	2001	2000
Skatt hänförlig till tidigare år	-138	63
Skatt redovisad direkt mot eget kapital	—	-254

Skillnaden mellan nominell svensk skattesats och effektiv skattesats förklaras på följande sätt:

Procent	Koncernen	
	2001	2000
Svensk inkomstskattesats	28,0	28,0
Skillnad i skattesats i utländsk verksamhet	12,1	8,5
Värdereglering underskottsavdrag	5,8	2,6
Ej avdragsgilla kostnader och ej skattepliktiga intäkter, netto	-14,9	-6,3
Övrigt	-1,9	1,1
Skatt enligt resultaträkningen	29,1	33,9
Skatt redovisad direkt mot eget kapital	—	-4,9
Effektiv skattesats *	29,1	29,0
<i>Skattesats, aktuell skatt **</i>	<i>41,6</i>	<i>29,0</i>

* Skattekostnad enligt koncernens resultaträkning i förhållande till resultatet före skatter och minoritetens andel.

** Skattekostnad enligt koncernens resultaträkning exklusive redovisad uppskjuten skatt i förhållande till resultatet före skatter och minoritetens andel.

Ackumulerade skattemässiga underskottsavdrag fördelar sig enligt följande:

	Koncernen	
	2001	2000
Sverige	1 000	95
Övriga länder	7 016	—
Summa	8 016	95

Uppskjuten skatteskuld respektive uppskjuten skattefordran hänförs till balansposter enligt följande:

	Koncernen	
	2001	2000
Uppskjuten skatteskuld		
Anläggningstillgångar	27 819	13 180
Kortfristiga fordringar	11	12
Avsättningar och långfristiga skulder	1 115	8
Kortfristiga skulder	-20	—
Underskottsavdrag m m	-33	—
Summa	28 892	13 200

	Koncernen	
	2001	2000
Uppskjuten skattefordran		
Anläggningstillgångar	864	97
Kortfristiga fordringar	153	—
Avsättningar och långfristiga skulder	2 079	25
Kortfristiga skulder	124	10
Underskottsavdrag m m	2 915	122
Summa	6 135	254

Not 14 – Minoritetens andel i årets resultat

	Koncernen	
	2001	2000
Minoritetens andel i resultat före skatter	1 375	508
Minoritetens andel i skatter	-278	-46
Summa	1 097	462

Not 15 – Immateriella anläggningstillgångar

	Koncession och liknande rättigheter		Hyresrätter och liknande rättigheter		Goodwill		Summa	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000
KONCERNEN								
Anskaffningsvärden								
Ingående anskaffningsvärde	1 050	909	1 688	952	2 389	947	5 127	2 808
Förvärvade bolag	1 447	135	183	753	1 215	1 334	2 845	2 222
Investeringar	62	3	76	6	90	328	228	337
Försäljningar / Utrangeringar	-92	—	-2	-28	-188	-284	-282	-311
Omklassificeringar	-4	—	-9	—	140	—	127	—
Sålda bolag	—	-4	-69	—	-1 497	—	-1 566	-4
Omräkningsdifferens	26	7	11	5	115	64	152	75
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 489	1 050	1 878	1 688	2 264	2 389	6 631	5 127
Ackumulerade avskrivningar enligt plan								
Ingående avskrivningar	-538	-415	-597	-197	-999	-643	-2 134	-1 255
Förvärvade bolag	-373	-14	-44	-25	-32	-142	-449	-181
Årets avskrivningar	-1 038 *	-107	-86**	-378**	-492	-484***	-1 616	-969
Försäljningar / Utrangeringar	13	—	—	6	162	284	175	290
Sålda bolag	—	1	3	—	105	—	108	1
Omräkningsdifferens	-7	-3	5	-3	-35	-14	-37	-20
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 943	-538	-719	-597	-1 291	-999	-3 953	-2 134
Utgående planenligt restvärde	546	512	1 159	1 091	973	1 390	2 678	2 993
MODERBOLAGET								
Anskaffningsvärden								
Ingående anskaffningsvärde	198	198	789	817	—	—	987	1 015
Investeringar	142	—	—	—	13	—	155	—
Försäljningar / Utrangeringar	—	—	—	-28	—	—	—	-28
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	340	198	789	789	13	—	1 142	987
Ackumulerade avskrivningar enligt plan								
Ingående avskrivningar	-197	-192	-165	-139	—	—	-362	-331
Ackumulerade avskrivningar köpta anläggningstillgångar från koncernföretag	-44	—	—	—	-11	—	-55	—
Årets avskrivningar	-3	-5	-31	-34	-1	—	-35	-39
Försäljning / Utrangering	—	—	—	8	—	—	—	8
Utgående ackumulerade avskrivningar	-244	-197	-196	-165	-12	—	-452	-362
Utgående planenligt restvärde	96	1	593	624	1	—	690	625
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	—	—	-590	-620	—	—	-590	-620
Bokfört värde	96	1	3	4	1	—	100	5

* Inklusive nedskrivning på 587 MSEK.

** Inklusive nedskrivning på 2 MSEK (302).

*** Inklusive nedskrivning på 245 MSEK.

Not 16 – Materiella anläggningstillgångar

	Byggnader och mark		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggning		Summa	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000
KONCERNEN										
Anskaffningsvärden										
Ingående anskaffningsvärde **	30 964	27 827	92 676	71 945	4 085	3 521	2 958	1 632	130 683	104 925
Förvärvade bolag	19 417	4 179	148 746	18 672	4 588	813	5 331	539	178 082	24 203
Investeringar ***	207	156	1 023	365	383	269	5 122	3 358	6 735	4 148
Omföring från pågående nyanläggningar	417	241	4 660	2 660	70	12	-5 147	-2 913	—	—
Försäljningar / Utrangeringar	-1 113	-1 134	-3 219	-1 008	-612	-516	-39	-14	-4 983	-2 672
Omklassificeringar	-295	-57	50	-210	-1	-25	117	323	-129	31
Sålda bolag	-40	-542	-1 802	-720	-46	-20	-39	-25	-1 927	-1 307
Omräkningsdifferenser	384	294	4 753	972	-212	31	190	58	5 115	1 355
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	49 941 *	30 964 *	246 887	92 676	8 255	4 085	8 493	2 958	313 576	130 683
Ackumulerade avskrivningar enligt plan										
Ingående avskrivningar	-11 750	-9 569	-48 701	-36 668	-3 148	-2 630	—	—	-63 599	-48 867
Förvärvade bolag	-6 124	-1 832	-71 161	-9 004	-3 551	-607	—	—	-80 836	-11 443
Årets avskrivningar	-1 105	-641	-7 377	-3 449	-596	-366	—	—	-9 078	-4 456
Försäljningar / Utrangeringar	370	279	1 781	659	530	482	—	—	2 681	1 420
Omklassificeringar	13	-4	-127	115	4	-12	—	—	-110	99
Sålda bolag	14	162	1 399	241	28	8	—	—	1 441	411
Omräkningsdifferenser	-405	-145	-2 644	-595	152	-23	—	—	-2 897	-763
Utgående ackumulerade avskrivningar	-18 987	-11 750	-126 830	-48 701	-6 581	-3 148	—	—	-152 398	-63 599
Uppskrivningar										
Ingående uppskrivningar	150	65	795	846	—	—	—	—	945	911
Förvärvade bolag	—	80	—	—	—	—	—	—	—	80
Årets nedskrivningar av tidigare gjorda uppskrivningar	-1	-1	-26	-51	—	—	—	—	-27	-52
Andra förändringar	-4	—	1	—	—	—	—	—	-3	—
Sålda bolag	—	—	-756	—	—	—	—	—	-756	—
Omräkningsdifferenser	9	6	—	—	—	—	—	—	9	6
Utgående ackumulerade uppskrivningar netto	154	150	14	795	—	—	—	—	168	945
Nedskrivningar										
Nya bolag	-1 024	—	-964	—	-36	—	-1	—	-2 025	—
Årets nedskrivningar	-162	—	-369	—	-1	—	-12	—	-544	—
Försäljningar / Utrangeringar	70	—	8	—	—	—	—	—	78	—
Andra förändringar	—	—	—	—	—	—	-1	—	-1	—
Omräkningsdifferenser	-22	—	-20	—	—	—	—	—	-42	—
Utgående nedskrivningar	-1 138	—	-1 345	—	-37	—	-14	—	-2 534	—
Utgående planenligt restvärde	29 970	19 364	118 726	44 770	1 637	937	8 479	2 958	158 812	68 029

* Häri ingår ett anskaffningsvärde för mark och fallrätter uppgående till 13 032 MSEK (9525), vilka inte är föremål för avskrivning.

** Erhållna statliga bidrag, ingående balans, uppgår till 3 416 MSEK (2968).

*** Under året erhållna statliga bidrag uppgår till 1 009 MSEK (448).

forts.

	Byggnader och mark		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggning		Summa	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000
MODERBOLAGET										
Anskaffningsvärden										
Ingående anskaffningsvärde **	16 447	16 936	11 117	11 086	230	293	560	411	28 354	28 726
Investeringar	2	96	16	12	13	19	678	616	709	743
Omföring från pågående nyanläggningar	88	115	325	334	—	—	-413	-449	—	—
Försäljningar / Utrangeringar	-103	-700	-196	-315	-45	-82	—	-18	-344	-1 115
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	16 434*	16 447*	11 262	11 117	198	230	825	560	28 719	28 354
Ackumulerade avskrivningar enligt plan										
Ingående avskrivningar	-4 576	-4 440	-5 259	-4 977	-169	-206	—	—	-10 004	-9 623
Årets avskrivningar	-239	-256	-339	-403	-16	-39	—	—	-594	-698
Försäljningar / Utrangeringar	57	120	134	121	39	76	—	—	230	317
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4 758	-4 576	-5 464	-5 259	-146	-169	—	—	-10 368	-10 004
Utgående planenligt restvärde	11 676	11 871	5 798	5 858	52	61	825	560	18 351	18 350
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	—	—	-5 726	-5 816	-52	-61	—	—	-5 778	-5 877
Bokfört värde	11 676	11 871	72	42	0	0	825	560	12 573	12 473

* Här ingår anskaffningsvärde för mark och fallrätter uppgående till 6 773 MSEK (6 787), vilka inte är föremål för avskrivning.

** Erhållna statliga bidrag, ingående balans, uppgår till 0 MSEK (2).

Taxeringsvärden (avser svenska fastigheter)

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Byggnader	73 115	64 837	33 839	32 932
Mark	28 147	24 301	20 676	20 263
Summa	101 262	89 138	54 515	53 195

Taxeringsvärden åsätts inte ledningar och transformatorstationer.

Not 17 – Förskott och långfristiga fordringar

	Förskott till leverantör, avseende materiella anläggningstillgångar		Fordringar hos koncernföretag		Fordringar hos intresseföretag		Andra långfristiga fordringar	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000
KONCERNEN								
Ingående balans	60	285	—	—	1 654	1 687	3 173	1 272
Förvärvade bolag	110	28	—	—	252	—	757	134
Nyttillkomna förskott/fordringar	111	40	—	—	461	1 333	111	1 419
Uppskjuten skattefordran	—	—	—	—	—	—	6 135	254
Erhållna betalningar	—	—	—	—	-181	-1 372	-714	-2
Ned-/bortskrivningar	—	—	—	—	—	—	-24	-2
Sålda bolag	—	—	—	—	—	—	-5	59
Kursdifferenser	2	—	—	—	—	9	6	—
Omklassificeringar	-111	-293	—	—	-1	-3	-758	39
Utgående balans	172	60	—	—	2 184	1 654	8 681	3 173
MODERBOLAGET								
Ingående balans	—	57	2 447	38	1 397	909	1 510	135
Nyttillkomna förskott/fordringar	—	—	28	2 447	440	490	12	1 397
Erhållna betalningar	—	—	-23	-38	—	—	-672	—
Omklassificeringar	—	-57	73	—	—	-2	—	-22
Utgående balans	—	—	2 525	2 447	1 837	1 397	850	1 510

Not 18 – Andelar i koncernföretag, intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav

	Andelar i koncernföretag		Andelar i intresseföretag		Andra långfristiga värdepappersinnehav	
	2001	2000	2001	2000	2001	2000
KONCERNEN						
Ingående balans	—	—	13 267	5 223	1 019	1 549
Förvärvade bolag	—	—	19 029	8 011	27 972	94
Investeringar	—	—	3 269	154	1 524	162
Nyemission och aktieägartillskott	—	—	15	—	168	—
Försäljningar	—	—	-11 906	—	-7 839	-321
Omklassificeringar	—	—	-995	-324	-3 109	7
Värdeförändring intresseföretag	—	—	-297	425	—	—
Nedskrivningar	—	—	-74	—	-266	-208
Sålda bolag	—	—	—	-184	-22	-262
Omräkningsdifferenser	—	—	713	-38	2	-2
Utgående balans	—	—	23 021	13 267	19 449	1 019
MODERBOLAGET						
Ingående balans	26 481	12 987	1 513	1 527	443	594
Investeringar	2 357	6 469	2 149	151	774	49
Nyemission	1 307	6	—	—	—	—
Lämnade aktieägartillskott *	11 824	7 430	—	—	—	—
Försäljningar *	-5 197	-165	-970	-162	-389	—
Fusionerade aktieinnehav	—	17	—	—	—	—
Omklassificeringar	—	3	—	-3	—	—
Nedskrivningar	-5 113**	-266**	—	—	-26	-200
Utgående balans	31 659	26 481	2 692	1 513	802	443

* Lämnade aktieägartillskott och försäljningar hänför sig huvudsakligen till omstruktureringar inom koncernen.

** I beloppet ingår återbetald aktieägartillskott med 3 612 MSEK (200), vilket tidigare aktiverats.

Not 19 – Aktier och andelar

Nedanstående förteckning omfattar av moderbolaget direkt eller indirekt ägda aktier och andelar.

KONCERNFÖRETAG	Organisations-nummer	Säte	Andel i %	Antal	Bokfört värde
Abonnera i Sverige AB	556572-9869	Stockholm	100	50 000	5
Arrowhead AB (publ)	556463-7683	Östersund	94	150 531 351	0
Elektrocieplownie Warszawskie S.A.	38 440	Warszawa	55	11 346 500	2 056
Energibolaget Botkyrka-Salem Försäljn. AB	556014-7406	Botkyrka	100	24 000	90
Forsaströms Kraft AB	556010-0819	Åtvidaberg	100	400 000	109
Forsmarks Kraftgrupp AB	556174-8525	Östhammar	66	198 000	198
Försäkrings AB Vattenfall Insurance	516401-8391	Stockholm	100	200 000	200
Gestrikekraft AB	556476-9858	Stockholm	100	100 000	202
Gotlands Energiverk AB	556008-2157	Gotland	75	112 500	13
Kraftbyggarna Entreprenad AB	556333-2468	Luleå	100	38 000	46
Kraftbyggarna Invest AB	556497-6917	Stockholm	100	1 000	121
Nordic Power Invest AB	556377-2861	Stockholm	100	218 000	1 256
Ringhals AB	556558-7036	Varberg	74	300 000	457
Roden Energi Försäljning AB	556497-8699	Östhammar	100	10 000	13
Sensel AB	556573-5965	Stockholm	100	300 000	30
Ström A/S	250526	Gentofte	100	80 000	17
Svensk Kärnbränslehantering AB *	556175-2014	Stockholm	36	360	0
SwedPower AB	556383-5619	Stockholm	100	12 500	15
SwedPower International AB	556192-6212	Stockholm	100	4 000	12
Säffle Årjäng Elnät AB	556499-8671	Säffle	100	8 500	189
Säffle Årjäng Energi AB	556499-8689	Säffle	100	8 000	22
VGS Hydro International AB	556417-0750	Stockholm	100	8 000	10
Vattenfall Bråviken AB	556507-8572	Nyköping	100	200	70
Vattenfall Bränsle AB	556440-2609	Stockholm	100	100	96
Vattenfall Connection AB	556528-4816	Sundsvall	100	2 500	348
Vattenfall Data AB	556439-0614	Stockholm	100	100	10
Vattenfall Deutschland GmbH **	(HRB) 62659	Hamburg	100	2	10 486
Vattenfall Energimätning AB	556329-0757	Motala	100	500	15
Vattenfall Engineering AB	556383-5643	Stockholm	100	160 000	199
Vattenfall Estonia OÜ	10142764	Tallinn	100	100	6
Vattenfall Fastigheter AB	556438-5952	Sundsvall	100	100	120
Vattenfall Generation Services AB	556013-1574	Stockholm	100	150 000	16
Vattenfall Norrnät AB	556437-8502	Luleå	100	100	283
Vattenfall Oy	1071366-1	Helsingfors	100	10 000	1 483
Vattenfall Poland Sp. zo.o.	A-7069	Warszawa	100	40	19
Vattenfall Power Management AB	556573-5940	Stockholm	100	6 570	7
Vattenfall Regionnät AB	556417-0800	Stockholm	100	8 000	11
Vattenfall Reinsurance S.A.	(B) 49528	Luxemburg	100	12 999	13
Vattenfall Service Syd AB	556417-0859	Trollhättan	100	16 000	18
Vattenfall Support AB	556438-6026	Stockholm	100	100	1
Vattenfall Sveanät AB	556438-0268	Sollentuna	100	100	1 943
Vattenfall Treasury AB (publ)	556439-0606	Stockholm	100	500	6
Vattenfall Utveckling AB	556390-5891	Älvkarleby	100	14 000	17
Vattenfall Värme Uppsala AB	556117-9929	Uppsala	100	110 000	977
Vattenfall Västrnät AB	556022-0369	Trollhättan	100	10 000	437
Vattenfall Östrnät AB	556215-7494	Linköping	100	1 000	779
Västerbergslagens Energi AB	556565-6872	Ludvika	51	7 590	8
Västerbergslagens Kraft AB	556194-9784	Ludvika	58	89 726	19
Västerbergslagens Värme AB	556565-6856	Fagersta	51	5 566	6
Österede Kraft AB **	556362-8469	Stockholm	100	1 000	9 142
Övriga bolag					63
Summa moderbolaget					31 659

* Koncernen äger ytterligare 20 procent via Forsmarks Kraftgrupp AB.

** Bolaget innehar aktier i HEW.

Större aktieinnehav ägda av koncernföretag

	Säte	Andel i %		Säte	Andel i %
Barsebäck Kraft AB	Malmö	100	NPI Holding AB	Stockholm	100
BBS Braunkohle Beteiligungs GmbH	Köln	60	Pamilo Oy	Eno	100
Hamburgische Electricitäts-Werke AG	Hamburg	74	Revon Sähkö Oy	Oulainen	100
Heinola Energia Oy	Heinola	100	Vattenfall Indalsälven AB	Bispgården	74
HEW Power Venture Hanfeng GmbH	Tyskland	71	VEAG Kraftwerke Schwarze Pumpe GmbH	Vetschau	55
Hämeenlinnan Energia Oy	Tavastehus	100	VEAG Vereinigte Energiewerke AG	Berlin	55
Keski-Suomen Valo Oy	Saarijärvi	100	WEMAG AG	Schwerin	59
LAUBAG Lausitzer Braunkohle AG	Cottbus	66			

INTRESSEFÖRETAG

	Organisations- nummer	Säte	Andel i %	Antal	Bokfört värde	
					Koncernen	Moderbolaget
Direkt ägda intresseföretag						
i/s Avedøreværket 2	(LEV) 221005	Gentofte	40		14	14
Bodens Energi AB	556200-9117	Boden	40	20	52	0
Gornoslaski Zaklad Elektroenergetyczny S.A.	RHB 9861	Gliwice	32	350 000	2 001	2 149
Gulsele AB	556001-1800	Sollefteå	35	84 000	332	332
Luleå Energi AB	556139-8255	Luleå	30	54 000	163	3
PiteEnergi AB	556330-9227	Piteå	50	70 000	175	7
Plusenergi AB	556572-4696	Göteborg	50	50 000	110	170
Preem Gas AB	556037-2970	Stockholm	30	750	8	7
SwePol Link AB	556530-9829	Stockholm	48	288 000	6	3
Övriga					8	7
Indirekt ägda intresseföretag						
A-Train AB	556500-3745	Stockholm	20	1 000 000	14	—
Bewag AG	HRB 451	Berlin	45 *		7 881	—
Compania Electricia de Sochagota	46782	Colombia	25		176	—
EHA Energie Handels GmbH & Co KG	HRA 92729	Hamburg	50		13	—
Empower Oy	0659323-0	Helsingfors	35	73 731	92	—
EBH Energie-Beteiligungs GmbH	HRB 10696	Hamburg	25		659	—
GESO Beteiligungs- und Beratungs AG	HRB 2212	Dresden	37		389	—
Kernkraftwerk Krümmel GmbH	HRB 15033	Hamburg	50		6 852	—
Kernkraftwerk Stade GmbH	HRB 12163	Hamburg	33		1 610	—
Kernkraftwerk Brokdorf GmbH	HRB 17623	Hamburg	20		1 641	—
Ostrowskie Zaklady Ciepownicze	250017863	Kalisz	23	190 021	12	—
Päijät-Hämeen Voima Oy	1000864-7	Heinola	29	18 698	28	—
Städtische Werke Kassel AG	HRB 2150	Kassel	25		545	—
Stadtwerke Wittenberg GmbH	HB 2407	Wittenberg	23	22 700	31	—
Terki Oy	0953-041-1	Helsingfors	50	500	12	—
TVF GmbH	HRB 3506	Lübbenau	50		13	—
Vasa Energy GmbH & Co KG	HRB 86274	Hamburg	74		81	—
Åtvidabergs Fjärrvärme AB	556543-1607	Åtvidaberg	50	10 000	10	—
Övriga					93	—
Summa					23 021	2 692

* Röstandelen är 46 procent.

Forts. Not 19 – Aktier och andelar**ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV**

	Land	Andel i %	Antal	Bokfört värde	
				Koncernen	Moderbolaget
Direkt ägda värdepappersinnehav					
Amsterdam Power Exchange (APX)	Nederländerna	10	680 000	12	12
Eutilia (Portalbolaget)	Nederländerna	8	7 830	29	29
Hafslund ASA	Norge	6	11 287 995	560	560
Jämkraft AB	Sverige	20**	13 000	23	23
Leksand-Rättvik Energi AB	Sverige	8	11 763	23	23
NESA A/S	Danmark	12	155 003	151	151
Övriga				4	4
Indirekt ägda värdepappersinnehav					
Alholmens Kraft Oy	Finland	5	475 785	18	—
GNS Gesellschaft für Nuklearservice GmbH	Tyskland	6		24	—
HanseNet Telekommunikation GmbH	Tyskland	20		259	—
HHPGC China	Kina	16		423	—
Stadtwerke Parchim GmbH	Tyskland	15		28	—
Suomen Voimateknikka Oy	Finland	20	1 075	15	—
VEAG Beteiligungsgesellschaft	Tyskland	55		71	—
Placeringstillgångar i tyska bolag				17 696	—
Övriga				113	—
Summa				19 449	802

** Röstandelen är 16 procent.

Not 20 – Varulager m m

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Råvaror och förnödenheter				
Kärnbränsle	3 941	4 267	—	—
Olja	168	94	40	49
Kol m m	913	261	3	5
Material och reservdelar	1 545	936	6	34
Summa	6 567	5 558	49	88

Specifikation av förutbetalda kostnader och upplupna intäkter:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Förutbetalda försäkringskostnader	21	18	—	—
Förutbetalda kostnader, övrigt	1 569	235	6	393
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, el	636	290	362	54
Upplupna intäkter, övrigt	812	575	1 131	71
Summa	3 038	1 118	1 499	518

Not 21 – Kortfristiga fordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Kundfordringar	10 654	4 576	1 642	2 215
Fordringar hos koncernföretag	—	—	10 071	8 556
Fordringar hos intresseföretag	4 074	2 865	2 461	2 763
Placeringstillgångar i tyska bolag	4 951	—	—	—
Övriga fordringar	4 392	3 404	1 356	1 218
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	3 038	1 118	1 499	518
Summa	27 139	11 963	17 029	15 270

Not 22 – Kassa och bank

Moderbolagets kassa- och banktillgodohavanden förvaltas av dotterbolaget Vattenfall Treasury AB. Medel på koncernkonto uppgick till 6 978 MSEK (5 115), vilka i balansräkningen redovisas som kortfristiga fordringar hos koncernföretag.

Not 23 – Eget kapital

	Aktiekapital	Uppskrivningsfond	Kapitalandelsfond	Övriga bundna reserver	Fritt eget kapital	Summa
KONCERNEN						
Ingående eget kapital enligt fastställd balansräkning för år 2000	6 585	277	636	15 979	11 643	35 120
Effekt av byte av redovisningsprincip	—	—	—	—	254	254
Ingående kapital justerat med ny redovisningsprincip	6 585	277	636	15 979	11 897	35 374
Utdelning	—	—	—	—	-990	-990
Förändring av uppskrivningsfond	—	-277	—	—	277	—
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital	—	—	-479	2 035	-1 556	—
Omräkningsdifferenser	—	—	—	1 140	-136	1 004
Årets resultat	—	—	—	—	4 190	4 190
Utgående balans	6 585	—	157	19 154	13 682	39 578

Accumulerade omräkningsdifferenser i eget kapital uppgår till 1 329 MSEK.

Av fritt eget kapital vid årets slut beräknas 24 MSEK att åtgå för avsättning till bundna reserver enligt förslag av koncernbolagens styrelser.

	Aktiekapital	Reservfond	Fritt eget kapital	Summa
MODERBOLAGET				
Ingående eget kapital enligt fastställd balansräkning för år 2000	6 585	1 316	8 276	16 177
Effekt av byte av redovisningsprincip	—	—	68	68
Ingående kapital justerat med ny redovisningsprincip	6 585	1 316	8 344	16 245
Utdelning	—	—	-990	-990
Koncernbidrag	—	—	-1 373	-1 373
Skatteeffekt på grund av koncernbidrag	—	—	386	386
Årets resultat	—	—	2 002	2 002
Utgående balans	6 585	1 316	8 369	16 270

Vattenfall ABs aktiekapital utgörs av 131 700 000 aktier à nominellt 50 kr.

Not 24 – Avsättningar

Avsättningar sker för kända åtaganden eller befarade risker efter individuell prövning.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Pensionsåtaganden	16 638	3 741	2 482	2 484
Avgår: Kapital i pensionsfonder	-4 109	-3 713	-2 482	-2 484
Andra pensionsåtaganden	193	159	26	44
Summa avsättningar för pensioner	12 722	187	26	44
Av PRI registrerade uppgifter	2 447	2 099	1 225	1 126
Avsättningar för framtida kostnader för kärnkraft	6 984	—	—	—
Avsättningar för framtida kostnader för gruvdrift	7 955	—	—	—
Avsättningar för uppskjuten skatteskuld	28 892	13 200	12	12
Negativ goodwill	18 132	—	—	—
Övriga avsättningar	16 271	592	101	103
Summa	90 956	13 979	139	159

Pensioner:

Vid utgången av år 2001 har Vattenfalls Pensionsstiftelse 18 koncernbolag såsom delägare vilka upplöst sina pensionsskulder enligt Tryggandelagen genom inbetalning till stiftelsen. Pensionsstiftelsens avkastning under året var 1,9 procent (2,7).

Pensionsförpliktelser i de under 2001 förvärvade bolagen i Tyskland är till övervägande del s k förmånsbestämda förpliktelser. Pensionsavsättningarna för dessa förvärvade bolag har beräknats på aktuariella grunder enligt den s k Projected Unit Credit Method enligt IAS19.

Den i balansräkningen upptagna pensionsavsättningen för anställda i Sverige är beräknad enligt sedvanliga försäkringstekniska grunder enligt svensk praxis och uppgår till 3 919 MSEK. Motsvarande förmånsbestämda förpliktelser för anställda i Sverige beräknade på aktuariella grunder enligt den s k Projected Unit Credit Method enligt IAS19 uppgår till 4 137 MSEK.

Kärnkraft:

I Tyskland görs avsättningar i balansräkningen av bolagen själva för framtida hantering av kärnkraftsavfall. De svenska kraftföretagen gör däremot inte motsvarande avsättningar utan betalar istället avgifter till Kärnavfallsfonden för framtida hantering av kärnkraftsavfall.

Gruvdrift:

Avsättningar görs för återställande av mark och för andra förpliktelseförknippade med koncernens tillstånd att driva brunkolsbrytning i Tyskland.

Uppskjuten skatt:

Avsättning för uppskjuten skatteskuld hänförlig till s k temporära skillnader redovisas i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation RR9. Härill kommer de avsättningar för uppskjuten skatt som görs vid fastställandet av förvärsanalyser i samband med företagsförvärv.

Negativ goodwill:

Avsättningen avser förväntade framtida förluster och kostnader som främst har identifierats i Vattenfalls förvärv i Tyskland, men som inte kunnat redovisas som identifierbara skulder vid förvärvstidpunkten. Värdet vid förvärvstillfället uppgick till 20 671 MSEK. Under året har en upplösning skett av denna avsättning i bruttoreultatet med 2 539 MSEK. Denna negativa goodwill avses att lösas upp i takt med framtida förluster och omstruktureringskostnader.

Övriga avsättningar:

Dessa avser i huvudsak avsättningar som gjorts i de tyska bolagen avseende personal- respektive miljörelaterade åtgärder/åtaganden samt avsättningar för skatter, vilka kostnadsförts under tidigare år men som ännu ej debiterats bolagen.

Not 25 – Långfristiga räntebärande skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Obligationslån	30 185	33 285	—	—
Skulder till kreditinstitut	19 752	3 952	—	—
Skulder till intresseföretag och minoritetsägare	4 040	3 557	—	—
Skulder till koncernföretag	—	—	25 936	22 401
Övriga skulder	4 443	322	1	2
Summa	58 420	41 116	25 937	22 403

Av ovanstående skulder för koncernen förfaller följande belopp till betalning efter mer än fem år: Obligationslån 21 630 MSEK (20 644), Skulder till kreditinstitut 5 617 MSEK (96), Skulder till minoritetsägare 2 345 MSEK (2 520), Övriga långfristiga låneskulder 194 MSEK (263).

För moderbolaget förfaller av Skulder till koncernföretag 619 MSEK (669) till betalning efter mer än fem år.

Skulden till koncernföretag avser i huvudsak långfristig upplåning från Vattenfall Treasury AB.

Upplåningen i utländsk valuta är i allt väsentligt valutasäkrad.

Not 26 – Långfristiga icke räntebärande skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Skulder till koncernföretag	—	—	3 131	3 741
Övriga skulder	1 599	878	383	1 236
Summa	1 599	878	3 514	4 977

Av ovanstående skulder för koncernen förfaller följande belopp till betalning efter fem år: Övriga skulder 855 MSEK (0). För moderbolaget förfaller till betalning efter fem år: Övriga skulder 124 MSEK (220).

Skulder till koncernföretag avser i huvudsak långfristig skuld till Forsmarks Kraftgrupp AB m fl för kraftavgifter. För sistnämnda skulder ska enligt överenskommelse mellan delägarna ränta inte utgå på skuldbeloppet.

Not 27 – Kortfristiga räntebärande skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Obligationslån	9 363	3 649	—	—
Företagscertifikat	3 914	4 372	—	—
Skulder till kreditinstitut	6 132	929	—	—
Skulder till minoritetsägare	185	—	—	—
Skulder till intresseföretag	9 906	5	—	—
Skulder till koncernföretag	—	—	4 724	2 334
Övriga skulder	613	596	1	2
Summa	30 113	9 551	4 725	2 336

Not 28 – Kortfristiga icke räntebärande skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Förskott från kunder	—	—	2	1
Leverantörsskulder	8 211	2 270	573	455
Skulder till koncernföretag	—	—	12 596	9 540
Skulder till intresseföretag	125	236	36	107
Skatteskulder	1 463	507	403	316
Övriga skulder	3 414	3 372	328	882
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	6 084	2 991	1 020	634
Summa	19 297	9 376	14 958	11 935

Specifikation av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2001	2000	2001	2000
Upplupna personalrelaterade kostnader	1 330	817	158	146
Upplupna kärnkraftsrelaterade avgifter och skatter	186	55	—	—
Upplupna kostnadsräntor	678	17	—	—
Upplupna kostnader, övrigt	2 560	1 342	816	110
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader, el	503	311	41	265
Förutbetalda intäkter, övrigt	827	449	5	113
Summa	6 084	2 991	1 020	634

Not 29 – Ställda säkerheter

	2001	2000
KONCERNEN		
För egna skulder och avsättningar		
Skulder till kreditinstitut:		
Företagsinteckningar	165	503
Fastighetsinteckningar	37	88
Övrigt	83	118
Summa	285	709

Moderbolaget har inte ställt några säkerheter.

Not 30 – Ansvarsförbindelser

	2001	2000
KONCERNEN		
Borgensåtaganden	456	5 963
Övriga ansvarsförbindelser	6 329	1 199
Kärnavfallsfonden	3 948	4 070
Summa	10 733	11 232
MODERBOLAGET		
Borgensåtagande varav:		
för Vattenfall Treasurys utlåning:		
till dotterbolag	22 337	22 903
till intressebolag	56	123
extern upplåning för dotterbolag	46 555	44 459
extern upplåning för andra bolag	215	296
underborgen	93	115
Kärnavfallsfonden	3 948	4 070
Kontraktsgarantier	1 792	1 015
Övriga garantier	2 922	701
Summa	77 918	73 682
Övriga ansvarsförbindelser		
Ersättnings- och frikraftleveranser:		
Engrosleveranser		
– Antal förpliktelser	14	13
– Effekt MW	226	219
– Energileveranser TWh/år	0,9	0,9

De av moderbolaget tecknade ansvarsförbindelserna som avser dotterbolag var 74 632 MSEK (72 447). För fullgörande av Vattenfall Treasury ABs förpliktelser har Vattenfall AB tecknat borgen.

I en del älvar finns för flera kraftstationer gemensamma regleringsanläggningar. Ägarna till kraftstationerna har betalnings-skyldigheter för sin del av regleringskostnaderna.

Enligt svensk lag har Vattenfall strikt obegränsat ansvar för skador mot tredje man till följd av dammhaverier. Tillsammans med övriga vattenkraftproducenter i Sverige och Norge har Vattenfall en ansvarsförsäkring, vars ersättningsbelopp är begränsat till maximalt 5 000 MNOK för denna typ av skador.

Som ett led i koncernens affärsverksamhet förekommer utöver angivna ansvarsförbindelser garantier för fullgörande av olika kontraktssenliga åtaganden.

Vattenfall genomförde under 1999 med investorer i USA som motparter, leasingtransaktioner avseende tre tyska kraftanlägg-

ningar. Leasingtiden är cirka 40 år med möjlighet för Vattenfall att avsluta leasingavtalen efter cirka 24 år, utan några kostnader. Nuvärdet av leasingbetalningarna som Vattenfall åtagit sig att erlägga uppgick till cirka 2 000 MSEK vid affärens genomförande.

Detta belopp har deponerats hos en bank med AAA rating. Med hänsyn till avtalens struktur bedöms Vattenfalls kreditrisk vara försumbar. Skillnaden mellan mottagna betalningar och erlagda depositioner under 1999 har netto redovisats och vinsten av transaktionerna har redovisats i 1999 års resultat. I det fall Vattenfall, på grund av en force majeure händelse, väljer att, eller är oförmögen att fullfölja de åtaganden som finns stipulerade i leasingavtalen, ska Vattenfall, som kompensation till investerarna, erlägga ett belopp som uppgår maximalt till cirka 20 procent av leasingbetalningarnas nuvärde.

På balansdagen uppgick detta belopp till 359 MSEK, vilket är inkluderat i de redovisade ansvarsförbindelserna.

På grund av Standard & Poor's nedrating av Vattenfall från "A-" till "A- CreditWatch with negative implications" så har Vattenfall försett investerarna med bankgarantier på motsvarande belopp.

I september 2001 genomförde HEW Entsorgung GmbH, ägt till 100 procent av HEW, två leasingtransaktioner via två majoritets-ägda bolag (leasetagarna), med en investerare i USA. Leasingtransaktionerna avsåg två anläggningar för avfallsförbränning placerade i Hamburg, Tyskland. Leasingtiden är 75 år med möjlighet för leasetagarna att avsluta leasingavtalet efter 24 år utan några kostnader. Nuvärdet av leasingbetalningarna som leasetagarna via en s k defeasance struktur åtagit sig att erlägga, uppgick till cirka 6 663 MSEK vid affärens genomförande. Detta belopp har deponerats hos finansiella institutioner. Med hänsyn till avtalens struktur bedöms Vattenfalls kreditrisk vara försumbar. Skillnaden mellan mottagna betalningar och erlagda depositioner under 2001 har netto redovisats och vinsten av transaktionerna har redovisats i 2001 års resultat.

I det fall leasetagarna, på grund av en force majeure händelse, väljer att, eller är oförmögna att, fullfölja de åtaganden som finns stipulerade i Leasingavtalen, ska de, som kompensation till investeraren, erlägga ett belopp som uppgår maximalt till cirka 18 procent av leasingbetalningarnas nuvärde.

På balansdagen uppgick detta belopp till 693 MSEK, vilket är inkluderat i de redovisade ansvarsförbindelserna.

Not 31 – Åtaganden enligt konsortialavtal

Utbyggnad av produktionsanläggningar inom kraftindustrin sker ofta inom samägda företag. Varje ägare ges därvid genom konsortialavtal rätt till elkraft i proportion till sin ägarandel samtidigt som ägarna ikläder sig skyldighet att – oavsett kraftproduktion – svara för samtliga kostnader i företaget efter samma fördelning.

Vattenfalls samverkan i värmeföretag och andra företag innebär oftast ansvar för kostnadstäckning i proportion till ägarandel.

Vattenfall bär det fulla ekonomiska ansvaret för SwePol Link till och med juli 2020.

Not 32 – Medelantal anställda och personalkostnader

Medelantal anställda	2001			2000		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
KONCERNEN						
Sverige	6 387	1 760	8 147	6 330	1 756	8 086
Finland	503	226	729	607	202	809
Polen	2 809	753	3 562	3 244	870	4 114
Norge	46	48	94	4	4	8
Tyskland	8 585	2 470	11 055	2	3	5
Övriga länder	189	38	227	81	20	101
Summa	18 519	5 295	23 814	10 268	2 855	13 123
MODERBOLAGET						
Sverige	632	417	1 049	877	429	1 306
Övriga länder	11	—	11	9	—	9
Summa	643	417	1 060	886	429	1 315
Personalkostnader			Koncernen			Moderbolaget
			2001	2000	2001	2000
Löner och andra ersättningar			8 842	3 551	474	571
Sociala kostnader			3 390	1 560	352	325
(varav pensionskostnader)			(1 156)*	(546)*	(137)**	(161)**
Summa			12 232	5 111	826	896

* Av koncernens pensionskostnader avser 24 MSEK (7) gruppen verkställande direktörer, vice verkställande direktörer och tidigare verkställande direktörer och vice verkställande direktörer. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 198 MSEK (64).

** Av moderbolagets pensionskostnader avser 4 MSEK (3) gruppen nuvarande och tidigare verkställande direktörer och vice verkställande direktörer. Bolagets utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 52 MSEK (42).

Ingen av styrelsens ledamöter erhåller pensionsförmån med anledning av styrelseuppdraget.

Löner och andra ersättningar	2001			2000		
	Styrelseledamöter och verkställande direktörer *	Övriga anställda	Summa	Styrelseledamöter och verkställande direktörer *	Övriga anställda	Summa
KONCERNEN						
Sverige	47	2 968	3 015	43	2 879	2 922
Finland	7	285	292	7	218	225
Polen	13	493	506	7	367	374
Tyskland	45	4 915	4 960	—	—	—
Övriga länder	7	62	69	10	20	30
Summa	119**	8 723	8 842	67**	3 484	3 551
MODERBOLAGET						
Sverige	9	462	471	8	561	569
Övriga länder	—	3	3	—	2	2
Summa	9***	465	474	8***	563	571

* Med styrelseledamöter och verkställande direktörer avses även styrelsesuppleanter och vice verkställande direktörer samt tidigare styrelseledamöter, styrelsesuppleanter, verkställande direktörer och vice verkställande direktörer.

** Häri ingår tantiem med 16 MSEK (3).

*** Häri ingår tantiem med 0,5 MSEK (1).

Forts. Not 32 – Förmåner till ledande befattningshavare inom Vattenfall AB

Styrelsen har under 2001 haft två ordföranden. Gerhard Larsson som varit ordförande t o m 26 april 2001 har erhållit ett fast arvode på 72 TSEK. Dag Klackenborg som är styrelsens nuvarande ordförande har erhållit ett fast arvode på 140 TSEK.

Lars G Josefsson, som är koncernchef och tillika verkställande direktör i Vattenfall AB, har under 2001 uppburit lön och annan ersättning, inklusive värdet av bilförmån, med sammanlagt 4 640 TSEK, varav bonus avseende 2000 med 500 TSEK.

Till den tidigare tillförordnade verkställande direktören Bertil Tiusanen har ersättning utbetalats t o m juli 2001 med 1 260 TSEK.

Koncernchefen, Lars G Josefsson, som är född 1950, har 60 år som ordinarie pensionsålder. Tjänstepension kommer då att utgå med 65 procent av den då aktuella lönen till 65 års ålder. Därefter utgår pensionsförmåner motsvarande ITP-planen och därutöver 32,5 procent av den del av lönen som överstiger 30 basbelopp. Den sistnämnda pensionsförmånen är tidsbegränsad. Bonus är inte pensionsgrundande till någon del.

Koncernchefen har vid uppsägning från Vattenfalls sida rätt till avgångsvederlag motsvarande maximalt 24 månadslöner. Avgångsvederlaget kan dock längst utgå till avtalad pensionsålder. Avgångsvederlagets storlek ska beräknas med utgångspunkt i den fasta lön som gäller vid tiden för uppsägningen plus en tredjedel av summan av de tre senaste årens fastställda sammanlagda rörliga löneandel/bonus. Vid ny anställning eller inkomst från annan förvärvsverksamhet ska avgångsvederlaget reduceras med belopp motsvarande ny inkomst eller annan förmån under den aktuella perioden.

För den vice verkställande direktören gäller en premiebestämd pensionslösning med pensionsålder 60 år.

Övriga i koncernledningen samt vissa koncernstabschefer har möjlighet till pension från 60–65 år med 70 procent av den fasta lönen. Bonus är inte pensionsgrundande för pensionen mellan 60 och 65 år. Från 65 år gäller ITP-planen. För att marknadsanpassa pensionsvillkoren har en förstärkning av ITP-pensionen i form av sk förlängning avseende lönedelar över 20 basbelopp beslutats för vissa av nämnda chefer. Förlängningen görs med 32,5 procent av den fasta lönen i pension i intervallet.

För ovanstående ledande befattningshavare gäller att vid uppsägning från bolagets sida utgår utöver lön under avtalad uppsägningstid, 6 månader, ett avgångsvederlag på 18 månadslöner.

Bonus- och incitamentsprogram

I den svenska delen av Vattenfallkoncernen finns ett bonussystem för chefer.

Vidare finns det incitamentsprogram eller bonusprogram inom flertalet affärsenheter och bolag i den svenska delen.

Chefsbonus

Koncernchefen har enligt sitt anställningsavtal rätt till en särskild prestationsbaserad rörlig lön/bonus. Ett särskilt avtal härom upprättades för 2001. Utfallet blev 1 100 TSEK.

För koncernledningen och koncernstabschefer kan bonus med max. 25 procent av fast lön utgå. För vissa chefer/nyckelpersoner inom staberna, max. 10–15 procent.

För affärsenhetschefer gäller bonus med max. 20 procent av fast lön.

Inom affärsenhet gäller för dess ledningsgrupper, närmast verkställande direktörer för större bolag och chefer för större operativa enheter, max. 15 procent. För stabspersonal i ledningsgrupper max. 8–10 procent.

För chefer för servicebolag gäller max. 15 procent och för chef i ledningsgrupp max. 8 procent.

För 2001 har chefsbonus baserats på ekonomiska måltal, tillväxt i kassaflödet och avkastning på eget kapital på koncernnivå samt strategiska affärsprojekt, tillväxt i kassaflödet och strategiska projekt på affärsenhetsnivå, samt andra affärs mål på enhets- och bolagsnivå inom affärsenhet. Inom affärsenhet förekommer även en mindre del med ledarskapsmål.

Från och med 2002–2004 kopplas bonusprogrammet direkt till värdeskapande*. Inom ramen för programmet införs därutöver en långsiktig (3 år) komponent ("long term incentive") för koncernledning och koncernstabschefer samt affärsenhetschefer, som utgår efter år 2004 om koncernens finansiella mål överträffas. Maximal storlek på "long term incentive" är två årsbonusar. Denna "long term incentive" är inte pensionsgrundande. I övriga bonusdelar gäller ITPs regler om pensionsmedförande lön. Värdeskapandet för ägaren har bedömts bli synnerligen stort om koncernens treårsmål uppnås eller överträffas.

Sammantaget omfattas cirka 100 personer av chefsbonus.

Bonus- och incitamentsprogram för övrig personal

Inom den svenska delen av koncernen finns olika typer av incitaments- eller bonusprogram i flertalet affärsenheter och bolag, vilka är utformade efter respektive enhets mål och behov. Den maximala nivån är normalt cirka 15 TSEK per år.

Det är Vattenfalls strävan att utveckla system så att så många som möjligt ska omfattas av incitamentsbaserade program.

Styrelsen har ställt sig bakom ovanstående program.

* *Värdeskapande = Den positiva förändringen avseende rörelseresultatet minus avkastningskravet på genomsnittliga nettotillgångar, där kravet satts till 11 procent.*

Not 33 – Leasing

LEASINGKOSTNADER

Utrustning som koncernen hyr genom finansiell leasing och som redovisas som materiella anläggningstillgångar utgörs av:

	2001	2000
Anskaffningsvärde		
Inventarier	8	—
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		
Inventarier	1	—
Planenligt restvärde	7	—

Framtida betalningsåtaganden i koncernen per 31 december 2001 för leasingkontrakt och hyreskontrakt fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		Moderbolaget
	Finansiell leasing	Operationell leasing	Operationell leasing
2002	3	540	329
2003	2	396	214
2004	1	217	52
2005	—	139	—
2006	—	130	—
2007 och senare	—	672	—
Summa	6	2 094	595

Årets kostnader för leasing av tillgångar för koncernen uppgick till 395 MSEK. För moderbolaget var motsvarande siffror 254 MSEK.

LEASINGINTÄKTER

Vissa koncernföretag hyr ut utrustning till kund.

Anskaffningsvärdet av tillgångar redovisade under Operationell leasing uppgick per 31 december 2001 till 359 MSEK. Ackumulerade avskrivningar uppgick till –74 MSEK och nettoinvesteringen till 285 MSEK.

Framtida leasingbetalningar för uthyrd utrustning fördelar sig enligt följande:

	Koncernen	
	Finansiell leasing	Operationell leasing
2002	15	103
2003	14	97
2004	13	87
2005	12	77
2006	10	68
2007 och senare	41	169
Avgår: Finansiella intäkter	–33	
Summa	72	601

Not 34 – Upplysningar om revisionsarvodet m m (TSEK)

	Koncernen 2001	Moderbolaget 2001
Revision *		
Ernst & Young	10 909	5 269
Riksrevisionsverket	253	234
Pricewaterhouse Coopers/Öhrling***	14 183	—
KPMG	1 167	—
BDO ****	6 197	—
Övriga	1 434	—
	34 143	5 503

Övriga arvoden **

Ernst & Young	3 356	2 383
Pricewaterhouse Coopers/Öhrling	12 028	1 672
KPMG	1 683	—
Arthur Andersen	1 609	524
Lindebergs Grant Thornton	1 518	—
Övriga	77	—
Summa	20 271	4 579

* Avser lagstadgad revision och annan granskning.

** Övriga arvoden avser ersättningar för tillfälliga uppdrag exempelvis speciella projekt och olika frågor kring företagsförvärv.

*** 11 283 TSEK avser revision av de tyska underkoncernerna VEAG och LAUBAG.

**** Avser revision av den tyska underkoncernen HEW.

Förslag till vinstdisposition

Koncernens fria egna kapital enligt upprättad koncernbalansräkning uppgår till 13 681 553 kkr (11 643 824). Härav beräknas 24 226 kkr bli föremål för avsättning till bundna reserver. Till bolagsstämmans förfogande står vinstmedel på sammanlagt 8 368 841 874 kronor. Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

– till aktieägaren utdelas kronor	1 030 000 000
– överföres till reservfonden kronor	948 830
– överföres till ny räkning kronor	7 337 893 044
	<hr/>
	8 368 841 874

Förslaget till utdelning motsvarar utdelning med 7,82 kronor per aktie.

Stockholm den 5 mars 2002

Dag Klackenborg
Ordförande

Johnny Bernhardsson

Annette Brodin-Rampe

Lars Carlberg

Ronny Ekwall

Peter Fallenius

Lars Hjorth

Göran Johansson

Bo Marking

Lars G Josefsson
Verkställande direktör och koncernchef

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Vattenfall AB

Organisationsnummer 556036-2138

Vi har granskat årsredovisningen och koncernredovisningen tillsammans omfattande sidorna 22–61, bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Vattenfall AB för räkenskapsåret 2001. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i årsredovisningen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 11 mars 2002

Ernst & Young AB

Lars Träff

Auktoriserad revisor

Filip Cassel

Auktoriserad revisor

Riksrevisionsverket

Definitioner och beräkningar av nyckeltal

Förekommande värden avser koncernen 2001.
Belopp i MSEK.

Operativt kassaflöde

Rörelseresultat före avskrivningar minus förnyelseinvesteringar plus förändring av rörelsekapital.

Rörelseresultat före avskrivningar	18 250
Förnyelseinvesteringar	-4 964
Förändring rörelsekapital	-2 706
	<u>10 580</u>

Rörelsemarginal, procent

Rörelseresultat i relation till nettoomsättningen.

Rörelseresultat	9 959
Nettoomsättning	69 003
	<u>14,4</u>

Nettomarginal, procent

Resultat före skatter och minoritetens andel i relation till nettoomsättningen.

Resultat före skatter och minoritetens andel	7 454
Nettoomsättning	69 003
	<u>10,8</u>

Räntabilitet på eget kapital, procent

Årets resultat i relation till ingående eget kapital.

Årets resultat	4 190
Ingående eget kapital	35 374
	<u>11,8</u>

Räntabilitet på nettotillgångar, exklusive jämförelsestörande poster, procent

Rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster (A) i relation till ett vägt medelvärde av periodens balansomslutningar med avdrag för icke räntebärande skulder och avsättningar, finansiella tillgångar samt likvida medel (B).

(A)	8 822
(B)	100 701
	<u>8,8</u>

Räntetäckningsgrad, ggr

Rörelseresultat plus finansiella intäkter i relation till finansiella kostnader.

Rörelseresultat plus finansiella intäkter	12 191
Finansiella kostnader	4 737
	<u>2,6</u>

Kassaflödesräntetäckningsgrad, ggr

Internt tillförda medel plus finansiella kostnader i relation till finansiella kostnader.

Internt tillförda medel plus finansiella kostnader	17 885
Finansiella kostnader	4 737
	<u>3,8</u>

Kassaflödesräntetäckningsgrad netto, ggr

Internt tillförda medel plus finansnetto i relation till finansnetto.

Internt tillförda medel plus finansnetto	15 653
Finansnetto	2 505
	<u>6,3</u>

Soliditet, procent

Eget kapital plus minoritetens andel av eget kapital i relation till balansomslutningen vid årets utgång minskad med räntearbitrageaffärer.

Eget kapital	58 658
Balansomslutning med avdrag för räntearbitrageaffärer	258 077
	<u>22,7</u>

Nettoskuld/eget kapital, ggr

Räntebärande skulder och avsättningar minus finansiella tillgångar och likvida medel i relation till eget kapital plus minoritetens andel av eget kapital.

Räntebärande skulder och avsättningar minus finansiella tillgångar och likvida medel	55 736
Eget kapital plus minoritetens andel	58 658
	<u>1,0</u>

Internt tillförda medel/räntebärande skulder, procent

Internt tillförda medel i förhållande till räntebärande skulder och avsättningar.

Internt tillförda medel	13 148
Räntebärande skulder och avsättningar	88 723
	<u>14,8</u>

Internt tillförda medel/nettoskuld, procent

Internt tillförda medel i relation till räntebärande skulder och avsättningar minus finansiella tillgångar och likvida medel.

Internt tillförda medel	13 148
Räntebärande skulder och avsättningar minus finansiella tillgångar och likvida medel	55 736
	<u>23,6</u>

Rörelseresultat före avskrivningar /finansnetto, ggr

Rörelseresultat före avskrivningar i relation till finansnetto.

Rörelseresultat före avskrivningar	18 250
Finansnetto	2 505
	<u>7,3</u>

Flerårsöversikt

Belopp i MSEK	2001	2000	1999	1998	1997	1996
Resultaträkningsposter						
Nettoomsättning	69 003	31 695	27 754	27 957	28 458	29 030
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)	18 250	12 165	9 866	9 860	11 169	11 920
Rörelseresultat (EBIT)	9 959	6 688	5 515	6 067	7 376	7 672
Finansiella intäkter	2 232	1 037	542	288	561	746
Finansiella kostnader	-4 737	-2 536	-1 760	-1 907	-2 498	-2 957
Resultat före skatter och minoritetens andel	7 454	5 189	4 297	4 448	5 439	5 461
Årets resultat	4 190	2 970	2 538	2 664	3 399	3 725
Kassaflödesposter						
Operativt kassaflöde	10 580	8 726	4 967	5 477	11 103	13 464
Internt tillförda medel (FFO)	13 148	5 830	6 224	6 758	7 869	7 455
Balansräkningsposter						
Likvida medel	10 340	7 543	4 860	4 439	3 961	4 321
Eget kapital	39 578	35 374	33 347	32 325	31 158	28 875
Minoritetens andel av eget kapital	19 080	4 985	2 472	2 213	2 304	1 990
Räntebärande skulder och avsättningar	88 723	50 854	32 275	27 876	26 311	28 825
Nettoskuld	55 736	43 311	27 415	23 437	22 350	24 504
Icke räntebärande skulder och avsättningar	111 662	24 046	18 569	20 942	19 099	18 923
Nettotillgångar	100 701	74 968	60 395	57 253	54 500	46 974
Balansomslutning	259 043	115 259	86 663	83 356	78 872	78 613
Nyckeltal						
(i procent där ej annat anges)						
Rörelsemarginal	14,4	21,1	19,9	21,7	25,9	26,4
Nettomarginal	10,8	16,4	15,5	15,9	19,1	18,8
Räntabilitet på eget kapital	11,8	8,9	7,9	8,5	11,8	14,2
Räntabilitet på nettotillgångar, exklusive jämförelsestörande poster	8,8	6,6	9,1	10,6	13,2	16,0
Räntetäckningsgrad, ggr	2,6	3,1	3,4	3,3	3,2	2,8
Kassaflödesräntetäckningsgrad, ggr	3,8	3,3	4,5	4,5	4,2	3,5
Kassaflödesräntetäckningsgrad, netto, ggr	6,3	4,9	6,1	5,2	5,1	4,4
Soliditet	22,7	35,4	42,3	42,2	43,3	39,3
Nettoskuld/eget kapital, ggr	1,0	1,1	0,8	0,7	0,7	0,8
Internt tillförda medel/räntebärande skulder	14,8	11,5	19,3	24,2	29,9	25,9
Internt tillförda medel/nettoskuld	23,6	13,5	22,7	28,8	35,2	30,4
Rörelseresultat före avskrivningar /finansnetto, ggr	7,3	8,1	8,1	6,1	5,8	5,4
Övriga uppgifter						
Utdelning	1 030*	990	1 500	1 500	1 500	1 500
Investeringar	43 443	23 840	7 916	4 528	4 877	5 984
Elförsäljning, TWh	149,9	83,1	86,9	83,8	78,7	78,4
Medelantal anställda	23 814	13 123	7 991	7 996	7 847	8 263

* Föreslagen utdelning.

STYRELSE

Dag Klackenber

Född 1948. Styrelsens ordförande sedan 2001. VD i Svensk Handel.

Johnny Bernhardtsson

Född 1952. Ledamot sedan 1995. Ledamot Sensel och Pensionsstiftelsen. Arbetstagarledamot Sif.

Annette Brodin-Rampe

Född 1962. Ledamot sedan 2001. VD i Senea AB. Ledamot i Peab AB, Posten AB och Ruter Dam Chefsutvecklingsprogram.

Lars Carlberg

Född 1943. Ledamot sedan 1998. Arbetstagarledamot CF.

Ronny Ekwall

Född 1953. Ledamot sedan 1999. Suppleant 1998. Ledamot i Vattenfall Service Syd AB. Arbetstagarledamot SEKO.

Peter Fallenius

Född 1951. Direktör. Ledamot sedan 2001. Ledamot i styrelsen för SJ AB och The European Institute for Japanese Studies och ledamot av IVA.

Lars Hjorth

Född 1943. Direktör. Ledamot sedan 1997. Ordförande i Nordea, Stockholmsregionen. Ledamot i Folksam Sak, Arrowhead AB och Independent Pharmaceutica AB.

Göran Johansson

Född 1945. Kommunalsråd. Ledamot i affärsverket 1982-91, Vattenfall AB sedan 1995, suppleant 1992-94. Ordförande i kommunstyrelsen i Göteborg. Ledamot i bland annat SKF AB, Liseberg AB och Svenska Mässan AB.

Lars G Josefsson

Född 1950. Verkställande direktör och koncernchef i Vattenfall AB. Ledamot sedan 2001. Ledamot i Böhler-Uddeholm AG, ord. ledamot i IVAs Näringslivsråd, styrelseordf. i HEW, VEAG, LAUBAG, ledamot i Bewag AG.

Bo Marking

Född 1937. Direktör. Ledamot sedan 1996. Ledamot i Nordiska Investeringsbanken och SBAB.

Suppleanter**Lars Carlsson**

Född 1951. Suppleant sedan 1992. Arbetstagarledamot Sif.

Jan Grönlund

Född 1960. Suppleant sedan 2000. Statssekreterare i Näringsdepartementet sedan 2001.

Stig Lindberg

Född 1946. Suppleant sedan 1998. Arbetstagarledamot Ledarna.

Dag Klackenber

Johnny Bernhardtsson

Annette Brodin-Rampe

Lars Carlberg

Ronny Ekwall

Peter Fallenius

Lars Hjorth

Göran Johansson

Lars G Josefsson

Bo Marking

Lars Carlsson

Jan Grönlund

Stig Lindberg

Per-Ove Lööv

Kent Ögren

Per-Ove Lööv

Född 1961. Suppleant sedan 1999. Arbetstagarledamot SEKO.

Kent Ögren

Född 1955. Suppleant sedan 1995. Kommunalsråd i Jokkmokk. Ordförande i Jokkmokks Värmeverk AB. Ledamot i Polisstyrelsen, Norrbotten. Ledamot i Länsstyrelsen i Norrbottens län.

REVISORER

Ernst & Young AB

Lars Träff, auktoriserad revisor.

Filip Cassel, auktoriserad revisor
Riksrevisionsverket.

Suppleant

Staffan Nyström, auktoriserad revisor
Riksrevisionsverket.

Matts Ekman

Lars G Josefsson

Lennart Billfalk

Alf Lindfors

Ann-Charlotte Dahlström

Mats Fagerlund

Lars Segerstolpe

Magnus Groth

Knut Leman

KONCERNLEDNING

Lars G Josefsson

Född 1950, verkställande direktör och koncernchef.

Matts Ekman

Född 1946, vice VD, chef för koncernstab Ekonomi och Finans.

Lennart Billfalk

Född 1946, direktör och chef för koncernstab Koncernstrategier.

Mats Fagerlund

Född 1950, direktör och chef för koncernstab Juridik och förvärv.

Alf Lindfors

Född 1946, direktör och chef för Elproduktion Norden.

Adjungerade till koncernledningen:

Ann-Charlotte Dahlström

Född 1952, direktör och chef för koncernstab Human Resources.

Knut Leman

Född 1950, direktör och chef för koncernstab Kommunikation.

Chefer för övriga koncernstaber:

Magnus Groth

Född 1962, direktör och chef för koncernstab Affärsutveckling.

Lars Segerstolpe

Född 1941, direktör och chef för intern revision.

Vattenfall Europe:

Verkställande ledning (Vorstand) för det blivande Vattenfall Europe.

Klaus Rauscher

Född 1949. Ordförande.

Kurt Häge

Född 1942. Ansvarig för Produktion.

Hans-Joachim Reh

Född 1941. Ansvarig för Försäljning.

Berndt-Olof Helzén

Född 1943. Ansvarig för Nät.

Hans-Jürgen Cramer

Född 1951. Ansvarig för Värme och IT.

Joachim Lubitz

Född 1943. Ansvarig för Finans och Trading.

Martin Martiny

Född 1942. Ansvarig för Personal.

ENERGITERMER

Effektenheter

Effekt är energi per tidsenhet
 Effekt anges i watt (W)
 1 kW (kilowatt) = 1 000 W
 1 MW (megawatt) = 1 000 kW
 1 GW (gigawatt) = 1 000 000 kW

Energienheter

Energi är effekt gånger tid
 1 kWh = 1 kW under en timme, kilowattimme
 1 MWh (megawattimme) = 1 000 kWh
 1 GWh (gigawattimme) = 1 000 000 kWh
 1 TWh (terawattimme) = 1 000 000 000 kWh

Spänning 1 kV (kilovolt) = 1 000 volt (V)

"ÖGONMÅTT" PÅ ENERGI

1 kWh räcker för att driva en normal bilkyl-
 värmare ungefär en timme eller en 11 W-låg-
 energilampa i nästan fyra dygn.

1 MWh räcker för att värma en villa ett par
 veckor, produceras på 20 minuter i Vattenfalls
 största vindkraftverk när det blåser bra.

1 GWh räcker för elbehovet i en stad av Lunds
 storlek (ca 100 000 invånare) under åtta timmar,
 produceras i Harsprångets vattenkraftstation på
 en timme eller i kärnkraftverket i Forsmark på
 20 minuter.

1 TWh räcker för att driva två stora tidnings-
 pappersmaskiner i ett år. Räcker för att driva alla
 Sveriges tåg, tunnelbanor och spårvagnar i fem
 månader. Produceras av Ringhals kärnkraftverk
 på 12 dagar.

ORD OCH FÖRKORTNINGAR

Andelskraft Flera äger rätt till el från
 ett visst kraftverk.

Derivatinstrument Finansiellt
 instrument vars värde eller värdeför-
 ändring är relaterad till ett underliggande
 instrument. Exempel på derivatinstru-
 ment är optioner, terminer och swappar.
 Derivatinstrument används ofta för
 riskhantering.

Djupförvar Förvaringsplats för använt
 kärnbränsle, se vidare SKBs hemsida
<http://www.skb.se>

EBIT Earnings Before Interest and Tax,
 rörelseresultat.

EBITDA Earnings Before Interest, Taxes,
 Depreciation and Amortization, rörelse-
 resultat före avskrivningar.

EDF Frankrikes och Europas största
 kraftbolag.

Elspotmarknaden Kortsiktig fysisk
 handel med el på börsen.

EMAS Eco Management and Audit
 Scheme; EUs förordning för miljöledning
 och miljörevision.

Endesa Spaniens största kraftbolag.

E.ON Ett av Tysklands tre största kraft-
 bolag dessutom bland annat huvudägare
 i Sydkraft.

EPD Environmental Product Declaration,
 system för certifierade miljövarudeklara-
 tioner som följer principerna för s k
 Typ III-deklarationer i ISO TR 14025
 och syftar till kvalitetssäkrad och jämför-
 bar information om produkters och
 tjänsters miljöpåverkan. Se vidare
<http://www.environdec.com>

Ersättningskraft Ersättande leverans
 enligt vattendom till ägare av annan kraft-
 station i samma älv.

EW Elektrocieplownie Warszawskie S.A.

FFO Funds From Operations, internt
 tillförda medel.

Gröna Certifikat Omsättningsbara bevis
 som utfärdas för förnybar elproduktion.

GZE Gornoslaski Zaklad Elektroenerge-
 tyczny S. A.

ISDA-avtal Ett bilateralt ramavtal enligt
 riktlinjer upprättade av International
 Swap Dealers Association. Avtalet
 reglerar parternas rättsliga åtaganden i
 samband med ingångna derivataffärer.

ISO 14001 Internationell standard för
 miljöledningssystem.

Kraftvärmeverk Anläggning för
 kombinerad produktion av el och
 fjärrvärme. Ett specialfall är då värme-
 produktionen används i direkt anslutning
 till anläggningen i en industriell process.
 Det brukar vanligen benämnas mottryck.

Lokalnät Elnät i Sverige inom spännings-
 området 0,4–20 kV.

LPX Leipzig Power Exchange, elbörsen i
 Leipzig.

Nord Pool Den nordiska elbörsen.

Regionnät Elnät i Sverige inom
 spänningsområdet 40–130 kV.

RWE Ett av Tysklands tre största
 kraftbolag.

SKB Svensk Kärnbränslehantering AB,
 ansvarar för hanteringen av radioaktivt
 avfall i Sverige.

Storstörning Omfattande driftstörning-
 ar i elnätsverksamheten som får till följd
 att många kunder blir utan elleveranser.

Swappar Ett finansiellt instrument, ett
 slags finansiellt bytesavtal.

Tillgänglighet Faktisk elproduktions-
 förmåga i förhållande till maximalt möjlig
 produktion.

Tractebel Belgiens största kraftbolag.

Volatilitet Ett mått på hur mycket
 priset på en vara har varierat under en
 tidsperiod.

Värmekraft El som produceras via en
 uppvärmningsprocess, t ex gasturbin eller
 med ångprocess i ett kol- eller kärnkraft-
 verk.

Vattenfall AB (publ)

162 87 STOCKHOLM
 Telefon 08 739 50 00
 Telefax 08 37 01 70
 Besöksadresser: Birger Jarlsgatan 33
 och Jämtlandsgatan 99 (Råckstakontoret)

Vattenfall Treasury AB (publ)

162 87 STOCKHOLM
 Telefon 08 739 50 00
 Telefax 08 37 59 41
 Besöksadresser: Birger Jarlsgatan 33
 och Jämtlandsgatan 99 (Råckstakontoret)

Vattenfall European Affairs

Avenue de Tervueren 8, BTE 6
 B-1040 BRYSSEL
 Telefon +32 2 737 73 80
 Telefax +32 2 732 33 99

Affärsenheter

ELPRODUKTION NORDEN

Vattenfall AB

162 87 STOCKHOLM
 Telefon 08 739 50 00
 Telefax 08 739 50 42
 Besöksadress Jämtlandsgatan 99

ELNÄT SVERIGE

Vattenfall AB

162 87 STOCKHOLM
 Telefon 08 739 50 00
 Telefax 08 739 66 55
 Besöksadress Jämtlandsgatan 99

ELNÄT FINLAND

Vattenfall Oy

Alexandersgatan 15 B
 FIN-00100 HELSINGFORS
 Telefon +358 20 58 611
 Telefax +358 20 586 7499

FÖRSÄLJNING SVERIGE

Vattenfall AB

Box 10702
 121 29 STOCKHOLM
 Telefon 08 725 05 00
 Telefax 08 725 05 01
 Besöksadress Palmfeltsvägen 5B

Ström A/S

Strandvejen 100
 DK-2900 HELLERUP
 Telefon +45 7025 1570
 Telefax +45 7025 1571

FÖRSÄLJNING FINLAND

Vattenfall Sähkömyynti Oy

Magistratsporten 4 A
 FIN-00240 HELSINGFORS
 Telefon +358 20 586 11
 Telefax +358 20 586 7999

MEGA

Vattenfall AB

851 74 SUNDSVALL
 Telefon 060 19 80 00
 Telefax 060 15 66 78
 Besöksadress Skönsbergsvägen 3

MEGA Filial Norge

Vattenfall AB

Regus Business Centre
 N-0278 OSLO
 Telefon +47 2312 0600
 Telefax +47 2312 0510
 Besöksadress Karenslyst Allé 8B, 3 etasje

VÄRME NORDEN

Vattenfall AB

162 87 STOCKHOLM
 Telefon 08 739 50 00
 Telefax 08 739 73 30
 Besöksadress Jämtlandsgatan 99

SUPPLY & TRADING

Vattenfall AB

162 87 STOCKHOLM
 Telefon 08 739 50 00
 Telefax 08 739 64 94
 Besöksadress Jämtlandsgatan 99

TJÄNSTER

Vattenfall AB

971 77 LULEÅ
 Telefon 0920 770 00
 Telefax 0920 22 69 67
 Besöksadress Timmermansgatan 25

VATTENFALL EUROPE

Vattenfall Europe AG

Bolaget är under bildande.
 Tillfällig adress:
 c/o VEAG
 Chausseestrasse 23
 DE-10115 BERLIN
 Telefon +49 30 5150-0

HEW**Hamburgische Electricitäts-Werke AG**

Überseering 12
 DE-22286 HAMBURG
 Telefon +49 40 63 96-0
 Telefax +49 40 63 96 3999

Bewag AG

Puschkinallee 52
 DE-12435 BERLIN
 Telefon +49 30 267-0

VEAG Vereinigte Energiewerke AG

Chausseestrasse 23
 DE-10115 BERLIN
 Telefon +49 30 5150-0
 Telefax +49 30 5150 4050

LAUBAG**Lausitzer Braunkohle AG**

Knappenstrasse 1
 DE-01968 SENFTENBERG
 Telefon +49 3573 78-0
 Telefax +49 3573 78 2424

Nordic Powerhouse GmbH

Ludwig-Erhard-Strasse 18
 DE-20459 HAMBURG
 Telefon +49 40 24430-0
 Telefax +49 40 24430 111

VATTENFALL POLEN

Vattenfall Polen Spółka Akcyjna

Al. Jerozolimskie 56 C
 PL- 00-803 WARSZAWA
 Telefon +48 22 820 92 00
 Telefax +48 22 820 92 01

Vissa dotterbolag**Vattenfall Deutschland GmbH**

Neuer Wall 72
 DE-20354 HAMBURG
 Telefon +49 40 37 47 22-0
 Telefax +49 40 37 47 22 22

Vattenfall Oy

Alexandersgatan 15 B
 FIN-00100 HELSINGFORS
 Telefon +358 20 58 611
 Telefax +358 20 586 7499

Vattenfall Estonia OÜ

Suur-Jõe 52
 EE-80042 PÄRNU
 Telefon +372 44 77210
 Telefax +372 44 77212

Vattenfall Latvia SIA

Pulkveza Brieza 12
 LV-1010 RIGA
 Telefon +371 750 3005
 Telefax +371 750 3006

Vattenfall Lithuania UAB

Jouzapaviciaus St 6/2
 LI-2005 VILNIUS
 Telefon +370 273 0956
 Telefax +370 273 0957

Vattenfall Nederland BV

Kruisweg 803 A
 NL-2132 NG HOOFFDORP
 Telefon +31 23 55 70 150
 Telefax +31 23 55 70 151

Produktion: Vattenfall AB och Vattenfall Support AB.

Redaktör: Charlotte Hernmarck, Vattenfall AB.

Grafisk form: Karin Röstin, Vattenfall Support AB.

Projektledare: Siw Östgren, Vattenfall Support AB.

Fotografer: Hans Blomberg, Bosse Johansson, Hylmar Möckel,

Stewen Quigley, Hartmut Rauhut, Reiner Weisflog.

Tryck: Tryckindustri Information, Svanenmärkt tryckeri lic nr 341077,
 Stockholm mars 2002.

Tryckt på miljödokument papper från Svenskt Papper/MoDo.

Information från Vattenfall 2002

Bolagsstämma äger rum 25 april 2002

Delårsrapporter 2002 publiceras enligt följande: Tremånadersrapport 15 maj
 Sexmånadersrapport 14 augusti
 Niomånadersrapport 13 november

Rapporter kan beställas från Vattenfall Support AB, 162 87 Stockholm
 Telefon 020-48 58 40, telefax 08-739 55 99, e-post info@vattenfall.com
 Se också Vattenfalls hemsida på Internet www.vattenfall.se